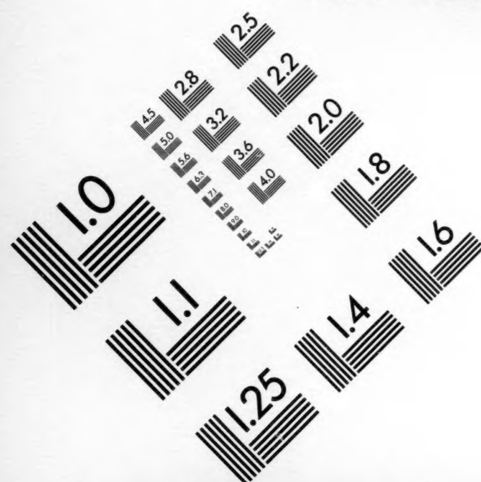
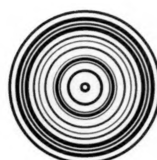
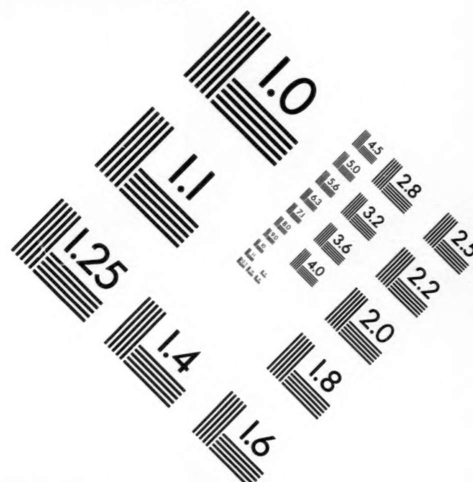
START

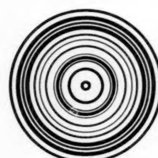
CONTROL TEST TARGET
for Kodak Quality Monitoring

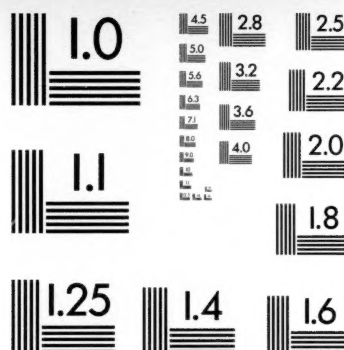

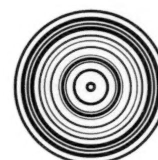

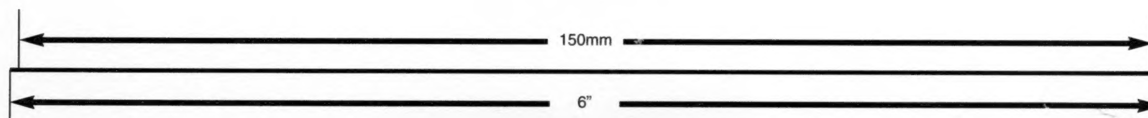

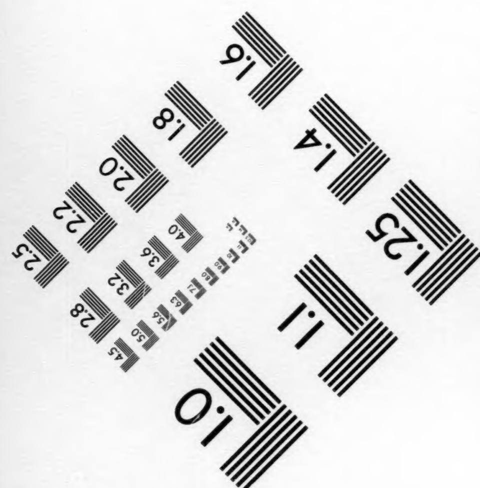

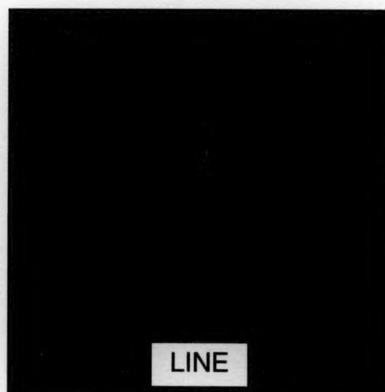

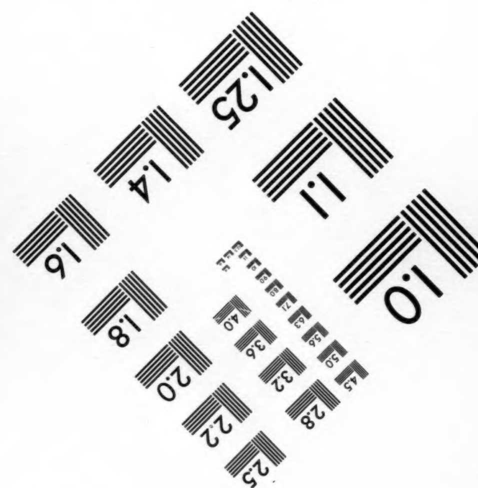

Aa Bb Cc Dd Ee Ff Gg Hh Ii Jj Kk Ll Mm Nn Oo Pp Qq Rr Ss Tt Uu Vv Ww Xx Yy Zz

Aa Bb Cc Dd Ee Ff Gg Hh Ii Jj Kk Ll Mm Nn Oo Pp Qq Rr Ss Tt Uu Vv Ww

Note: This target is intended for routine quality control checking and uniformity.
It is not to be used for certification of meeting any ANSI or ISO Standards for image quality requirements.
Note: To record background density, use a blank sheet of white paper.

A-2289 CAT 800 7403 Rev. 2/00 @ Eastman Kodak Company, 2000 Printed in U.S.A.

Document Imaging
EASTMAN KODAK COMPANY
Rochester, New York 14650
1-800-232-8811

DOCUMENT IMAGING

YIDDISH
DRAMA

PRESERVATION
PROJECT

YIVO
LIBRARY

REEL
Y-2004-1874.9

Latteiner, Joseph.
Ishah ra‘ah = Di
shlekhte froy : operette
in 4 akten
Krako, 1907.

BIBLIOGRAPHIC RECORD TARGET

YIVO INSTITUTE FOR JEWISH RESEARCH

Master negative Storage Number Y-2004- 1874. 9

Latteiner, Joseph, 1853-1935.
Ishah ra‘ah = Di shlekhte froy : operette in 4 akten
Krako : D. Roth, 1907.
Varying form of title: Shlekhte froy Schlechte frau : operette in 4 acten
71 p. ; 24 cm.

1. Musical revues, comedies, etc.
I. Poland-Kraków

ID: NXYH01-B11380 CC: 9114 DCF: [HBR]
CALL: /106068

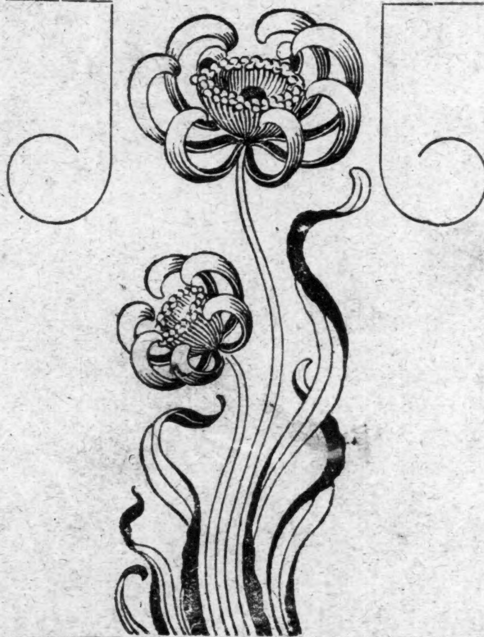
Reduction ratio X 10.0

אשה רעה

(דיא שלעכטע פרויא)

אפערעטטע אין 4 אקטען

פאן יאזעף לאטיינער.

אשה רעה

(די שלעכטע פרויא)

אפערעטטע אין 4 אקטען

פאן

יאזעף לאטיינער.

פאדגורזע, תרס"ד.

דרוק פאן ש. ל. דייטשער.

פערלאג פאן בנימין מונק בוכהאנדלונג אין לעמבערג.

DIE SCHLECHTE FRAU

Operette in 4 Acten

von **Josef Lateiner**.

Verlag von Benjamin Munk Buchhandlung in Lemberg.
Druck von S. L. Deutscher in Podgórze bei Krakau.

פּערזאָנען.

אַבנֵר — איין גענעראל.

איזֶבֶל — זייגע פרויא.

שְׁלוֹמִית — דערען טאכטער.

אַגמִיגוֹם — איין הויפּטמאַן.

חָנוֹךְ — זיין פערטרויטער.

פֶּרֶץ מִילְכָּה	דיענער בייא אבנר.

קעניג הוֹרְקָנוֹס.

איין קערקערמייסטער.

הַלְמִי — פערלארענער זאהן פאן אבנר.

רְעָלִים — איין פּערזישער העער אנפיהרער.

פּערזער, יודען, מיליטער עטצ.

N I. אַקט (II. Rittornelle)

(צימער בייא איזבל, אויפטריט מערכען מיט ראזען אונד לארבערקרענצע).

קאהר: וויעגעם ליעדער לאוט אונז [פרייליך] זינגען
מיט פריידע אונד יובעל לאוט אייערע שטימען קלינגען
אונזער פריינדע צו בעגריסען איהר פאר דיעזעם הויזע
נון קאמע קאמע זיעסע פריינדין קאם צו אונז ארויס
יא אן דער שפּיטצע פון זיינע קריעגער
קאמט שוין דער פאטער אלם אונזער זיעגער
דער גראסער העלד ער לעבע לאנג יא
ער זאל לעבען לאנג — הדד.

(אויפטריט שלומית)

שלומית: אה פריינדין טייערע מיין הערצליכסטען דאנק
וויא ליעבליך קלינגט אייער גרוס צו מיינעם אהר
מיט לוסט אונד פריידע שליעסע מיך אין אייערעם קאהר
מיינעם פאטער צו בעגריסען אונד איהם ווינשען גליק
נאך 2 יאהרע קאמט ער וויעדער אין זיינע היימאט צוריק, יא.

מערכען: פערפלאסען זינד שוין באלד 2 יאהר
זייט וועק פאן אונז איז דער גרויסער העלד
געגעןווילדע פעלקער אין דער שלאכט
זייא בעזיעגט אונטערטהעניג געמאכט

שלומית: הייט קאמט צו אונז

קאהר: דער גראסער העלד

שלומית: זיין נאמען איזט

קאהר: בעריהמט אויף דער וועלט
דאס לאנד בעגריסען מיט יובעל אונד געזאנג
דער גרויסער העלד ער לעבע לאנג, דאס לאנד

שלומית: מיט יובעל אונד געזאנג

קאהר : דער גרויסער העלד
שלומית : יא ער לעבע ער לעבע לאנג
קאהר : דאס לאנד בעגריעסט
שלומית : מיט יובעל אונד געזאנג
אללע : יא יא ער לעבע לאנג

(I. Ritt.) (אויפטריט איזבל)

איזבל : דאנק אייך ליעבע קינדער פיר אייער גליק וואונש, קאמט איינסטווייל אין מיין הויז, דאן געהען וויר אלע צוזאמען. (II. Ritt.)

מערכען : פערפלאסען זינד שאן . . . (מערכען אב)

שלומית : מוטער ווילסט דוא מיר איינע פראגע ערלויבען ?

איזבל : שפריך מיין קינד!

שלומית : שוין באלד 2 יאהרע זייט דער פאטער איזט וועק אין דען קריעג געגען דיא ווילדע הײדען, וויא פיעלע שלאפלאזע נעכטע אהנע טראסט, אהנע רוה האבען וויר ביידע צוגעבראכט וועהרענד דיעזער צייט, הייטע אבער האט אונז גאט געהאלפען אונד דער פאטער קאמט ענדליך צוריק אלס דער גרעסטער העלד אונד זיעגער, מיט פריידע יובעלט איהם דאס גאנצע פאלק ענטגעגען, נור דוא אליין מוטער, דוא זיינע פרויא נימסט קיינען אנטהייל אן דיעזער פריידע, יא איך לעזע עס דייטליך אין דיינע טרויריגע בליקען, זא וויא ביז יעטצט, זא ביסט דוא אויך הייטע מיסגעשטימט אונד ניעדער-געשלאגען, וואר עס אלזא ניכט דיא זעהנזוכט נאך דיינעם מאן, וועלכער האט דיר ביז יעטצט דיינען שלאף גערויבט אונד דיינע אויגען נאס געמאכט ? ניין נור איין אנדערער קומער פערפאלגט דיך ! איזט עס ניכט זא מוטער ?

איזבל : יא מיין קינד, דוא האסט רעכט.

שלומית : ווערע דאס מעגליך ? דוא דאס ווייב פאן זא איין וועלט-בעריהמטען העלדען, בעניידעט ווירסט דוא פאן אלע פרויען זא איינען מאן צו בעזיטצען, אונד דיך קאן זא איין גליק ניכט ערפרייען ? ערקלעהרע מיר דיעזעס רעטזעל מוטער.

איזבל : מוטער ! דיעזעס איינע ווארט שפריכט אלעס אוים, וואס איך ליידע, וויא זאל זיך דאס ווייב גליקליך פיהלען ווען דאס מוטער-

הערץ איזט געבראכען ? מוטער וואר איך פאן איינען איינציגען זאהן האט מאן מיר איהם ענטריסען אונד גרויזאם אומגעבראכט, ווילסט דוא איך זאל ניט קלאגען ? זאל איך טהייל נעהמען אן דיין פאטערס טריאומפף, וועלכער איזט בעצאהלט מיט דעם בלוט פאן מיינעם זאהן ?

שלומית : מוטער דוא זיעהסט מיך שטוינען ? צום ערסטען מאל הערע איך דיך זא רעדען, דיין זאהן דיר ענטריסען, גרויזאם אומגעבראכט, מיך שוידערען דיינע ווארטע, וואן איזט דיעזעס געשעהען ? ווער האט דאס געטהאן ? אדער האט דיר נור איין בעזער טרוים זאלכע שרעקענס בילדער פארגעשפיעגעלט אונד דוא העלטסט עס פיר וואהרהייט ?

איזבל : איין טרוים ? אך ! ווערע עס נור איין טרוים, אבער ליידער דאס וואס דוא האסט יעטצט פאן מיר געהערט איזט ביטערע וואהרהייט, דאך געדולד דאפאן, דרענגע ניכט ווייטער אן מיר מיט פראגען, איך וויל דיר ניט ווייטער אנטווארטען, נור דאס איינע מערקע דיר, הייטע נאך ווירד מאנכער העלד בעניידעט אום זיינע גראסע מאכט אונד עהרע, אבער שאן מארגען קאן דיא וועלט בעדויערן זיינען טיעפסטען פאל. (אב אינס הויז) (I. Ritt.)

שלומית : וויא זאל איך דאס פערשטעהען ? וועלכען העלדען מיינט זיא דאמיט ? דען פאטער פיעלייכט ? איהר אייגענען מאן ? אלמעכטיגער גאט, ווערע זא וואס מעגליך ? . . . יא איך וויל אונד מוס אלעס פאן איהר ערפאהרען, אונד איזט איהם בעהיטע דער הימעל זיינע פרויא פאלש געווארדען, זא זאל איהם שיטצען זיין טרייעס קינד. (אב)

(II. Ritt.) N (אויפטריט פרץ)

פרץ : הערט ראטא פלאם ראטא פלאם
עס קומט דער העלד זעהט א העלד
מיט א ראטא פלאם פון דעם שלאכט פעלד
הערט מען נור פרץ קומט
מיט זיין ראטא פלאם יעדער שטימט
אויף דער מלחמה דער
ווער האט געזעהן ויער

קָעפּ װענען גֶעפְלױגֶען
מֶענְשֶׁען אױסְגֶעצױגֶען
סְ'אִיז נִישְׁט גֶעװעזֶען שְׁװער
טְרַײטֶען טַײטֶען מֶעהר
הֶענְטְלִיךְ אוּנ פִּיסְלֶעךְ
צוּקְנַאקֶען װִיא דִיא נִיסְלֶעךְ
אױף דֶער מִלְחָמָה׳ אִיז נִיט גוּט צוּ גֶעהְן
דִיא טױדְטֶע דָארְט נוּר בְּרְרְרְר אָנְצוּזֶעהְן
פוּן 1000 לֶעבּ אִיךְ נוּר אַלֵײן (װײסְט אִיהְר פַאר װָאס) ?
װַײל אִיךְ בִּין דַאבֵּײא גָאר נִיט גֶעװֶען
װַײל שוּלְדִיג אִיז אֵײנֶע
מַײן מִילְכָּהנְיוּא דִיא קְלֵײנֶע
דוּרְךְ אִיהְר הֶערְצֶעלֶע דָאס רֵײנֶע
אוּנ אִיהְר פֶּנִימֶ'ל דָאס שֶׁענֶע
הָאט מִיךְ דָאס אוּמְגְלִיק גֶעטְרָאפֶען
װַײל זִיא אִיז מִיר אִין קָאפּ גֶעלֶעגֶען
גֶעה דִיךְ מִיט דֶעם שׂוֹנֵא קְרִיעגֶען
בִּין אִיךְ פַאר דֶעם שׂוֹנֵא אַנְטְלָאפֶען
מִילְכָּה קוּם שױן אַרױס (בִּיסס)
דִיא כּחוֹת פוּן דֶעם גִבּוֹר גֶעהְן שִׁיעֶר אױס
מִיט דִיר אַרוּם גֶענוּמֶען
קֶען אִיךְ נָאךְ בֶּעקוּמֶען
צוּרִיק מַײן כֹּחַ װִיא פְרִיהֶער
אױ מִילְכָּה מִילְכָּה קוּם אוּנ בְּלַײבּ מִיט מִיר
װֶעסְט דוּא זֶעהְן װִיא אִיךְ װֶעל בְּרְרְרְר
רַאטַא פְלַאם װִיא פְרִיהֶער
עֶס קוּמְט אַ הֶעלְד זֶעהְט אַ הֶעלְד
מִיט אַ רַאטַא פְלַאם אִין דֶעם שְׁלַאכְטְפֶעלְד־
הֶערְט מֶען נוּר פֶּרֶץ קוּמְט
מִיט זַײן רַאטַא פְלַאם וּפְלַאם! רַאטַאטַא פְלַאם
רַאטַאטַאטַא פְלַאם בְּרְרְרְר פְלַאם רַאטַאטַא פְלַאם.

(אױפטריט מילכה אױס דעם הױזע)

מִילְכָּה: אױ װֶען אִיךְ הָאבּ קֵײן אִירְטְהוּם אִיז דָאס . . .

פֶּרֶץ: נוּא נוּא ? װֶער . . . װֶער ?

מִילְכָּה: פֶּרֶץ!

פֶּרֶץ: נוּא יָא, װָאס זֶשֶׁע שְׁטֶעהְסְט דוּא נָאךְ פוּן דִיא װַײטֶענְס מַײן שֶׁענֶע מִילְכָּה ? גֶעדֶענְקְסְט דוּא פַאר 2 יָאהְרֶען הָאבּ אִיךְ אױף דֶעם זֶעלְבֶּען פְּלַאטְץ גֶענוּמֶען פוּן דִיר אַבְּשִׁיעד װֶען אִיךְ מִיט דֶעם גֶענֶעראַל אַבְנֵר זֶענֶען אַװֶעק אִין דֶער שְׁלַאכְט.

מִילְכָּה: בִּיזְט דוּא עֶס פֶּרֶץ ?

פֶּרֶץ: נוּא יָא װֶער דֶען אַז נִישְׁט פֶּרֶץ ?

מִילְכָּה: (זיפצענד) דֶער זֶעלְבֶּער פֶּרֶץ װָאס הָאט מִיךְ אַמָאל לִיעבּ גֶעהַאט אוּנ דָאךְ הָאט עֶר עֶס נִישְׁט גֶעפִינֶען דֶער מִיהֶע װֶערְט מִיר אַ בְּרִיעף צוּ שְׁרַײבֶּען דִיא גַאנְצֶע 2 יָאהְר.

פֶּרֶץ: אָבֶּער מִילְכָּהלֶע װִיא הָאבּ אִיךְ צַײט גֶעהַאט דִיר בְּרִיעף צוּ שְׁרַײבֶּען אַז אִיךְ הָאבּ מִיךְ גֶעהַאלְטֶען אִין אֵײן שְׁלָאגֶען ?

מִילְכָּה: דִיא גַאנְצֶע צַײט ?

פֶּרֶץ: װָאס פְרֶעגְסְט דוּא ? װֶעסְט עֶס קױם גְלַײבֶּען אַז דֶער פֶּרֶץ װָאס הָאט אַמָאל נִישְׁט גֶעטְשֶׁעפֶּעט אַ פְלִיעג אױף דֶער װַאנְד דֶער זֶעלְבֶּער פֶּרֶץ הָאט גֶענוּמֶען אַ װֶעלְט מִיט מֶענְשֶׁען אוּנ הָאט זַײא אױסְגֶעשְׁלַאכְטֶעט אַזױ װִיא דִיא לֶעמֶער.

מִילְכָּה: דוּא ?

פֶּרֶץ: (שטאלץ) אִיךְ !!! אִיךְ בִּין אַרוּם גֶעשְׁװוּמֶען אִין בְּלוּט אַזױ װִיא אַ פְרָאשׁ אִין װַאסֶער.

מִילְכָּה: דוּא !

פֶּרֶץ: אִיךְ ! גַאנְצֶע לֶענְדֶער הָאבּ אִיךְ מִיט דִיא פִיס צוּטְרֶעטֶען, דִיא שְׁטַארְקְסְטֶע פֶעסְטוּנְגֶען הָאבּ אִיךְ מִיט דִיא פִינְגֶער צֶערִיבֶּען, אִיךְ הָאבּ גֶענוּמֶען דִיא שְׁטַארְקְסְטֶע שְׁטֶעדְט אוּנ מִיר אַרַײן גֶעלֶעגְט אִין בֵּיזֶעם, אֶפְשַׁר װִילְסְט דוּא אַ שְׁטָאדְט גִיבּ אִיךְ דִיר, אִיךְ קֶען דִיר נָאךְ נִישְׁט אַזױ פִיעל אױסְדֶערְצֶעהְלֶען װָאס אִיךְ הָאבּ אַלֶץ אַזױ פִיעל אָפְּגֶעטְהוּן אִין דִיא צְװַײא יָאהְר אִין דִיא פֶערְשִׁיעדֶענֶע מִלְחָמוֹת.

מִילְכָּה: דוּא אוּנ אַלֶץ דוּא ? נוּא אוּנ דֶער גֶענֶעראַל אַבְנֵר ?

פרץ: נוּא יָא דֶער גֶענֶערַאל אַבְנֵר אוֹיךְ, אִיךְ אוּנ עֶר בְּשׁוּתָּפוּת.

מילכה: בִּיזְט דוּא ווירְקְלִיךְ נִישְׁט מֶעהְר דֶער וֶועלְבֶער פֶּרֶץ פוּן אַמָאל?

פרץ: רֶעד נִישְׁט מֶעהְר צוּ מִיר פוּן דֶעם אַמָאלִיגֶען פֶּרֶץ, יֶענֶער פֶּרֶץ וָואס הָאט אַמָאל אוֹיסְגֶעקֶעהְרְט דִיא שְׁטוּב אוּנ צוּגֶעווִיעגְט דָאס קִינְד יֶענֶער פֶּרֶץ אִיז גֶעשְׁטָארְבֶּען.

מילכה: בָּרוּךְ דַיָּן אֱמֶת!

פרץ: יֶעטְצְט וֶועהְסְט דוּא פַאר דִיר אַ שְׁפִּיעגֶעל נַייֶעם פֶּרֶץ. (ציהט זיך אויס שטאָלץ)

מילכה: בָּרוּךְ מְחַיֶּה מֵתִים! (זיפצענד) אוֹי דָאס הֶערְץ הָאט עֶס מִיר גֶעזָאגְט.

פרץ: וָואס הָאט דִיר דָאס הֶערְץ גֶעזָאגְט?

מילכה: אַז דוּא וֶועסְט צְווִישֶׁען דִיא סָאלְדַאטֶען פֶערְדָארְבֶּען וֶוערֶען.

פרץ: פֶערְדָארְבֶּען וֶוערֶען? וָואס רֶעדְסְט דוּא מִילְכָּהלֶע? ווִיא הָאבּ אִיךְ צַייט גֶעהַאט פֶערְדָארְבֶּען צוּ וֶוערֶען אַז אִיךְ הָאבּ מִיךְ גֶעהַאלְטֶען אִין אַיין שְׁלָאגֶען?

מילכה: אַךְ גֶעדֶענְקְסְט דוּא נָאךְ דֶעם אַלְטֶען פֶּרֶץ ווִיא עֶהְרְלִיךְ ווִיא גוּט עֶר אִיז גֶעוֶוען?

פרץ: עֶהְרְלִיכְקֵייט אוּנ גוּטְסְקֵייט הָאט דֶער נַייֶער פֶּרֶץ פוּן דֶעם אַלְטֶען פֶּרֶץ עָלָיו הַשָּׁלוֹם גֶעיַרְשֶׁענְט.

מילכה: אוּנ דַיין לִיעבֶּע צוּ מִיר? אִיז זִיא נָאךְ אַזוֹי ווִיא פַאר 2 יָאהְרֶען?

פרץ: אַזוֹי ווִיא פַאר 2 יָאהְרֶען נָאךְ מִיט פְּרָאצֶענְט פַאר 2 יָאהְרֶען.

מילכה: אוּנ דַיין גֶעטְרַייִשַׁאפְט?

פרץ: נָאךְ מִיט פְּרָאצֶענְט פוּן פְּרָאצֶענְט.

מילכה: מֵיינְסְט דוּא עֶס דֶען עֶרְנְסְט?

פרץ: ווִילְסְט מִיר נִישְׁט גְלוֹיבֶּען? קוּם!

מילכה: ווִיא אַהִין?

פרץ: חֲתוּנָה הָאבֶּען!

מילכה: (פערשעהמט) אָבֶער . . . אָבֶער דוּא וֶועסְט נָאר זַיין מַיינֶער?

פרץ: פוּן קָאפְּף בִּיז פִּיס.

מילכה: אוֹיף אִימֶער אוּנְד עֶווִיג?

פרץ: אוֹיף דֶער וֶועלְט אוּנ אוֹיף יֶענֶער וֶועלְט, לְעוֹלָם וָעֶד.

מילכה: פֶּרֶצִ'ל!

פרץ: מִילְכָּה'לֶע!

מילכה: בִּיזְט דוּא עֶרְשְׁט הַיינְט גֶעקוּמֶען?

פרץ: עֶרְשְׁט נִישְׁט לַאנְג.

מילכה: (רייכט איהם דיא האנד) שָׁלוֹם עֲלֵיכֶם.

פרץ: עֲלֵיכֶם שָׁלוֹם. זֶעה מִילְכָּה'לֶע מַיין גֶעטְרַייִשַׁאפְט צוּ דִיר, אוּנְז בֵּיידֶע, דָאס הֵייסְט מִיר אוּנ דֶער גֶענֶערַאל אַבְנֵר אִיז דִיא גַאנְצֶע שְׁטָאדְט אַקֶעגֶען גֶעלָאפֶען אוּנ דֶער קֶענִיג מִיט אַ גַאנְצֶע פַארַאדֶע, אִיךְ אָבֶער הָאבּ מוֹחֵל גֶעוֶוען דֶעם גַאנְצֶען כָּבוֹד דֶעם גֶענֶערַאל אַבְנֵר אַלֵיין אוּנ אִיךְ בִּין גֶעקוּמֶען צוּ לוֹיפֶען צוּ דִיר (אומארמט זיא) מַיין שֶׁען מִילְכָּה'לֶע.

מילכה: (פלעצליך ערשראָקען) אוֹי זֶעה נָאר וֶוער עֶס גֶעהְט אַהֶער?

פרץ: וֶוער?

מילכה: דֶער הוֹיפְּטְמַאן אַנְטִיגְנוֹס.

פרץ: נוּא וָואס הָאסְט דוּא דִיךְ אַזוֹי דֶערְשְׁרָאקֶען?

מילכה: הָאסְט שׁוֹין פֶערְגֶעסֶען דָאס דֶער הוֹיפְּטְמַאן אַנְטִיגְנוֹס אִיז דֶעם גֶענֶערַאל אַבְנֵר אַיין בְּלוּט פֵיינְד? אוּנ דָאךְ קוּמְט עֶר דִיא לֶעצְטֶערֶע צַייט צוּ אִיזֶבֶל, אַבְנֵר'ס פְרוֹיא אוּנ אִיז גֶעוָוארֶען אִיהְר בֶּעסְטֶער פְרַיינְד, מִיר שְׁרֶעקְט זִיךְ דָאס הֶערְץ פִיר דֶען עֶהְרְלִיכֶען גוּטֶען אַבְנֵר.

פרץ: דֶעם גוּטֶען עֶהְרְלִיכֶען אַבְנֵר וֶועט קֵיין הָאר גֶעקְרִימְט וֶוערֶען זָא לַאנְג פֶּרֶץ טְרָאגְט אַ פַאנְצֶער. (שלאָגט זיך שטאָלץ אין פאנצער)

מילכה: אוֹי אָט אִיז עֶר שׁוֹין דָא.

פרץ: נִישְׁט גֶעשְׁרָאקֶען (שטאָלץ) אַז אִיךְ בִּין מִיט דִיר פַאר וֶועמֶען הָאסְט דוּא מוֹרָא?

(אויפטריט אנטיגנוס)

אנטיגנוס: אִיזְט דַיינֶע הֶערְרִין צוּ הוֹיזֶע? (ערבליקט פרץ) אָה! בִּיסְט דוּא עֶס פֶּרֶץ אַבְנֵר'ס קְנֶעכְט?

פרץ: (העלדענמיטהיג) אַבְנֵר'ס פְרַיינְד!

אנטיגנוס: (שפּאָטיש) חַ חַ חַ חַ! אַ גַאנְצֶער מֶענְשׁ גֶעוָוארְדֶען.

פרץ: אַ גַאנְצֶער מֶענְשׁ בִּין אִיךְ תָּמִיד גֶעוֶוען.

אנטיגנוס: אָה? וֶועלְכֶע פְרֶעכְהֵייט פָאן אַיין דִיענֶער! (צו מילכה) גֶעה זַאג דַיינֶע הֶערְרִין-דַאס אִיךְ בִּין הִיער.

פרין: (האלט זיא מיט זיך) אזוי לאנג דוא האבסט נאך נישט קיין געשוואלענע פיס ביזט דוא ניט קראנק אליין צו געהן.

מילכה: אמן.

אנטיגנוס: (וויטהענד) שקלאווען! האבט איהר פערגעסען ווער איך בין?

פרין: א הונד מיט ציין! אבער זא לאנג פרין טראגט א פאנצער וועסט דוא בייסען א קרענק.

מילכה: אמן. (ביידע שטאלץ אבמארשירענד לאכען) חחחח (געהען צו איהב) הוהו! (אב)

אנטיגנוס: חחחח אבנר'ס פריינדע! יא יא אבנר, דער הייטיגער טאג געהערט נאך דיר, הייטע נאך לאכסט דוא אונד דיינע פריינדע מיט דיר, אבער ווער צולעצט לאכט, לאכט אם בעסטען.

(אויפטריט איזבל)

גריסט דיך גאט איזבל, אויף דיין געבאט בין איך היער העד געקאמען, דאך וואונדערט עס מיך דאס גראדע הייטע ווען דער ויעגענס געקרעהנטער העלד אבנר קאמט ווידער אין זיינע היימאט צוריק. גראדע הייטע האסט דוא נאך מיר געשיקט. בערייעסט דוא פיעלייכט אונזערע פערשווערונג געגען איהם? מיינעט וועגען קאנסט דוא פאן אונזערעם בונד צוריק טרעטען ווען דוא ווילסט, אבער דאס זאגע איך דיר. ווירסט דוא מיך פערראטען זא ווירסט דוא מיט מיר צוזאמען פאלען.

איזבל: האב נור קיינע אנגסט פריינד אנטיגנוס, איך בין נאך אימער דיא זעלבע דיא איך וואר, דאך צוערסט וויל איך הערען וועלכען פלאן דוא האסט געגען אבנר אונד אב דוא ביזט זיכער דאס דיעזער פלאן וויד איהם פערדערבען.

אנטיגנוס: פערטיג איזט דער ברענשטאף דיא גרעסע דיעזעם העלדען צו צערשטערען אונד נור איין קליינער פונקע איזט גענוג איהם צו ענטצינדען.

איזבל: לאס הערען!

אנטיגנוס: מיין דיענער חנוך בעזיטצט איינע וואונדערבארע פעהיגקייט פערשיעדענע האנדשריפטען קונסטפאל נאך צו אהמען, זא האבע איך דיין נאמען בריעפע וועלכע דוא אין מיינע הענדע איבערגעגעבען

האסט זא קונסטרייך אונד געשיקט מיט פאלשע בוכשטאבען דורך־וועבט דאס ער געפאנגען בלייבט אין זיינעם אייגענען נעטץ, זיינע בריעפע צו דיר וויא זיא יעטצט לויטען קלאגען איהם אן אלם פערעטער אן דעם קעניג אונד פאטערלאנד, נון איזבל ביזט דוא מיט דיעזען פלאן איינפערשטאנדען?

איזבל: יא וויר זינד איינינג, אבוואהל דיא אורזאכע דיא אונז דאצו טרייבט איזט פערשיעדען, דיך טרייבט דאצו דער נייד איבער אבנר'ס גרעסע איך אבער אטהמע ראכע... הערע אונד דאן אורטהיילע איבער איינע פרויא וועלכע זיך געגען איהרען אייגענען מאן פערשוואהרען האט, 3 יאהרע נאך מיינע האכצייט מיט אבנר האט אונז גאט מיט דעם ערשטען קינד געזעגנעט עס וואר איין וואונדער־שעהנער קנאבע, אין איינעם אבענד בין איך מיט מיינעם געליעבטען זאהן אן מיינער ברוסט אין איין טיעפען שלאף פערזונקען, אלס איך ערשט אם אנדערען מארגען ערוואכטע וואר מיין קינד פערשוואונדען, אויף מיין פראגע האט מיר מיין דיענער ענטדעקט אז מיין קינד איזט וועהרענד דיא נאכט פלעטצליך געשטארבען אונד אויף אבנר'ס בעפעהל האט ער דיא לייכע שנעל פאן מיינער ברוסט ענטפערענט נאך בעפאר איך האבע ערוואכט. פאר 2 יאהרען וויא דוא ווייסט האט אבנר מיט זיינער ארמעע ווידער אין קריעג געצויגען, אין איין קורצע צייט האבע איך פאן מיין מאן איינען בריעף ערהאלטען אין וועלכעם ער מיר שרייבט דאס, וויל ער ווייסט ניכט אב ער ווירד פאן דיא בלוטיגע שלאכטען לעבענדיג נאך הויזע קאמען זא מוס ער מיר איינע גראסע זינדע געשטעהען.

אנטיגנוס: איינע גראסע זינדע זא?

איזבל: אונזער זאהן שרייבט ער מיר, אונזער ערשטעס קינד פאר 18 יאהר איזט ניכט אן מיינער ברוסט געשטארבען וויא מען האט מיר דאמאלס געזאגט זאנדערן ער, דער פאטער האט איהם אוים מיינעם בעט געשטאהלען אונד איהם טעטען לאסען.

אנטיגנוס: דער אייגענער פאטער זיין קינד ערמארדעט? וויא שרעקליך! אבערווארום?

איזבל: דורך איין טרוים.

אנטיגנוס: דורך איין טרוים?

איזבל: אלס וויר נאך קינדערלאך וואָרען שרייבט ער מיר ווייטער דא ווארדע ער פאן איין פירכטערליכען טרוים געמארטערט איינע נאכט נאך דער אנדערע, דיא קליגע געלעהרטע וועלכע ער האט אנגעפראגט האבען איהם געדייטעט דאס איהם ווירד איין זאהן, וועלכער ווירד צוזאמען מיט דיא ווילדע היידען קעמפפען געגען אונזער הייליג פאטערלאנד, געבארען ווערדען, זאגאר געגען זיין אייגענעם פאטער ווירד דיזער זאהן זיין שווערד ערהעבען אונד שפעטער וויא איך ווירקליך איינען זאהן געבארען האבע, האט ער זיך מיט שרעקען עראינערט אן יענע פורכטבארע פראפעצייהונג. דאמאלס וואר זיין ענטשלוס פעסט ליעבער זא איין קינד צו פערליערען אלס איינען שענדליכען פערברעכער צו ערציעהען, מיך האט ער שרייבט ער מיר מיט שלאף געטראנק בעטייבט אונד וועהרענד דער נאכט האט ער דאס קינד אום מיינע ארמע ענטריסען אונ' עס איינעם פאן אונזערע טרייע דיענער איבערגעבען וועלכער האט עס אומגעבראכט.

אנטיגנוס: וויא שרעקליך, וויא אונערהערט! דוא האסט פאלקאמען רעכט איהם צו פעראכטען.

איזבל: וואס איך האבע געפיהלט וועהרענד איך האבע דיזען בריעף געלעזען דאס קענט איהר מענער ניכט עמפפינדען נור איינע מוטער, נאר דיא קען מיינען שמערץ בעגרייפען.

אנטיגנוס: ארמע מוטער, בעדויערנסווערטע מוטער! (טראמפעטען שאלל)

איזבל: דאס פאלק יובעלט איהם ענטגעגען, אבער אונטער דיזען יובעל-געשריי הערע איך אויך מיין קינדס יאמער געשריי. יא פרייע דיך אבנר! פרייע דיך נאך היינטע, דען שאן מארגען איזט דיין גליק צושטערט, דיין גלאנץ פערלאשען, דיין נאמען פערניכטעט, מארגען וויל איך צו דיינער לוסט וויא אויך צו דיינעם לעבען מאכען איינע ענדע. (אב)

אנטיגנוס: חה חה חה זא זא איין ווייב איזט... עבען נור א ווייב, אין איהרע אויגען איזט אבנר איין מערדער, דיא אורזאכע דיא איהם

דאצו געטריעבען האט וויל זיא ניכט וויסען, דעסטא בעסער פיר מיך, נון אבנר ענדליך האט דיינע שטונדע געשלאגען אונד אן דיינע שטעלע קאמע איך.

(אויפטריט חנוך)

חנוך: (קלאפט איהם אין שילטער) אונ איך? וויא בין איך?

אנטיגנוס: דוא ביזט עס חנוך?

חנוך: איך בין עס חנוך! דער אומגליקליכער חנוך, דער פערליעבטער חנוך!

אנטיגנוס: האסט מיר עטוואס צו זאגען?

חנוך: געוויס!

אנטיגנוס: וואס?

חנוך: איך בין אומגליקליך! איך בין פערליעבט!

אנטיגנוס: דאס האב איך שאן פאן דיר געהערט 100 מאל.

חנוך: נאך איין מאל הערע עס וועט עס זיין 100 מיט איין מאל וועסט דוא עס נישט מעהר פערגעסען, געדענקסט דוא ווען דוא האסט מיר געגעבען דעם גענעראל אבנר'ס בריעפע איך זאל זייא פעלשען...

אנטיגנוס: שטיל.

חנוך: ששש... איך ווייס, איך ווייס... סאיז א סוד... ששש... געדענקסט דוא ווען דוא האסט מיך געהייסען נאך מאכען זיין האנדשריפט אונ האסט מיר געהייסען שרייבען......

אנטיגנוס: שטיל.

חנוך: דוא ווייסט שוין וואס דוא האסט מיר געהייסען דארט אריין שרייבען, געדענקסט דוא וויא דוא האסט מיר געוואלט געבען געלד האב איך געזאגט איך וויל נישט קיין געלד נאר א קליינינגקייט, האסט דוא געזאגט וואס פאר א קליינינגלייט האב איך געזאגט איך בין פערליעבט אין דער שענער שלומית דעם גענעראל אבנר'ס טאכטער אונ וויל זיא פאר א ווייב, קענסט דוא מיר אויספיהרען דעם שידוך וועל איך דיר שרייבען דיא בריעף, האסט דוא געגעבען א שמייכעל, האב איך געגעבען א זיפץ, האסט דוא אויסגעשאסען איין געלעכטער, האב איך אויסגעשאסען א געוויין, האסט דוא געזאגט דומער יונגע האב איך געזאגט ליעבער הער, האסט דוא געזאגט שרייב, האב

איך געזאגט נוא, האסט דוא געזאגט נוא נוא, האב איך געזאגט וואס נוא נוא, האסט דוא געזאגט עס וועט שוין זיין רעכט שרייב, האב איך געשריבען. און איך ווארט פון איין טאג אויף דעם אנדערען אז עס זאל שוין ווערען רעכט, און איך ווארט און ווארט און ווארט און עס הייבט זיך ניט אן און עס לאזט זיך ניט אויס. (שרייבט מיט דער פעדער אין דער לופט).

אנטיגנוס: (אפארט) דער עזעל האט זיך דאס גאנץ ערנסט אין קאפף אריין געזעטצט, נון פאר דער האנד מוס איך איהם נאך אין מיינע הענדע האלטען, שפעטער ווערדע איך שאן וויסען וויא איהם אונ-שעדליך צו מאכען. (לויט) חנוך!

חנוך: הא?

אנטיגנוס: זא פיעל זאלסט דוא דאך וועניגסטענס פערשטעהען דאס זא לאנגע אבנר איזט זא גראס דארפסט דוא דאראן גאר ניכט דענקען.

חנוך: אומגליקליכער חנוך!

אנטיגנוס: אבער יענע געוויסע בריעפע?

חנוך: המ... המ... ש... נוא נוא ווייטער.

אנטיגנוס: יענע בריעפע ווערדען אבנר'ן פאן דער וועלט וועקשאפען.

חנוך: (זיפצט) ברוך דין אמת.

אנטיגנוס: אונד דאן איזט גאר קיין צווייפעל דאס איך בעקאמע דיינע פאסטען.

חנוך: און איך זיין טאכטער! אוי אבער ווען? טייערער ליעבער גאלדענער הערר ווען?

אנטיגנוס: צום טייפעל! זייא דאך ניכט זא אונגעדולדיג.

חנוך: (וויינענד) וואס בין איך שולדיג אז עס האט מיר צוגעטרעטען, איך האב שוין קיין כח ניט לענגער צו ווארטען, קומט אויף דער נאכט קען איך ניט שלאפען, קומט אין דער פריה קען איך ניט אויפשטעהען, קומט בייא טאג קען איך ניט עסען, קומט אויף דער נאכט קען איך ווידער נישט שלאפען, קומט אין דער פריה קען איך ווידער נישט אויפשטעהען, קומט בייא טאג...

אנטיגנוס: (אונגעדולדיג) גענוג.

חנוך: קען איך ווידער ניט עסען, קומט אויף דער נאכט קען איך ווידער נישט שלאפען, קומט אין דער פריה...

אנטיגנוס: גאט אים הימעל איך ווערדע פערריקט, הער אויף.

חנוך: קען איך ווידער נישט אויפשטעהען, קומט בייא טאג...

אנטיגנוס: אה וועה! (פערשטאפט זיך דיא אהרען לויפט אב)

חנוך: קען איך ווידער ניט עסען, קומט אויף דער נאכט... (I. Ritt.) וואהין איזט ער הינגעקומען?... נוא דוא וועסט מיינע פטור נישט ווערען, איך וועל דיך אזוי לאנג נידען ביז איך וועל פון דיר ארויס נידען מיין געליעבטע שלומית, קוים אבער נישט, קוים בעקום איך נישט אבנר'ס טאכטער, בעקומסט דוא נישט אבנר'ס שטעלע, חנוך ווייסט וואס ער האט צו טהון, חנוך קען פעלשען בריעף, חנוך קען אבער אויך זאגען דעם אמת, וועסט דוא נישט האלטען דיין ווארט וועל איך נישט האלטען מיין מויל, איך זאג אויס פון חדר. (II. Ritt.)

I.

חנוך ווייסט און קען אלדינג
פערשטעהט א יעדען אויף דעם ווינק
מיט דעם הענטעלע לייכט און גרינג
און מיט דעם פיסעלע שנעל און פלינק
דארף איך שרייב איך מיט מיין פעדער ריטשו
פאטשי, טיטשי, טאטשי, שראם, באם, באם
דארף איך זאג איך אויס פון חדר אז ריטשו
פאטשי, טיטשי, טאטשי, שראם, באם, באם.

II.

א כלה געפינען אוי האב איך
אזוי בעריהמט זיך איינער פאר מיר
א פנים האט זיא אזוי וויא א רוח
אבער געלד בעקום איך א סך פון איהר
בעקומען האט ער דאס ווייסט ניט א יעדער ריטשו
פאטשי, טיטשי, טאטשי, שראם, באם, באם
זאל איך אויסזאגען פון דעם חדר אז ריטשו
פאטשי, טיטשי, טאטשי, שראם, באם, באם.

III.

איינער קומט צו זיין פריינד אין שטוב
און טרעפט זיין פרויא גאנץ איינע אליין
ער זאגט איהר ער האט זיא ליעב
דרויף קומט אן דער מאן צו געהן
אוי האט ער געחאפט כסדר ריטשו
פאטשי, טיטשי, טאטשי, שראם, באם, באם
א יונגעלע זאגט ניט אוים פון חדר אז ריטשו
פאטשי, טיטשי, טאטשי, שראם, באם, באם.

IV.

איין אלטער מאן האט חתונה גאר
מיט א מיידעלע יונג און שען
נאך דער חתונה קוים א יאהר
קלאגט דער אלטער מיט געוויין
פון מיין געלד בין איך גרינג וויא א פעדער ריטשו
פאטשי, טיטשי, טאטשי, שראם, באם, באם
און מיין ווייב האט מיר אויסגעזאגט פונ'ם חדר אז ריטשו
פאטשי, טיטשי, טאטשי, שראם, באם, באם.

(טאנץ, אב)

פערוואנדלונג.

(איין פרייער פלאטץ דעקארירט מיט פאהנען אונד בלומען, אים הינטער-גרונד וואססער, לינקס איין טראן, אויפטריט קאלראטען, תלמי, פאזשען).

תלמי: זייא ווילקאמען גראסער זיעגער
זייא ווילקאמען גראסער קריעגער
עמפפאנגט מיט עהרע דעם גראסען העלד
בעריהמט איזט ער יעטצט אויף דער גאנצער וועלט
דיינע פריינד דיינע פריינד
טאדט אונד פערדערבען אלע דיינע פיינד (טאנץ)

(קאהר ביס)

(חנוך אונד טענצער זינגען אונד טאנצען, אויפטריט אבנר פון קוליססען)

אבנר: [דיעסע היימאט] זייא מיר ווילקאמען
אויף דיינע מויערען בין איך וויעדער צוריק
[זייא געגריסט] טהייער פאטערלאנד
דיינען באדען בעטרעט איך באלד וויעדער צוריק.

(ערשיינט אויף איין דעקארירטעס שיף כהנים לוים).

קאהר: עס לעבע דער העלד זייא ווילקאמען
ווילקאמען זייא מיט גליק
הייל דיר גראסער הערשער אונד גראסער זיעגער
זייא ווילקאמען אין דיינער היימאט צוריק
וויוואט גראסער העלד הייל הייל.

אבנר: (קניעט פאר קעניג לעגט פאר איהם דיא לארבערקרענצע) מיין העררר אונד קעניג דיעזע לארבער קראנע דיא שעהנסטע צירדע איינעם קריעגערס, נאכדעם זיא קוים מיינען קאפף בעריהרט האט, לעגע איך מיט עהרפורכט וויעדער צו פיעסען דיר, דעם זיא אליין געהערט, דענן נור דיא נאמען גאט, קעניג אונד פאטערלאנד האבען שטענדיג פאר מיינע אויגען געשוועבט אונד מיך געפיהרט צום זיעג, נור דיעזע יונגלינגע מיין קעניג (זייא טרעטען פאר אונד קניען) אלע פירסטען קינדער

פאן אונזערע פערשיעדענע פיינדע וועלכע האבען געגען מיך וויא העלדען געקעמפפט, אונד וועלכע איך האב ענדליך דאך בעזיעגט אונד געפאנגען מיטגעבראכט. דיעזע עמפפעהלע איך דיינער גנאדע מיין גוטער קעניג, דען איך האבע זיא אויף דעם שלאכטפעלד אלס בראווע קינדער קעננען געלערנט.

קעניג: מיין טאפפערער אונד טרייער אבנר, וואס איך פאן דיר ערווארטעט האבע ווען איך האבע דיך צום פיהרער פאן אונזערע טרופפען בעשטימט, דאס האסט דוא ערפילט. דארום זאל דיעזע לארבער קראהנע וועלכע דוא האסט עהרליך פערדיענט נור דען קאפף דעם טייען העלדען ציערען, (זעטצט זיא אויף אבנר'ס קאפף) דאך בלאס מיט דיעזעם צייכען דער עהרע האט זיך מיינע דאנקבארקייט צו דיר נאך ניכט געענדיגט, צופיעל בלוט האסט דוא פיר דיין פאטערלאנד פערגאסען, אבער דער קריעג איזט שאן יעטצט צו ענדע, יעטצט בעדארף איך שאן ניכט מעהר דיינען שטארקען ארם! ניין! דיינען קלוגען ראטה וועלכער זאל אונז אים פריעדען בעשיטצען, דען בעדארף איך יעטצט, זא זייא פאן דיעזעם אויגענבליק אן מיין ערשטער ראטהגעבער.

אלע: האך!

קעניג: אונד נון דיעזע יונגלינגע וועלכע האבען דיין סימפאטיע געוואנען אונד האסט זיא מיינער גנאדע עמפפאהלען, דיא שענקע איך דיר אלס אייגענטהום, איהר שיקזאל קען איך קיינע בעסערע הענדע אנפערטרויען אלס אין דיא דיינינע, יעטצט אבער מיין בראווער אבנר איזט עס ענדליך צייט אויך אן דיין הייזליכעם גליק צו דענקען, זיעהע דיינע נאטטין אונד טאכטער ווארטען דיך צו בעגריסען.

(איזבל, שלומית קומען עטוואס פריהער)

שלומית: (אויף זיין האלז פאלענד) פאטער! מיין הערצענס געליעבטער פאטער! וויא געוועהנט האב איך מיך נאך דיעזען זיסען אויגענבליק.

אבנר: טייערעס קינד... געליעבטעס ווייב, ערשט יעטצט וויים איך מיין גליק צו שעטצען דא איהר עס מיט מיר טהיילט, שלומית הערצענס קינד! אין וועלכער שעהנהייט ביזט דוא אין דיא פאאר יאהרע אויפגעבליהט! וואכענד אונד טריימענד האב איך ניכט אויפ-

געהערט פאן דיר צו פאנטאזיערען אונד יעטצט זעה איך דיך אין דער ווירקליכקייט פאר מיר שטעהען, איינע שענע ליעבליכע בלומע, מיט טרייער זעעלע דאנקע איך דיר איזבל פיר דיינע זארגען וועגען אונזער קינד, דאך איזבל וועלכער קומער שפריכט פערבארגען אוים דיינעם טרויעריגען בליק? ביזט דוא קראנק? אדער האט איין אונגליק אין אונזערעם הויזע פאסירט?

איזבל: מיך דריקט קיינע קראנקהייט, אויך אין אונזערעם הויזע האט קיין אונגליק פאסירט.

אבנר: דאך!

איזבל: זייא גאנץ רוהיג, לאס דיך נור ניכט שטערען.

אבנר: (אפארט) שיינט עס מיר נור? נון מיינע ליעבען, בעפאר איהר פיהרט מיך אין אונזערעם הויזע צוריק לאסט מיך נור נאך איינע זאכע בעזארגען, (צו דיא יונגלינגע) קינדער! אלס קריעגעס געפאנגענע האב איך אייך אוים ווייטע לענדער היערהער געבראכט, דער גוטער קעניג האט אייך מיר צום געשענק געמאכט, זא [redacted] איך אייער געביעטער אונד אייגענטהימער, נון [redacted] איין רעכט צו טהון מיט אייך וואס איך וויל, זא הערט וועלכען געברויך איך מאכע יעטצט פאן מיינעם רעכט, איך ערקלעהרע אייך אלע פרייא!

אלע: (קניען אויסער תלמי) עדלער אבנר!

אבנר: געהט אייך יעדער נאך זיינע היימאט צוריק, אונד זא וויא איהר האבט ביז יעטצט געגען אונז געקעמפפט אלס פיינדע זא זאלט איהר פאן נון אן פיר אונז קעמפפען אלס פריינדע.

אלע: וויר שווערען! (שטעהען אויף)

אבנר: (צו תלמי) תלמי דוא דאנקסט מיר ניכט זא וויא דיינע קאמעראדען? איך האב אייך אלע דיא פרייהייט געשענקט, ביזט דוא דען מיט דיעזעם אונצופריעדען?

תלמי: פיר דיין עדלעס הערץ גענעראל בלייב איך דיר עוויג דאנקבאר, דאך איך מוס עס בעקענען, זייט וויר האבען אונז אויף דעם שלאכטפעלד בעגעגנעט אונד מיינע שארפע קלינגע האט שיער דיין הערץ דורכבאהרט אונד דוא האסט מיך דאך בעזיעגט אונד געפאנגען גענאמען, זייט דאמאלס האט דיין אנבליק מיט ליעבע אונד עהר-

פורכט מיין הערץ ערפילט אונד אלס קנעכט אין דיינעם הויזע
ווערדע איך מיך גליקליכער שעטצען אלס פרייא אונד פאן דיר
געשיעדען.

אבנר: גוט בלייבע אין מיינעם הויז, אבער ניכט אלס קנעכט זאנדערן
אלס מיין זאהן, (תלמי קישט זיין האנד, שלוכצט שטיל) אויף דעם שלאכט־
פעלד האב איך דיין העלדענמוטה אונד דען פאלען ווערט דיינער
שענער זעעלע קענען געלערנט. איך ליעבע זאלכע הערצען וויא דאס
דייניגע, (פיהרט איהם צו איזבל) איזבל מיין געליעבטעם וייב, פאסט
מיט אלען גוטען האט אונז גאט געזעגנעט אויסער (זיפצט) מיט איינעם
זאהן, זיעהע הער, דיעזער עדלער יונגלינג גלויבע עס מיר ער איזט
ווערט אונז דען פערלארענען זאהן צו ערזעטצען.

איזבל: ניין! מיינען פערלארענען זאהן קאן מיר קיין פרעמדער ערזעטצען.

שלומית: (ביטענד) מוטער!

איזבל: לאס מיך טאכטער, העטעסט דוא געוואוסט וואס אין מיינעם
הערצען פארגעהט.

שלומית: געליעבטער פאטער! זייא ניכט טרויריג, איך ווערדע מיך
בעמיהען פיר דיעזען יונגלינג אויך דיא מוטער צו געווינען! תלמי
ויינע ניכט, האט מיין פאטער דיך ווירדיג געפינדען דיר איין פאטער
צו זיין, זא וויל איך אויך דיר איינע שוועסטער זיין. (תלמי קניעט קישט
איהר האנד).

קעניג: (וועלכער האט ביז יעטצט שטיל געשפראכען מיט אנטיגנוס) גענוג איך וויל
ניכטס מעהר דאפאן הערען, (שטעהט אויף) בעגריסעט אלע דעם
טאפפערען אבנר אלס מיינען ערשטען מיניסטער!

אלע: הידד!

קעניג: אויף מיין טאפפערער קריעגער אויף צום פעסט
איין פייערטאג איזט הייטע איהר זייט אלע מיינע געסט
צו עהרע פאן אונזערעם העלדען
רעטער פאן אונזער פאטערלאנד
מיין טרייער פריינד אונד ברודער
דוא ביזט אונד בלייבסט מיין רעכטע האנד.

קאהר: וויוואט וויוואט וויוואט!
[בעגריסעט מיט יובעל] [אונזער גראסען הערשער]

שלומית: [הייל דיר] גראסער קריעגער
איך ביינגע מיך פאר דיינעם טראהנע
אונד מיין פאטער דוא גראסער זיעגער
האסט פערדיענט מיט רעכט דיא לארבער קראהנע.

קאהר: [בעגריסעט מיט יובעל] [אונזער גראסען הערשער]

שלומית: [הייל דיר] גראסער הערשער א. ז. וו.

קאהר: [בעגריסעט מיט יובעל] [אונזער גראסען הערשער]

שלומית: נאט אים הימעל האט איך ביידע
מיט גראסעם גליק צוזאמען געפיהרט
גליקליך איזט דאס פאטערלאנד
פון זאלכע מענער ווירד עס רעגיערט (קאהר ביס)
יא יא יא!

קאהר: האסט פערדיענט מיט רעכט דיא לארבער קראהנע

שלומית: יא יא יא יא האסט פערדיענט מיט רעכט דיא לארבער קראהנע

קאהר: בעגריסעט מיט יובעל אונזער גראסען הערשער
בעגריסעט מיט יובעל דעם קעניגס רעכטע האנד

אבנר: הייל דיר דוא גראסער הערר
איך ביינגע מיך [פאר דיינעם טראהן]
יא מיינע פפליכט האב איך ערפילט
יא דאס אליין איזט שאן מיין לאהן
יא [טרייא בלייב] איך מיינעם קעניג
ביז אין מיין לעטצטען אויגענבליק
נאר דיר אליין געהערט דער זיעג
יא נאר דער זיעג.

אבנר:
הייל דיר דוא גראסער הערר
איך ביינגע מיך פאר דיין טראהן
יא מיינע פפליכט
האב איך ערפילט

שלומית תלמי קאהר:
מיט גראסעם גליק
צוזאמען געפיהרט
אך גליקליך איזט דאס פאטערלאנד
פון זאלכע מענער ווירד רעגיערט

יא דאס אליין איזט שאן מיין לאהן
יא טרייא בלייב איך
מיינעם קעניג
ביז אין מיין לעטצטען אויגענבליק
נור דיר אליין
געהערט דער זיעג.

אך גאט אין הימעל האט איך בייגע
יא מיט גליק צוזאמען געפיהרט
בעגריסעט יעטצט מיט יובעל
נון בעגריסעט יעטצט מיט יובעל
נון בעגריסעט
הידד.

קעניג: נון אויף צום פעסט
איין פייערטאג איזט הייטע
אלע מיינע געסט
איין פייערטאג זאל הייטע זיין
דיעזער רעטער פאן דעם פאטערלאנד
בעגריסעט איהם דעם גראסען העלד
בעגריסעט אלע אונזער גראסען העלדען
דיעזען רעטער פאן דעם פאטערלאנד
נון אויף צום פעסט
איין פייערטאג זאל הייטע זיין.

(דער גאנצער אסאמבעל זינגט ביז צו ענדע, פייער בעלייכטונג ביז שלוס אקט).

(פ א ר ה א נ ג).

(ענדע דעם ערסטען אקטעס).

II. אקט

(צימער בייא אבנר, אויפטריט תלמי)

תלמי: מיינע היימאט מיינע היימאט אונד מיין פאטערלאנד } (ביס)
געבליעבען מיר ביזט דוא גאנץ אונבעקאנט }
אך! איינזאם בין איך אויף דער וייטער וועלט
איין פינדלינג בין איך אויף דעם פרייען פעלד
פאטער אונד מוטער האבען מיך פערלאסען
אלס קינד ניע געזעהען ניע ערפאהרען וער אונד וא ויא זינד
מיינע היימאט מיינע היימאט אונד פאטערלאנד
געבליעבען מיר ביזט דוא גאנץ אונבעקאנט
דאך זייט איך בין געקאמען היערהער ניין ניין איינזאם
פיהל איך מיך ניכט מעהר
דאס הויז וואהין איך ווערפע נור איין בליק
איזט מיר זא ליעב זא ליעב זא זיעם
דיעזעם הויז וואהין איך ווערפע מיין בליק
געפונדען האב איך היער מיין גליק.

(אויפטריט שלומית)

שלומית: (ערשראקען) תלמי, מיינען פאטער האב איך פריהער אין דיינעם צימער געזעהען, ווא איזט ער יעטצט?

תלמי: ער האט קוים אנגעפאנגען מיט מיר צו רעדען דא איזט איין באטע נאך איהם געקאמען דאס ער זאל זאפארט פאר דעם קעניג ערשיינען, אבער ווארום ביזט דוא דען זא ערשראקען?

שלומית: ווארום? איך וייס עס זעלבער ניכט אונד דאך ציטערט מיין הערץ, דיא ליעבע אונד דאנקבארקייט דעם קעניגס צו מיין פאטער, דיא גראסע עהרע דיא דאס פאלק איהם געסטערן צוגעטהיילט האט, ערפילטע שאן מאנכע ברוסט מיט האס אונד נייד געגען איהם, אך פאטער! דוא האסט פיינדע אבער דיא זינד שטיל אין געהיים, ווירסט

דוּא הֶען אוֹיךְ זָאלְכֶע פֵיינְדֶע בֶּעזִיעגֶען קֶענֶען? דוּא וֶועלְכֶער בִּיזְט נוּר גֶעוָואהְנְט אוֹיף אֵיין אָפֶּענֶעם שְׁלַאכְטְפֶעלְד גֶעגֶען אָפֶּענֶע פֵיינְדֶע צוּ קֶעמְפְּפֶען?

תלמי: לִיעגְט הֶען גֶעגֶען אַבְנֵר אֵיינֶע קְלַאגֶע פָאר?

שלומית: וִויא אִיךְ הַאבּ גֶעהֶערְט הַאט דֶער קֶענִיג צוּזַאמֶען גֶערוּפֶען דִיא סַנְהֶדְרִין וֶועגֶען אִיהְם.

תלמי: אַבֶּער דֶער אַבְנֵר וֶועלְכֶער הַאט גֶעמַאכְט אֵיינֶע וֶועלְט פַאר זִיךְ צִיטֶערֶען, פָאר וֶועהְם דַארְף עֶר צִיטֶערֶען?

שלומית: דוּא פְרַאגְסְט פָאר וֶועהְם? הֶערֶע מִיר הַאט מַאן אִין מֵיינֶער קִינְדְהֵייט עֶרְצֶעהְלְט פָאן אֵינֶעם גְרָאסֶען הֶעלְדֶען וֶועלְכֶער הַאט אֵיינְמַאל אֵיינֶען לֵינְדֶען וואוּרְם עֶרְשְׁלַאגֶען, נַאךְ דִיעזֶער גְרָאסֶער הֶעלְדֶענְטַהאט הַאט עֶר זִיךְ אוֹיף דֶעם גְרַאז גֶעלֶעגְט אוֹיסְרוּהֶען, דַא אִיזְט אוּנְבֶּעמֶערְקְט אֵיינֶע קְלֵיינֶע הֶעסְלִיכֶע שְׁמוּטְצִיגֶע שְׁפִּינֶע גֶעקָאמֶען אוּנְד מִיט אִיהְר גִיפְטִיגֶען שְׁטָאךְ הַאט זִיא דִיעזֶען וֶועלְט בֶּערִיהְמְטֶען הֶעלְדֶען גֶעטֶעטֶעט . . . פָאר וֶועהְם פְרַאגְסְט דוּא מֵיין פַאטֶער דַארְף צִיטֶערֶען? פָאר זָא אֵיינֶעם פֵיינְד וֶועלְכֶער טְרַאגְט קֵיינֶע וַאפֶּען אִין דֶער הַאנְד, זָאנְדֶערְן גִיפְט אוֹיף זֵיינֶער צוּנְגֶע, זָא וִויא יֶענֶע שְׁמוּטְצִיגֶע שְׁפִּינֶע.

תלמי: הַאט אַבְנֵר הֶען זָאלְכֶע פֵיינְדֶע?

שלומית: לֵיידֶער! אַבֶּער וַואס מִיךְ אַם מֵיינְסְטֶען שְׁרֶעקְט?

תלמי: וַואס?

שלומית: מֵיינֶע מוּטֶער.

תלמי: דֵיינֶע אֵייגֶענֶע פְרוֹיא?

שלומית: זֵייט אֵיינֶער צֵייט אִיזְט זִיא גַאנְץ אוּמְגֶעוַואנְדֶעלְט, מֵיין פַאטֶערְס עֶרְגְסְטֶער פֵיינְד אִיזְט יֶעטְצְט אִיהְר בֶּעסְטֶער פְרֵיינְד, זֵייא רֶעדֶען אִין גֶעהֵיים, זִינֶען אוּנְד הַאנְדְלֶען, עֶס אִיזְט גֶעוִויס קֵיין גוּטֶעס, אוּנְד הֵייטֶע אַם פְרִיהְמָארְגֶען אִיזְט זִיא פָארְטְגֶעגַאנְגֶען גַאנְץ אַלֵיין, אִיךְ הַאבּ נַאכְגֶעפָארְשְׁט אוּנְד צוּ מֵיינֶעם שְׁרֶעקֶען הַאבּ אִיךְ עֶרְפַאהְרֶען דַאס זִיא אִיזְט וֶועק אִין קֶענִיגְס פַאלַאטְץ אוּנְד בִּיז יֶעטְצְט אִיזְט זִיא נָאךְ נִיכְט צוּרִיק גֶעקָאמֶען . . . דוּא ז[illegible]סְט מִיךְ שְׁטוֹינֶענְד אַן, נִיכְט

וַואהְר דַאס אֵיין זָאלְכֶעס גֶעהֵיימְנִיס הַאבּ אִיךְ דִיר אֵיינֶעם פְרֶעמְדֶען עֶנְטְדֶעקְט?

תלמי: שְׁלוֹמִית בִּין אִיךְ דִיר אֵיין פְרֶעמְדֶער?

שלומית: נֵיין נֵיין תַּלְמַי, דוּא זִיעהְסְט דָאךְ דַאס אִיךְ הַאבֶּע דִיר מֵיין הֶערְץ גֶעעֶפֶענְט גְרַאדֶע וִויא פָאר אֵיינֶעם בְּרוּדֶער.

תלמי: אוּנְד אַלְס זָאלְכֶען וִוירְסְט דוּא מִיךְ אוֹיךְ קֶענֶען דִיר אֵיין בְּרוּדֶער אוּנְד דֵיינֶעם פַאטֶער אֵיין טְרֵייעֶר זָאהְן, אֵייעֶר שִׁיקְזַאל זָאל אוֹיךְ דַאס מֵיינִיגֶע זֵיין. (I. Ritt.)

שלומית: עֶרְשְׁט פָאר קוּרְצֶען הַאסְט דוּא גֶעגֶען אוּנְזֶער לַאנְד גֶעקֶעמְפְּפְט אַלְס אֵיין שְׁקְלַאוֶוע הַאט דִיךְ מֵיין פַאטֶער הִיערְהֶער גֶעבְּרַאכְט אוּנְד דָאךְ אִיךְ קֶען עֶס נִיכְט פֶערְגֶעסֶען, מִיר זַאגְט דַאס הַארְץ דַאס וִויר בֵּיידֶע זִינְד דִיא אֵיינְצִיגֶע זֶעלֶען וֶועלְכֶע הֶענְגֶען אַן אַבְנֵר'ן טְרֵייא אוּנְד פֶעסְט, זַאגֶע תַּלְמַי וֶוען מֵיין פַאטֶער זָאל בֶּעהִיטֶע גָאט פָאן אֵיין אוּנְגְלִיק גֶעטְרָאפֶען וֶוערְדֶען וִוילְסְט דוּא מִיט מִיר צוּזַאמֶען אַלֶעס פִיר אִיהְם טְהוּן, יֶעדֶעס אוּנְגְלִיק מִיט אִיהְם טְרַאגֶען?

תלמי: (קניענד מיט בעגייסטערונג) הֶערֶע מֵיינֶען הֵיילִיגֶען שְׁוואהְר, נִיכְט נוּר דוּלְדֶען וִויל אִיךְ מִיט אַבְנֵר יֶעדֶעס אוּנְגְלִיק, אִיךְ וִויל נָאךְ מֶעהְר, אִיךְ וִויל אִיהְם רֶעכֶען, אִיךְ וִויל פִיר אִיהְם שְׁטֶערְבֶען. (II. Ritt. Nr. 7 Duett)

ביידע: פֶערְאֵיינְט בְּלֵייבֶען וִויר
אֵיין טְרֵייעֶ שְׁוֶועסְטֶער בְּלֵייבּ אִיךְ דִיר
וִויר טְהֵיילֶען לֵייד – וִויר טְהֵיילֶען פְרֵייד
מִיט אוּנְזֶערֶעם פַאטֶער יַא אוּנְזֶער לֶעבֶען לַאנְג
נוּן הָאפֶען וִויר צוּם לִיעבֶען גָאט
יַא אוּנְזֶער שׁוּטְץ אִיזְט עֶר אִין דֶער גְרֶעסְטֶער נָאטְה. (בּיס)

תלמי: הֶערֶע גָאט מֵיינֶעם שְׁוואהְר אִין דִיעזֶער שְׁטוּנְדֶע
הֶערֶע גָאט מֵיינֶעם שְׁוואהְר צוּ דִיעזֶעם בּוּנְד
אֵיין טְרֵייעֶר זָאהְן מֵיין לֶעבֶען לַאנְג
דֶעם טְרֵייעֶן הֶעלְד נָאר אִיהְם אַלֵיין
טְרֵייא בְּלֵייבּ אִיךְ אַבְנֵר מֵיין לֶעבֶען לַאנְג
אִיךְ שְׁוֶוערֶע עֶס צוּ זֵיין.

שלומית: פאן מיינען טיעפסטען הערצען נעהם דאפיר איינען דאנק
דיינע טרייע שוועסטער בלייב איך מיין גאנצעס לעבען לאנג

בײדע: גאט ווירד שיטצען אונזער ליעבען פאטער
זיינע פיינד בעזיעגען ווירד ער מיט זיינע קראפט (ביס)
נון האפען וויר צום ליעבען גאט
יא אונזער שוטץ איזט ער אין דער גרעסטער נאטה
וויר אפפערן דאס לעבען דאס אבנר זאל לעבען
טרייא בלייבען דעם רעטער פאן אונזער ליעב פאטערלאנד
עוויג טרייא ......

(בײדע אב)

פערוואנדלונג

(איין רייכער זאאל, אויפטריט סנהדרין, קעניג לינקס, אנטיגנוס רעכטס)

(II. Ritt. Nr. 8)

קעניג: הימלישער ריכטער העלפע העלפע מיר
עפנע אונז דיא אויגען דיא וואהרהייט צו זעהן
אמת אמת יא נור אמת זאל דער משפט זיין (קאהר ביס)
אמת אמת נאר זאל אונזער משפט זיין.

קאהר: אמן אמן אמן.

קעניג: פיהרט פאר דען אנגעקלאגטען. (דיענער אב)

(אויפטריט אבנר פערבייגט זיך פאר קעניג אונד סנהדרין)

קעניג: אבנר אפטמאלס האסט דוא מיר דיינען וואונש אויסגעדריקט דאס ווען יעמאנד זאל דיך איינמאל אין עטוואס בעשולדיגען זאל עס ניכט אין געהיים געשעהען זאנדערן אפען פאר דיא ריכטער אום דיא בעשולדיגונג צו פריפען אונד נאך געזעטץ צו ריכטען, ניעמאלס וואלטע איך גלויבען דאס זא איין טאג ווירד יעמאלס קאמען אבער ליידער איזט דער טאג דאך ערשיענען, אבנר איינעס פורכטבארען פערברעכענס ווירסט דוא אנגעקלאגט דארום האב איך דיא סנהדרין צוזאמען גערופען דאמיט דוא זאלסט דיא קלאגע הערען אונד דיינע אונשולד בעווייזען, אדער... דיינע שולד בעקענען.

אבנר: קלאגע... שולד... גאט איזט מיין צייגע דאס דיעזע פרעמדע ווארטע הערע איך יעטצט צום ערסטען מאל אין מיינעם לעבען.

קעניג: אויך מיינע ברוסט וואר מיט שרעקען אונד וועהמוט ערפילט, געסטערן נאך האבען וויר דיך יובעלנד בעגריסט אלס דעם פאטערלאנדס רעטער אונד שאן היינטע וואגט מאן דיך צו בעשולדיגען אלס פערראטער.

אבנר: (ערשראקען) פערראטער?

קעניג: ביסט דוא עס ניכט אבנר זא ווירד דיינע עהרע אום דעם פייער

דיעזער פריפונג נאך ריינער אונד שטראהלענדער זיך ערהעבען אונד דו ווירסט ביא מיר אונד דעם גאנצען לאנדע נאך העהער שטעהען אלס יעטצט, דארום מיין אבנר פירכטע ניכטס.

אבנר: דאנקבאר פערעהרע איך דיא גנאדע מיינעם קעניגם, אבנר וועלכער האט ניכט געפירכטעט דיא אונצעהליגע טרופפען פאן פערשידענע פיינדע דער פירכטעט אויך קיינע פערליימדונג.

קעניג: זא זאל דאס געריכט בעגינען, דער קלעגער זאל שפרעכען.

אנטיגנוס: (ערהעבט זיך) איך דער הויפטמאן אנטיגנוס קלאגע דען גענעראל אבנר אן אין פאלשהייט אונד האכפעררעאטה געגען קעניג אונד פאטערלאנד, מיט דיא היידנישע פעלקער דרויסען. האט ער איינען געהיימען בונד געשלאססען אום זיך וועלכער דארט איינען טראהן צו גרינדען, אום דאן אן דער שפיטצע דער ווילדען היידען אונזער היליג לאנד פלעטצליך צו איבערפאלען אונד אוים דעם קעניגם האנד דען סטעפטער צו ענטרייסען.

קעניג: האסט דו געהערט אבנר?

אבנר: יא מיין קעניג, איך האב געהערט דאך נאר ווארטע איינע לעערע קלאגע, האסט דו צו דיינער אונפערשעמטען פערליימדונג אויך בעווייזע אויסגעדאכט?

אנטיגנוס: (רייכט איינע ראללע בריעף אבנר) קענסט דו דיעזע בריעפע?

אבנר: (נימט זיא, בליקט) געוויס, עס זינד מיינע בריעפע וועלכע איך האב אן מיינע פרויא געשריעבען, אבער וויא קאמען דען דיעזע בריעפע צו דיר? אונד וואס ווילסט דו דאמיט בעווייזען?

אנטיגנוס: ווערע דאס מעגליך דאס דו האסט שאן פערגעססען דען אינהאלט דער בריעפע? ביטע נאכמאלס דורך צו לעזען וואס דו זעלבסט געשריעבען האסט אונד דאן ליינגע ווען דו קאנסט. (אבנר לעזענד ציטערט אונד וואנקט) בליקט אויף זיין געזיכט, זעהט זיין שרעקען, לעזט איהר יעטצט ניכט אויף זיינער שטירנע דאס בעקענטניס זיינער שולד?

אבנר: איזט עס איין בלענדווערק אויפגעשטיעגען אוים דעם אבגרונד? וואס איך היער ערבליקע אונד לעזע, דיא האנדשריפט ערקענע איך

אלס דיא מיינינגע, אבער וואס היער געשריעבען שטעהט האבע איך ניע געוואוסט זאגאר צו דענקען נאך פיעל ווענינגער צו שרייבען. געעהרטע ריכטער, איהר אלע וויסעט דאס דיעזער אונמענש מיך שאן זייט יאהרען בענייידעט אונד זוכט אימער מיך צו פאנגען אין איין נעטץ פאן פערליימדונג. קאן נאך יעמאנד צווייפלען דאס דיעזע בריעפע זינד דורך איינען פערברעכערישען פלאן אין זיינע הענדע געקאמען אונד ער האט זיא פערפעלשט?

אנטיגנוס: פערפעלשט! (ווינקט צום פאזע הערויב) באלד ערשיינט נאך איין קלעגער געגען דיך, זא איין קלעגער וועלכען ניכט דער קעניג, ניכט דיא סנהדרין, ניכט דו זעלבסט ווירד פערווערפען קענען.

(אויפטריט איזבל)

אבנר: מיינע פרויא!

אנטיגנוס: זיעהע, העהרע, אונד פערשטומע.

קעניג: איזבל דו היער, וואס איזט דיין פערלאנגען?

איזבל: איך ערשיינע פאר דעם טראהן מיינעם קעניגם אהנע פורכט פאר מענשען אורטהייל, אום צו פערקינדען דיא וואהרהייט.

אבנר: דיא וואהרהייט? דאנק פיר דיעזעם ווארט געליעבטע פרויא, וואהרהייט נור זאל אוים דיינעם מונדע קאמען, אונד דיא ווירד פיר מיך צייגען, זיעהע איזבל יענער דארט וויא דו ווייסט איזט שאן זייט לאנגע מיין ביטערסטער פיינד אונד האט דיעזע בריעפע פארגעצייגט, אבער ניכט פינדען ווירסט דו דארין דיא אונשולדיגע באטען פאן מיינער ליעבע צו דיר, דיעזע בריעפע שפרעכען פאן פערראטה אונד בעטראג געגען קעניג אונד פאטערלאנד, נון זאגע עס פאר דעם קעניג אונד דיא סנהדרין האבע איך דיעזע בריעפע זא וויא זיא זינד אן דיך געשריעבען?

איזבל: (מיט וויטהענדע בליקען) יא! (אלע ערשראקען) אונפערפעלשט זינד דיעזע בריעפע, זא וויא זיא יעטצט לויטען זא האסט דו זיא מיר געשיקט.

אנטיגנוס: הערט איהר דאס געעהרטע ריכטער?

אבנר: וויב! ענטווייהע ניכט דיינע צונגע מיט זא איינעם פירכטערליכען בעטראג, יעדער פעדערצוג אין דיעזעם בריעפע אטהמעט ווילדען

עהרגייץ, גרויזאמען אונדאנק, האכפעררראטה, עמפפעהרונג! האט יעמאלס מיין צינגע זא וואס אויסגעשפראכען? קענטע יעמאלס מיינע האנד זא וואס ניעדערשרייבען? זאג איזבל, איך בעשוועהרע דיך ביי דער טרייע וועלכע דוא האסט מיר איינסט פאר גאט געשוואהרען! רעדע וואהרהייט.

איזבל: וואס איך האבע געזאגט וויעדערופע איך ניכט! האכפעררראטה, עמפפעהרונג, אונדאנק האבע איך אויס דיינע בריעפע געלעזען!

אבנר: ניין ניכט מעגליך, טיעפעס דונקעל הערשט מיינע זינע געפאנגען, ביזט דוא עס איזבל וועלכע איך הערע וועלכע איך זעהע? אדער ביזט דוא איין טייפעל אויס דער אונטערוועלט וועלכער האט נור אנגענאמען דיא געשטאלט מיינער פרויא... ווייב! ניכט בלאס מיין טאדטעס אורטהייל העננגט אב פאן דיינער צונגע, אויך דוא שטעהסט יעטצט אן דעם שיידע וועג צווישען העלע אונד הימעל! אין דיעזער מינוטע קאנסט דוא דיר דורך איין איינציגעס ווארט ערקויפען רעטונג אדער עוויגע פערדאמניס, דארום איזבל ביי דיינער זעלע! רעדע וואהרהייט!

איזבל: וואהרהייט האסט דוא געהערט, אין דעם פערברעכען אין וועלכעס דוא ביזט אנגעקלאגט, אין דעם ביזט דוא אויך שולדיג.

אבנר: ערדע שלינג מיך הערונטער, לעזט אייך אויף אין שטויב איהר פעסטע זיילען אונד פערוועהעט אין ווילדען שטורם, דען וואס נאך איזט פעסט, וואס נאך איזט זיכער ווען איינע פרויא פערוואנדעלט נאך 21 יאהרע איהרע טרייע אין פאלשהייט, וואהרהייט אין ליעגע אונד ליעבע אין האס? טרעטע הערויס אויס דיינע פוגען נאטור! דען אוננאטירליך האט דיעזעס ווייב צערשטערט דיא עהרע אונד דאס לעבען פאן איהר אייגענען מאן, פערניכטעט דאס גליק פאן איהר אייגען הויז! (וויינט) גרויזאמעס ווייב, שלאנגע, וואס האט דיר דיין מאן געטהאן, וואס האט דיך צו דיעזע אונערהערטע ליעגע געטריעבען? אנטווארטע, ווארום שווייגסט דוא?

איזבל: (אפארט) בלוטיגע שאטען מיינעס קינדעס שטערקע מיינען מוטה!

קעניג: איזבל איך זעה דיך ציטערען, ביי דעם עוויגען גאט רעדע נור

וואהרהייט, האט זיך דיין מאן מיט עטוואס געגען דיר פערזינדיגט? איזט דיין צייגניס געגען איהם ניכט איין ראכע פלאן?

איזבל: ניכטס האט מיר מיין מאן געטהאן דאס איך העטע אורזאכע איהם צו צירנען. (I. Ritt.)

קעניג: אונד דיעזע בריעפע וויא זא קאמען זיא אין פרעמדער האנד?

איזבל: ווייל איך אליין האטע אנפאנגס ניכט דען מוטה געהאט אלס קלעגערין געגען איינענען מאן אויף צו טרעטען.

קעניג: איזבל! צום לעצטען מאל פראג איך דיך האסט דוא וואהרהייט געשפראכען?

איזבל: וואהרהייט!

קעניג: ביי גאט! (II. Ritt. Melodrama)

איזבל: ביא.... גאט....

קעניג: פיהרט זיא וועק. (וואנקט זיא ווירד אבגעפיהרט)

אבנר: (געפאסט) קעניג, ריכטער! שפריכט אויס דאס אורטהייל! פערדאמט מיך אויף דאס צייגניס מיינער איינענען פרויא, וועלכע האט איין בונד געשלאסען מיט דיעזעס שורקען, דא גיבט מיר דען טאדט אב איהר פערשטעהט איך פערדיענע איהם, איך פערבלייבע דער וואס איך בין אימער געוועזען ביז צום לעצטען אויגענבליק. (אב)

קעניג: נון סנהדרין איהר האבט געהערט אונד געזעהען, פריפעט אלעס גאנץ גענויא אונד בעפאר איהר אייער אורטהייל עפענטליך פער-קינדעט שיקט עס מיר, וואס מיר אלס הערשער צו טהון געביהרט דאס ווירד גאט מיר איננם הערץ לעגען. (אלע אב אויסער קעניג)

גראסער גאט! געבע דען סנהדרין איינע ריינען געדאנקען דאס זיא אורטהיילען זאלען נאך רעכט!

(אויפטריט פאושע מיט איין פאפיער)

פאושע: מיין העררר אונד קעניג!

קעניג: ברינגסט דוא דאס אורטהייל?

פאושע: יא מיין קעניג.

קעניג: זיין אינהאלט?

פאושע: טאדט!

קעניג: טאדט? (ש' כצענד) טאדט!

פאזשע: ערפילט האבען דיא סנהדרין איהר הייליגעס אמט אונד לעגען יעטצט דיועס אורטהייל אין דיינע הענדע קעניג צור פאלציהונג.

(גיבט עס איהב, לע"ם, טראמפעטען שאלל).

קעניג: וואס בעדייטעט דיזער לערם דרויסען?

(אויפטריט אנטיגנוס)

אנטיגנוס: אה מיין הערר אונד קעניג, דיא נאכריכט דאס אבנר איזט צום טאדט פערארורטהיילט האט זיך וויא איין שטורם איבער דיא גאנצע שטאדט פערברייטעט, אין הויפען האט זיך דיא ארמעע צוזאמען מיט דעם פאלק פערזאמעלט פאר דיינעם פאלאסט אונד פערלאנגען צוריק דען גענעראל אבנר.

קעניג: וואס איין אויפשטאנד?

אנטיגנוס: יא מיין קעניג איין אויפשטאנד פאן אונזערע אייגענע סאלדאטען פאן דיא יעניגע נאטירליך וועלכע זינד מיט אבנר'ן איינפערשטאנדען אין זיינע פלענע, דיא וואלען שאן יעטצט פאלציהען דאס וואס אבנר האט געגען דיך בעשלאסען, נעמליך דיר דען קעניגליכען טראהן צו ענטרייסען אונד זיך זעלבסט דארויף צו זעטצען, אבער פירכטע ניכט מיין ערהאבענער קעניג! פירכטע ניכט נאך האסט דוא מיך פיר איינע שטיטצע מיך דיא איינציגע טרייע זעעלע.

קעניג: אונד וואס איזט יעטצט דיין ראטה, מיין איינציגע טרייע זעעלע?

אנטיגנוס: אום דען אויפשטאנד שנעל צו אונטערדריקען גיעבט עס נור איין מיטעל, אין דיינע הענדע רוהעט יעטצט דאס טאדעס אורטהייל, לאס עס אין דיועזן אויגענבליק שאן פאלציהען, דיא רעבעלען דא אונטען שרייען גיעב אונז צוריק אונזער אבנר, גוט, גיעב זייא צוריק אבנר'ן, אבער ניכט דען גאנצען אבנר'ן נאר זיינען קאפף.

קעניג: (צום פאזשע) שנעל געה הינאוס צו דער עמפערטען מענגע דיא רעדעלספיהרער פאן דיא רעבעלען זאלען זא פארט פאר מיר ערשיינען, דער קעניג ווינשט מיט איהנען צו שפרעכען. (פאזשע אב)

אנטיגנוס: אבער מיין ערהאבענער קעניג, אבנר'ס אנהענגער אין דיין פאלאסט? דיין טהייער לעבען אין זאלכער געפאהר?

קעניג: בלוטגיער ראטהגעבער, שווייגע!!! דיין קלעגער ביזט דוא געוועזען,

צום טאדט איזט ער יעטצט פערארורטהיילט, וואס נאך ווילסט דוא? ווארום ציטערסט דוא זא ווען אבנר נאך איינען טאג לעבט?

אנטיגנוס: מיין ערהאבענער קעניג, איך ציטערע נור פיר דיין לעבען! פיר דיין טהייער לעבען!

קעניג: ציטערע ניכט מיינע איינציגע טרייע זעעלע, ציטערע ניכט, גענוג, וואס איך צו טהון האבע ווייס איך זעלבסט, איך ברויך דיינען ראטה ניכט.

(אויפטריט פאלק, סאלדאטען מיט פיקעס זעבעל, פרץ)

קעניג: זייט איהר דיא רעדעלספיהרער פאן דער עמפערטען מענגע? זאגט וואס ווילט איהר?

פרץ: מיר ווילען שיטצען דעם מאן וועלכער איז ביז יעטצט אויך דיין שוטץ געוועזען, אבנר גיב אונז צוריק אונזער אבנר. (אלע שרייען קלאפען אבנר)

קעניג: זעהט! היער איזט זיין אורטהייל, עס איזט זיין טאדעס אורטהייל אונד דאס זעלבע אורטהייל ווירד אויך טרעפען יעדען פאן מיינע אונטערטהאנען וועלכער ווירד זיינע פפליכט פערגעסען.

פרץ: אבער אבנר האט זיינע פפליכט פערגעסען? נאך מעהר וויא זיינע פפליכט וואר האט ער געטהון, א וועלט א גאנצע וועלט האט ער בעזיעגט אונד זיא דיר צו דיינע פיס געלעגט, אונד זא איין מאן זאל פאלען פאן דעם הענקערס האנד? אזוי בעלאהנסט דוא דיינע העלדען?

קעניג: דאס איזט דער לאהן פיר זיין שווערעס פערברעכען, ער איזט איין פעררעטהער.

פרץ: אבנר איין פעררעטהער? (אויף אנטיגנוס) איז ער דער פיינער מענש? קעניג, קעניג! נעם אונז אלע דיינע סאלדאטען וועלכע זענען מיט איהם צוזאמען אין פערשיעדענע שלאכטען געוועזען, לאז אונז אלע מארטערן, ריים פאן אונז דיא גליעדער איינציגווייז, אונ זעה אויב עס וועט זיך געפינען איין איינציגער פאן אונז וועלכער זאל דעם עהרליכען אונד גוטען אבנר בעשולדיגען אלס איין פעררעטהער.

קעניג: סאלדאטען! בירגער! אנטווארטעט, קענט איהר מיך אייער קעניג אלס איין טיראן?

פרץ: ניין!

אלע: ניין ניין!

קעניג: האט יעמאנד פאן אייך איין פערדאכט אויף איינעם פאן אונזערע סנהדרין דאס ער האט פיר געלד פערקויפט געוויסען וואהרהייט אונד רעכט?

פרץ: ניין!

אלע: ניין ניין!

קעניג: אונד דיעזע גערעכטע מענער האבען אויך גלייך געליעבט מיט מיר אבנר'ן וויא דאס אייגענע לעבען, דאך געזעטץ בלייבט געזעטץ, זיינע שולד איזט בעוויעזען אונד מאן מוסטע איהם צום טאדטע פערארטהיילען, איהר אבער גלויבט איהר דען מיך דאמיט צו שרעקען דאס איהר האט מיינען פאלאסט בעלאגערט אין ווילדען אויפרוהר? זעהט איך האבע אייך צו מיר רופען לאסען, איהר זייט אלע בעוואפענט, איך אבער בין אהנע וואפען, איהר קענט מיך טעטען, דאך איך ווייכע ניכט פאן דיעזער שטעלע, נון ענטשיידעט איהר זעלבסט, וואלט איהר אונזערע געזעטצע מיט פיעסען טרעטען? וואלט איהר אייער קעניג טעטען?

פרץ: ניין!

אלע: ניין ניין! (גרויסער געמורמעל)

פרץ: שווייגט! (אלעס בלייבט שטיל) מיין קעניג, דוא ביזט גוט זאל איך האבען אזא מזל, דיא סנהדרין זענען גערעכט, זאל איך האבען אזא יאהר! אבער אויך אבנר איז גוט און פרום אזוי זאלען מיר זיין מיינע קינדער וואס איך וועל האבען נאך דער חתונה מיט מילכה, דיא סנהדרין זענען דאך נישט מעהר וויא מענשען און קענען זיך אויך אמאל טועה זיין, דאך איז ער שוין פערארטהיילט, דערפאר אבער ביזט דוא דאך איין גוטער הערשער, איין בארמהערציגער פאטער פיר דיא קינדער פון דיין לאנד, דאס וואס מיר האבען ערשט געפאדערט מיט מאכט דאס וואגען מיר יעטצט צו בעטען מיט געוויין. (צו אלע) ווארפט אלע אוועק אייערע וואפען, (עס געשיעהט) קניעט אלע ניעדער פאר אונזער ליעבען קעניג, (עס געשיעהט) גנאדע גוטער הערשער!

אלע: גנאדע גוטער הערשער, גנאדע פיר אבנר!

קעניג: וואס זעה איך? האבען מיינע גוטע ווארטע אייך וויעדער צור בפליכט צוריק געבראכט? שטעהט אויף! (עס געשיעהט) הערט וואס

אייער קעניג אויף אייער ביטע אנטוואָרטעט! טראציגער איבערמוטה אונד דראהונג העטע נור געפיהרט צום בלוט פערגיעסען אונד אבנר'ס לעבען וועהרע דאמיט ניכט גערעטעט, ווען איהר אבער מיך ביטעט יא אייער ביטע וויל איך גערנע ערפילען, (אלע האָך) דאך נור זיינע שטראפע קאן איך פערניכטען, אבער ניכט זיינע שולד! דארום אנשטאט צו שטערבען זייא ער פאן דעם לאנדע פערבאנט פיר זיין לעבען לאנג, דוא אנטיגנוס זיין קלעגער דוא ברינג איהם דיעזע נאכריכט אין זיין געפענגניס.

אנטיגנוס: איך? אה קעניג!

קעניג: דוא זאלסט איהם פאן זיין קערקער בעפרייען אונד ער געהע וואהין ער וויל, זארגע נור דאפיר דאס ער מיך ניעמעהר זעהן קאן.

אנטיגנוס: מיין ערהאבענער קעניג! בעדענקע איינעם זאלכען פעררעטער וויא אבנר שענקסט דוא דאס לעבען? אויך אין דער פרעמד ווירד ער ניכט רוהען ביז...

קעניג: גענוג! קיין ווארט ווייטער! צערייסט! (צערייסט דאס אורטהייל) היער צעריסען איזט דאס טאדטעס אורטהייל, אבנר לעבט אונד איזט פרייא!

אלע: יחי המלך! הידד! (מען העבט אויף דעם קעניג מיט בעגייסטערונג אונד געשרייען, איניגע ווערפען זיך אויף אנטיגנוס).

(פארהאנג).

(ענדע דעם צווייטען אקטעס).

—•—

אקט III.

(פאר אבנרים הויז איינע שטראסע, אויפטריט חנוך מיט איין צימבעל)

(II. Ritt Nr. 10)

חנוך: דינג דאנג דינגע דינגע מיין הערץ איז בעטריעבט
דינג דאנג דינגע דינגע אוי איך בין פערליעבט
איך בין אומגליקליך, איך צערפאל אויף שטיקלעך
מיין לעבען האט בייא מיר קיין ווערטה
אוי אוי אוי אוי איך בין מיט דעם קאפף אין דער ערד
שלומית׳ל... שלומית׳ל...
קום צו מיר ארוים, חאפ מיך גיכער אוים אוי
וועסט דוא גליקליך זיין, ווען איך וועל זיין דיין מאן אוי
שלומית׳ל... שלומית׳ל...
פערליעבט איז אין דיר חנוך ושלומית׳ל]
נוא אדרבה וואס זשע ווילסט נאך
דיך וועלען אלע, מקנא זיין מיט מיר
און איך וועל אהן א שאלה, מיך מהנה זיין מיט דיר
אונזערע קינדערליך, אלע יאהר א פאר
זארגען וועל איך שוין דאפיר
הויך און דיק, שעהן און קלוג, וועלען אלע זיין
אלע געראטען אין מיר ושטינגערורא טאוואראו
צימבאלע דזשים ודזשים! צימבאלע בים בים באם
שפיעל צימבאלע שפיעל אוי... צימבאלע בים באם
לכבוד... שלומית׳ל...

(אויפטריט אנטיגנוס)

אנטיגנוס: חנוך? שאן וויעדער היער? וואס ווילסט דוא?

חנוך: אלץ דאס איינענע אונד וויעדער דאס איינענע, איך בין אומגליקליך איך בין פערליעבט.

אנטיגנוס: חחחח! מיט איין צימבעל? געווים איין ליעבעס ליעד פארגעטראגען.

חנוך: איך ווייס? אז זיא וויל זיך נישט פערליעבען אין מיין פנים אפשר וועט זיא זיך פערליעבען אין מיין צימבעל.

אנטיגנוס: נון יעטצט נאכדעם דאס דוא ביזט פערטיג, קאנסט דוא געהן.

חנוך: אז איך קען געהן דאס ווייס איך, אבער איך וויל נישט.

אנטיגנוס: וואס דוא ווילסט ניכט? וואס אייגענטליך טהוסט דוא דען היער?

חנוך: וואס איך טהו? וואס זאל איך טהון? איך ברען.

אנטיגנוס: וואס?

חנוך: איך סארפע.

אנטיגנוס: וואס?

חנוך: איך שטעה אויף געגליטע קוילען, אט אט ווער איך צעשמאלצען, (אנטיגנוס לאכט) דוא לאכסט?.. א וודאי דוא קענסט לאכען וואס דען? וואס פערשטעהסט דוא פאן ליעבע? נישט דוא האסט ליעב קיינעם נישט קיינער האט דיך ליעב.

אנטיגנוס: ווילסט דוא ענדליך געהן?

חנוך: וואס בייזערסט דוא דיך? דוא האסט נאך רעכט?

אנטיגנוס: ווילסט דוא געהן פרעג איך דיך?

חנוך: יא איך געה, אבער ווייסט דוא וואהין? גלייך צום קעניג, און איהם דערצעהלען דיא גאנצע חתונה מיט דיא בריעף.

אנטיגנוס: וואס האסט דוא געזאגט? (פאקט איהם)

חנוך: בייזער דיך נית וארען דוא וועסט נאך ערגער מאכען.

אנטיגנוס: (אפארט) ניין גוט מוטהיג ווערדע איך אויף איהם מעהר ווירקען, חנוך שאן איינינגע מאל האסט דוא מיר געדראהעט מיט דיא בריעפע, אבער בעדענקע ועלבסט וויא דום דוא ביזט מאן העטע אבנר׳ן געווים ניכט פעראורטהיילט, העטע זיינע אייגענע פרויא ניכט בעשטעטיגט דאס זיא האט פאן איהם דיא בריעפע ערהאלטען זא וויא זיא זיגד, אלזא זיא האט דיעזע בריעפע ערקלערט פיר עכט אונד אונפערפעלשט, נון דענקסט דוא דען דאס מען ווירד דיר מעהר גלויבען שענקען אלס אבנר׳ס פרויא?

חנוך : (אפארט) עֶר הָאט רֶעכְט, אוי אִיז דָאס אַ הוּנְד מִיט צֵיין.

אנטיגנוס : נוּן זִיעהָסְט דוּא שָׁאן וַואס פִיר אֵיין עֶזֶעל דוּא בִּיזְט ?

חנוך : אֱמֶת אִיךְ בִּין דָאס דֶער דוּמֶער עֶזֶעל אוּנ דוּא בִּיזְט דָאס דֶער בְּלוּטִיגֶער הוּנְד... נֵיין נֵיין עֶס רֶעדְט זִיךְ נוּר אַזוֹי, נָאר זָאג מִיר אַז דוּא בִּיזְט יָא דֶער חָכָם וְוִיא אִיז דֵיין חָכְמָה ? וְוִיא אִיז אַבְנֵר'ס שְׁטֶעלֶע פַאר דִיר ? וְוִיא אִיז אַבְנֵר'ס טָאכְטֶער פַאר מִיר ? אַבְנֵר אִיז גֶעבְּלִיעבֶּען אַבְנֵר, אוּנ מִיר ? מִיר הָאבֶּען בֵּיידֶע בְּשׁוּתְּפוּת אַ גוּטֶע קְרֶענְק.

אנטיגנוס : דוּמְקָאפְּף, אַבְנֵר'ן הַאט מַאן נוּר בְּלָאז דַאס לֶעבֶּען גֶעשֶׁענְקְט אַבֶּער עֶר אִיזְט אוּיס דֶעם לַאנְדֶע פֶערְוִויעזֶען.

חנוך : אָבֶּער שְׁפֶּעטֶער וֶועט עֶר צוּרִיק קוּמֶען זִיךְ אִיבֶּערְבֶּעטֶען מִיט זַיין וַוייבּ, דַאמַאלְס וֶועט דֶער גַאנְצֶער שְׁווִינְדֶעל אַרוֹיס אוּנ דַאמַאלְס וֶועלֶען מִיר בֵּיידֶע בְּשׁוּתְּפוּת קוּמֶען צוּ קֶבֶר יִשְׂרָאֵל.

אנטיגנוס : נֵיין דַאפִיר בְּרוֹיכְסְט דוּא קֵיין אַנְגְס צוּ הַאבֶּען, אַבְנֵר אִיזְט זָא גוּט וְוִיא גֶעשְׁטָארְבֶּען, מִיר הַאט דֶער קֶענִיג דִיעזֶעס אַמְט אִיבֶּערְ- גֶעגֶעבֶּען אִיךְ זָאל אִיהְם אִיבֶּער דִיא גְרֶענְצֶע עֶקְסְפֶּעדִירֶען, אוּנְד מִיר נָאךְ דַאבֵּייא אוֹיסְדְרִיקְלִיךְ גֶעזָאגְט זָארְגֶע דַאפִיר דַאס עֶר מִיךְ נִיע מֶעהְר זֶעהְן קַאן, וַוייסְט דוּא וַואס דַאס הֵייסְט ?

חנוך : וָואס זָאל דָאס הֵייסֶען ? דֶער קֶענִיג ווִיל נִישְׁט מֶעהְר זַיין פָּנִים אָנְקוּקֶען.

אנטיגנוס : נֵיין דוּמְקָאפְּף ! דַאס עֶר מִיךְ נִיכְט מֶעהְר זֶעהְן קַאן הֵייסְט עֶר זָאל אוֹיף דֶעם קֶענִיג נִיט מֶעהְר קֶענֶען זֶעהְן.

חנוך : אִיךְ וַוייס נִישְׁט וָואס דָא אִיז דֶער אוּנְטֶערְשִׁיעד.

אנטיגנוס : בּוּכְשְׁטֶעבְּלִיךְ עֶרְפִילֶען וֶועְרדֶע אִיךְ דֶעם קֶענִיגְס בֶּעפֶעהְל !

חנוך : אוֹיבּ אַזוֹי וַוייס אִיךְ טַאקִי נִישְׁט וָואס דוּא מֵיינְסְט.

אנטיגנוס : בֶּעפָאר אִיךְ בֶּעפְרֵייעֶ אִיהְם פָאן גֶעפֶענְגְנִיס אוּם אִיהְם אוֹיס דֶעם לַאנְדֶע וֶועק צוּ שִׁיקֶען וֶוערְדֶע אִיךְ אִיהְם אוֹיף בֵּיידֶע אוֹיגֶען בְּלִינְד מַאכֶען.

חנוך : בְּלִינְד ? בְּלִינְד הָאסְט דוּא גֶעזָאגְט ? אַבְנֵר'ן מַאכֶען בְּלִינְד ? הָאט דֶען דֶער קֶענִיג דָאס גֶעמֵיינְט ?

אנטיגנוס : וַואס קִימֶערְט מִיךְ וַואס עֶר הַאט גֶעמֵיינְט ? אוּנְד זָארְגֶע דַאפִיר דַאס עֶר מִיךְ נִיע מֶעהְר זֶעהְן קַאן דַאס וַוארֶען זֵיינֶע וָוארְטֶע, אוּנְד

וֶוען אִיךְ הַאבֶּע דֶעם קֶענִיגְס וָוארְטֶע בּוּכְשְׁטֶעבְּלִיךְ עֶרְפִילְט זָא בִּין אִיךְ גֶעשִׁיטְצְט פָאן יֶעדֶער רֶעכֶענְשַׁאפְט.

חנוך : (אפארט) אוי אִיז דָאס אַ הוּנְד מִיט צֵיין.

אנטיגנוס : נוּן הַאבּ אִיךְ רֶעכְט ? פֶערְבַּאנְט אוּנְד דַאצוּ נָאךְ בְּלִינְד, אִיזְט עֶר זָא גוּט וְוִיא גֶעשְׁטָארְבֶּען, דַאן אִיזְט עֶס מֶעהְר אַלְס גֶעווִיס דַאס זֵיינֶע שְׁטֶעלֶע דִיא בֶּעקָאם אִיךְ...

חנוך : אוּנ דִיא טָאכְטֶער בֶּעקוּם אִיךְ, אִיז שׁוֹין טַאקִי וִויעדֶער גוּט.

אנטיגנוס : דַארוּם זַאג אִיךְ דִיר גֶעדוּלְד אוּנְד דַאס מוֹיל הַאלְטֶען ! (אפארט) אִיךְ וֶוערְדֶע שָׁאן מִיט דֶער צֵייט דִיר דֶען מוֹיד פִיר עֶווִיג שְׁלִיעסֶען.

(אב)

חנוך : אוי אִיז דָאס אַ הוּנְד מִיט צֵיין ! בְּלִינְד ! נֶעבִּיךְ אַזַא גוּטֶער אַבְנֵר ! מִיר טְהוּט נֶעבִּיךְ וֵוייא דָאס הַארְץ אוֹיף אִיהְם... עֶס קֶען דָאךְ אָבֶּער אַנְדֶערְשׁ נִישְׁט זַיין, אִיךְ בִּין פֶערְלִיעבְּט, אִיךְ שְׁטַארְבּ ! אוּנ אַז אִיךְ הַאלְט בַּיים שְׁטֶערְבֶּען אִיז דָאךְ דָאס פִּיקוּחַ נֶפֶשׁ, אוּנ פִּיקוּחַ נֶפֶשׁ אִיז דוֹחֶה שַׁבָּת... שְׁלוֹמִית'ל... (טאנץ, אב)

(אויפטריט איזבל טרויריג)

איזבל : נֵיין אִיךְ פִינְדֶע מֶעהְר קֵיינֶע רוּהֶע, פֶערְשְׁווּאוּנְדֶען אִיזְט פָאן מִיר שְׁלַאף אוּנְד פְרִיעדֶע, דִיא שְׁטִילֶע אוּנְד דִיא אֵיינְזַאמְקֵייט שְׁרֶעקְט מִיךְ, הַאט מִיךְ דֶען אַלֶעס פֶערְלַאסֶען ? אוֹיךְ מֵיינֶע טָאכְטֶער ? וָוא אִיזְט זִיא ?

(אויפטריט תלמי)

דוּא בִּיזְט עֶס תַלְמַי ? בִּיזְט דוּא גַאנְץ אַלֵיין גֶעקָאמֶען אָהְנֶע מֵיינֶע שְׁלוֹמִית ? הַאסְט דוּא נַאכְגֶעפָארְשְׁט וָוא זִיא אִיזְט ? הַאסְט דוּא מִיר אֵיינֶע נַאכְרִיכְט פָאן אִיהְר גֶעבְּרַאכְט ?

תלמי : קֵיינֶע.

איזבל : הַאסְט דוּא זִיא גֶעזוּכְט אִין דִיא הַאלֶען, אִין דִיא גֶערְטֶען, אִין דִיא שְׁטְרַאסֶען ? וָואהִין אִיזְט דֶען מֵיינֶע טָאכְטֶער פֶערְשְׁווּאוּנְדֶען ?

תלמי : דֵיינֶע טָאכְטֶער אִיזְט גֶעווִיס צוּם קֶערְקֶער אִיהְרֶעס פַאטֶערְס גֶעגַאנְגֶען אוּם דִיא פְרָאמֶע פְפְלִיכְטֶען אֵיינֶעס קִינְדֶעס צוּ עֶרְפִילֶען, זִיא אוּמְשְׁוֶועבְּט אִיהְר פַאטֶערְס גֶעפֶענְגְנִיס וְוִיא אֵיינֶע פְרָאמֶע טוֹיבֶּע מִיט דֶעם קְלַאגֶע לוֹיט דֶער לִיעבֶּע, דֶען וַואהְרְשֵׁיינְלִיךְ הַאט זִיא שָׁאן

ועלבסט ערפאהרען דאס וואס איך בין געקאמען איהר מיט צו טהיילען.

איזבל: וואס איזט דען געשעהען? זאג עס אויך מיר.

תלמי: דיר?!! דאך יא! דו זאלסט עס הערען, דיא שטרענגע ריכטער פאן אבנר'ן האבען דעם פאלשען צייגנים פאן זיינער פרויא געגלויבט אונד איהם צום טאדע פערארורטהיילט, דאך דער קעניג האט איהם לעבען אונד פרייהייט געלאסען אונד איהם נור אויס דעם לאנדע פערוויעזען.

איזבל: שפריכסט דו וואהר?

תלמי: יא אומזאנסט האסט דו פיר דיין מאנס האלז דאס מעסער געשליפען, ער לעבט אונד איזט פרייא.

איזבל: לעבט אונד פרייא?

תלמי: אונד פערבאנט, נון איזט דיין האס נאך ניכט בעפרידיגט? ערפרייט האט דיזע נאכריכט אונז אלע נור ניכט אבנר'ס פרויא, דיינען מאן האסט דו געוואלט פערניכטען אונד דו זעלבסט ביזט פערניכטעט, דאס אבער איזט ערשט דער אנפאנג דיינער שטראפע. (וויל אב)

איזבל: תלמי ווארטע, קאם נעהער צו מיר, געסטערן אלס אבנר וואר נאך אים פאלען גלאנץ זיינער גרעסע אונד ער האט דיך דען שקלאווען אלס זיינען זאהן אנערקאנט האט ער דאמיט איינע אלטע וואונדע אויפגעריסען אונד מיין הערץ וואר פאל האס אונד צארן געגען דיך זא וויא געגען איהם, יעטצט אבער יעטצט ווען דו ווענדעסט דיך פאן מיר אוועק מיט זאלכער פעראכטונג, אנשטאט דיר צו צירנען פיהל איך מיך צו דיר היגעצאגען, מיין צארן האט זיך אויפגעלעזט אין מיטלייד, אין וועהמוט יא זאגאר אין ליעבע! תלמי! פערלאס מיך ניכט, זייא אויך מיין קינד.

תלמי: (רייסט זיך אויס) וועהע! דאמאלס אלס איך האב דיך צום ערשטען מאל געזעהען אן דער זייטע פאן דעם גראסען העלדען, וואן איך האבע דיינע שעהנע הערליכע געשטאלט צום ערשטען מאל ערבליקט אונד אונזערע אויגען האבען זיך בעגעגנעט האט עס מיין הערץ אהנע צו וויסען ווארום זא טיעף ערגריפען דאס מיינע אויגען האבען זיך

מיט טרעהנען געפילט אונד איך וואלטע וויינענד צו דיינע פיסע זינקען אונד פאר דיר יאמערן זייא דו מיינע מוטער דען מיר פעהלט איינע, איינזאם בין איך אין דער גראסען וויטען וועלט, דיא יעניגע וועלכע האבען מיר דאס לעבען געשענקט, דיא האב איך ניע געזעהען, ניע געקאנט, אך ווען דיעזעס וייב מיינע מוטער ווערע וואר נאך דאמאלס דער הייסעסטער וואונש מיינעם הערצענס, הייטע אבער נאכדעם איך האב ערפאהרען דאס דיינע הענדע האבען דיא פפיילע געשמיעדט וועלכע זאל אבנר'ס הערץ דורכבאהרען, פפליכט, נאטור אונד ליעבע האסט דו מיט אונמענשליכער גרויזאמקייט ערשטיקט! הייטע ווענדעט זיך מיין הערץ פאן דיר וועק מיט שרעקען אונד פעראכטונג, הייטע וויל איך איינע טיגערין פאן דער ווילדען וויסטע ליעבער נענען מוטער אז איין זאלכעס וייב וויא דו! (אב)

איזבל: (פויזע) דאס איזט דער אנפאנג מיינער שטראפע... דאך ניין, איך בערייהע מיינע האנדלונג ניכט, אה שאטען מיינעם קינדעס הערע דיא שטימע דיינער מוטער, קאם שטייגע הערויס אויס דיינעם גראב אונד צייגע דיך מיינעם בליק זא וויא דו ווארסט דאמאלס ווען דיין פאטער האט דיך הין געאפפערט, דיין הערץ צערייסענדער אנבליק זאל מיינע וואוטה אויפס נייע ענטפלאמען אונד אין מיינעם הערצען טעטען דעם לעטצטען פינק פאן ליעבע וואס איך נאך פיהלע פיר דיינען מערדער.

(אויפטריט פרץ, מילכה)

איהר זייט עס? קאמט איהר אליין? וואר מיין שלומית ניט מיט אייך? האבט איהר זיא ניכט געזעהען אירגענד ווא?

פרץ: צו שלומית'ן ווענען מיר דאך געקומען איז זיא גאר נישט דא? קום מילכה.

איזבל: ווארטעט איך וויל מיט אייך צוזאמען געהן אונד זיא זוכען.

פרץ: דו מיט אונז צוזאמען געהן? שטעהט מיר נישט אן, קום מילכה.

איזבל: ווארט! האסט דו דען דיינען פערשטאנד פערלארען?

פרץ: נאך נישט.

איזבל: קאם הער צו מיר מילכה.

פרץ: מִלְכָּה! וִויא גָאט אִיז דִיר לִיעב, וִויא פֶּרֶץ אִיז דִיר לִיעב, רִיהְר דִיךְ נִישְׁט צוּ אִיהְר צַ', שְׁטֶעה נִישְׁט אִין אִיהְרֶע ד' אַמּוֹת!

איזבל: פְרֶעכֶער דִיעֶנֶער! הַאסְט דוּא פֶערְגֶעסֶען וֶוער אִיךְ בִּין?

פרץ: אֵיין אִשָּׁה רָעָה!... יָא דָאס בִּיזְט דוּא אוּנ לָאז מִיר אָב מַיין מִלְכָּה, אָדֶער ווִילְסְט דוּא אַז דַיין קְרֶענְק זָאל אוֹיךְ צוּ אִיהְר אִיבֶּערְגֶעהְן?

מילכה: אָה הֶערְרִין! זַייא נִישְׁט בֵּייז אוֹיף אִיהְם, עֶר הָאט אֵיין גוּטֶעם הֶערְץ אוּנ הָאט נִיט גֶעמֵיינְט חָלִילָה דִיךְ צוּ בֶּעלֵיידִיגֶען, עֶר הָאט נָאר גֶעזָאגְט דָאס וָואס אַלֶע זָאגֶען אוֹיף דִיר.

איזבל: אוּנְד דוּא? דוּא וֶועלְכֶע דוּא בִּיזְט אִין מַיין הוֹיז אוֹיפְגֶעוואַכְסֶען אוּנְד בִּיזְט בֵּיינַאהֶע וִויא מַיין אֵייגֶען קִינְד, וַואס זַאגְסְט דוּא אוֹיף מִיר?

מילכה: מֶ... מֶעג אִיךְ... מֶעג אִיךְ רֶעדְן זָאגֶען דֶעם אֶמֶת?

איזבל: גֶעווִים!

מילכה: דָא... דָא... דָאס זָאג אִיךְ אוֹיךְ! (געפאסט) יָא, אוּנְד וֶוען דוּא זָאלְסְט זָאגַאר מֵיינֶע אֵייגֶענֶע מוּטֶער זַיין, וָואלְט אִיךְ אוֹיךְ אַנְדֶערְשׁ נִישְׁט גֶעזָאגְט, אִיזְט דָאס נִישְׁט הִימֶעל שְׁרֵייעֶנְד מִיט אֵייגֶענֶע הֶענְד צוּ צֶערְשְׁטֶערֶען אַזַא גְלִיקְלִיךְ הוֹיז! אוּנ וֶוען עֶס זָאל אוֹיךְ זַיין אֶמֶת, אַז דַיין מַאן אִיז אֵיין פֶּערְרֶעטֶער גֶעגֶען קֶענִיג, וָואס גֶעהְט עֶס דִיךְ אָן? וָואס הָאט אַ וַוייבּ זִיךְ צוּ מִישֶׁען אִין פָּאלִיטִיק? אַ וַוייבּ אִיז דִיא רִיפּ פוּן אִיהְר מַאן, אוּנ וָואס מַיין מַאן גֶעפֶעלְט, גֶעפֶעלְט מִיר אוֹיךְ, אוּנ וָואס אִיהְם נִישְׁט גֶעפֶעלְט דַארְף מִיר אוֹיךְ נִישְׁט גֶעפֶעלֶען! מַיין מַאן עֶר אִיז מַיין קֶענִיג! מַיין מַאן עֶר אִיז מַיין פַאטֶערְלַאנְד! מַיין מַאן עֶר אִיז מַיין גָאט אוּנ מַיין וֶועלְט אוּנ מַיין אַלְדִינְג.

פרץ: מִלְכָּה עֶס זָאל מִיר זַיין פַאר דַיין צוּנְג... אֶמֶת אַזוֹי אִיז עֶס וִויא דוּא זָאגְסְט! סְ'אִיז אַלְדִינְג אֶמֶת, נָאר אֵיין זַאךְ נִישְׁט, אַבְּנֵר אֵיין פֶּערְרֶעטֶער? נֵיין! זִיא אַלֵיין ווַייסְט אוֹיךְ אַז סְ'אִיז נִישְׁט אֶמֶת! זָאג הָאט דִיר אַבְנֵר אַזוֹי דִיא בְּרִיעף גֶעשִׁיקְט אַזוֹי וִויא זַייא זֶענֶען? זָאג דֶעם אֶמֶת, אִיךְ בֶּעשְׁוֶועהְר דִיךְ בַּייא דַיין אֵיינְצִיגֶע טָאכְטֶער שְׁלוֹמִית.

איזבל: שְׁווַייגֶע.

פרץ: נֵיין! אִיךְ ווִיל נִיט שְׁווַייגֶען, אִיךְ וֶועל שְׁרַייעֶן, שְׁרַייעֶן בִּיז אִיךְ וֶועל דִיךְ טוֹיבּ מַאכֶען! זָאג דֶעם אֶמֶת! אִיךְ בֶּעשְׁוֶועהְר דִיךְ בַּייא דֶעם

אַנְדֶענְקֶען פוּן יֶענֶעם קִינְד וֶועלְכֶעס דוּא הַאסְט אוֹיף דֶער וֶועלְט גֶעבְּרַאכְט צוּרִיק מִיט אַכְטְצֶעהְן יָאהְר.

איזבל: וַואס הַאסְט דוּא גֶעזַאגְט? וַואס ווַייסְט דוּא פָאן יֶענֶעם קִינְד?

פרץ: וָואס אִיךְ ווַייס פוּן יֶענֶעם קִינְד? מֶעהְר פוּן דִיר, זָאג דֶעם אֶמֶת אוּנ אִיךְ וֶועל דִיר אַנְפֶּערְטְרוֹיעֶן אַזַא זַאךְ וָואס קֵיין וֶועלֶע הָאט עֶס נָאךְ פוּן מִיר בִּיז יֶעטְצְט גֶעהֶערְט נִיט אֲפִילוּ אַבְנֵר.

איזבל: שְׁפְּרִיךְ!... נוּן רֶעדֶע דָאךְ.

פרץ: נָאךְ נִישְׁט! פְרִיהֶער זָאג דוּא מִיר, הָאט אַבְנֵר אַמָאל דִיר דֶערְצֶעהְלְט פוּן יֶענֶעם קִינְד?

איזבל: אִין אֵיין בְּרִיעף הַאט עֶר מִיר גֶעשְׁטַאנְדֶען, דַאס דַאס קִינְד אִיזְט נִיכְט דַאמַאלְס אַן מֵיינֶער בְּרוּסְט גֶעשְׁטָארְבֶּען, נוּר עֶר הַאט עֶס אֵיינֶעם דִיעֶנֶער גֶעגֶעבֶּען דַאס אוּמְצוּבְּרִינְגֶען.

פרץ: אוּנְד ווַייסְט דוּא וֶוער יֶענֶער דִיעֶנֶער אִיז גֶעוֶוען?

איזבל: וֶוער?

פרץ: אִיךְ!!!

איזבל: דוּא?

מילכה: פֶּרֶץ!!!

איזבל: (ערגרייפט איהם) בִּיזְט דוּא מַיין קִינְדְס מֶערְדֶער?

פרץ: פַאוָואלִיעֶ! דֶערְהַרְגֶע מִיךְ נִישְׁט, אִיךְ בִּין דָאךְ נִישְׁט דַיין מַאן! פְרִיהֶער הֶער! אַזוֹי וִויא דוּרְךְ אַ נְבוּאָה פוּן דֶעם הִימֶעל הָאט זִיךְ אַבְנֵר אִיבֶּערְצֵייגְט אַז זַיין קִינְד וֶועט זִיךְ פֶערְאֵיינִיגֶען מִיט דִיא הֵיידֶען, מִיט אוּנְזֶערֶע שׂוֹנְאִים גֶעגֶען אוּנְזֶער הֵיילִיג לַאנְד! אִיז דָאס נָאךְ נִישְׁט גֶענוּג? נֵיין דֶער טְהַייעֶרֶער תַּכְשִׁיט וֶועט זִיךְ אוֹיךְ מִיט זַיין שְׁוֶוערְד דִיא בְּרוּסְט פוּן זַיין אֵייגֶענֶעם פָאטֶער לֶעכֶערֶען. נוּר גָאט אַלֵיין ווַייסְט, ווִיפִיעל בְּלוּט אוּנְד טְרֶעהְרֶען עֶס הָאט זַיין פָאטֶער גֶעקָאכְט בִּיז עֶר הָאט זִיךְ דָאךְ עֶנְטְשְׁלָאסֶען נִישְׁט צוּ עֶרְצִיעהֶען דֶעם אֵייגֶענֶעם פַאטֶערְלַאנְד אַ שׂוֹנֵא, אִין דֶעם אֵייגֶענֶעם הוֹיז אַזַא שַׂאנְדֶע, וִויא יוּנְג אִיךְ בִּין דַאמַאלְס גֶעוֶוען, בִּין אִיךְ שָׁאן גֶעוֶוען אַבְנֵר'ס לִיעבְּלִינְג, אוּנ עֶר הָאט צוּ מִיר דָאס גְרֶעסְטֶע צוּטְרוֹיעֶן גֶעהַאט אוּנ נוּר מִיר אַלֵיין הָאט עֶר דַאמַאלְס דָאס טְרוֹיעְרִיגֶע גֶעהֵיימְנִיס אַנְפֶערְטְרוֹיט אוּנ אִין

מַײנֶע הֶענְדֶע אִיבֶּערְגֶעבֶּען דֶעם וִיעסָען קַדִיש אַז אִיךְ זָאל אִיהְם פֶּערְזָארְגֶען אוּנ...

איזבל: נון...

פרץ: הָאבּ אִיךְ אִיהְם פֶּערְזָארְגְט.

איזבל: עֶרְמָארְדֶעט?

מילכה: דוּא?

איזבל: הָאסְט אִיהְם גֶעטֶעטֶעט?

מילכה: בִּיזְט דוּא דֶער שָׁלִיחַ גֶעוָועזֶען?

איזבל: שְׁפְּרִיךְ!

מילכה: רֶעדֶע!

פרץ: שַׁאאַאַט קַאטְשְׁקֶעס!... לָאזְט מִיךְ אוֹיסְרֶעדֶען, אִיךְ הָאבּ דָאס זִינְדִיגֶע נְשָׁמָה׳לֶע אוֹיף מַײנֶע הֶענְד גֶענוּמֶען אוּנ גֶעשְׁפַּאנְט, וָואהִין, וָואס דֶערְמִיט צוּ טְהוּן, הָאבּ אִיךְ אַלֵיין נִיט גֶעווּאוּסְט. אַזוֹי גֶעהֶענְדִיג אוֹיף דֶעם וֶועג הָאט פְּלוּצִים אָנְגֶעהוֹיבֶּען דֶער קָאפְּף מִיר צוּ רוֹישֶׁען אוּנ דָאס הַארְץ מִיר צוּ קְלַאפֶּען. וָואס אִיז? דֶער קָאפְּף מִיט׳ן הַארְץ הָאבֶּען זִיךְ צוּקְרִיעגְט. דֶער קָאפְּף הָאט גֶעטַעֶנֶה׳ט פֶּרֶץ אוֹיבּ דָאס קִינְד וֶועט שְׁפֶּעטֶער זַיין אַ מֶערְדֶער נָאךְ דֶערְצוּ אַ פָּאטֶער מֶערְדֶער אַזַא קִינְד דַארְף נִישְׁט אוֹיפְוַואקְסֶען. הָאט אָבֶּער דָאס הַארְץ גֶעטַעֶנֶה׳ט פֶּרֶץ אוֹיבּ דָאס קִינְד וֶועט אַמָאל זַיין אַ מֶערְדֶער אָדֶער נִיט דֶערְוַוייל בִּיזְט דוּא פֶּרֶץ שוֹין אַ מֶערְדֶער, הָאט זִיךְ וַוייטֶער דֶער קָאפְּף אָנְגֶערוּפֶען...

מילכה: וָואס?

פרץ: אִיךְ גֶעדֶענְק שוֹין נִיט וָואס דֶער קָאפְּף הָאט וַוייטֶער גֶעזָאגְט. הָאט אִיהְם אָבֶּער דָאס הַארְץ גֶעעֶנְפֶערְט...

מילכה: וָואס?

פרץ: גֶעדֶענְק אִיךְ שוֹין אוֹיךְ נִיט. אִיךְ גֶעדֶענְק נוּר אַז דֶער קָאפּ הָאט גֶערוֹישְׁט אוּנ דָאס הַארְץ הָאט גֶעבָּאבֶעט אוּנ אִיךְ בִּין גֶעגַאנְגֶען, גֶעגַאנְגֶען אוּנ גֶעגַאנְגֶען אַזוֹי לַאנְג, אַזוֹי בְּרֵייט, וַואלְד אַיין, וַואלְד אוֹיס, נִישְׁט אַיין, נִישְׁט אוֹיס, בִּיז אִיךְ בִּין צוּגֶעקוּמֶען צוּם בְּרֶעג פוּן יַרְדֵן, דָארְט הָאבּ אִיךְ מִיךְ אַנִידֶער גֶעזֶעצְט מִיט דֶעם צוּקִינְפְטִיגֶען מֶערְדֶער אוֹיף מַײנֶע הֶענְד, קוּקֶענְדִיג אַזוֹי אִין זַיינֶע מֶערְדֶערִישֶׁע אַיינְגֶעלֶעךְ פְרֶעג אִיךְ אִיהְם וָואס

זָאל אִיךְ מִיט דִיר טְהוּן? עֶנְטְפֶערְט עֶר מִיר אָ עֶ אָ עֶ, גְלַייךְ וִויא עֶר וָואלְט מִיר גֶעזָאגְט פֶּרֶצ׳ל, זִיעס פֶּרֶצ׳ל, טְהַייעֶר פֶּרֶצ׳ל, שֶׁענְק מִיר דָאס לֶעבֶּען! וָואס בִּין אִיךְ שוּלְדִיג וָואס אִיךְ בִּין גֶעבּוֹירֶען גֶעוָוארֶען? הָאט עֶס מִיךְ גֶענֶעבֶּען אַ קְלֶעם בַּיים הֶערְצֶען אוּנ אִיךְ הָאבּ בַּאלְד גֶעגֶעבֶּען אַ גֶעשְׁרַייא צוּ מִיר אַלֵיין פֶּרֶץ! דֶער קְלֵיינֶער הָאט רֶעכְט, דֶערְוַוייל אִיז נִישְׁט וַוייט פוּן דֶעם בְּרֶעג פַארְבַּייא גֶעזֶעגֶעלְט אַ שִׁיף, אַ גֶעדַאנְק! אִיךְ הָאבּ דָאס קְלֵיינֶע מֶערְדֶערִיל בַּיים בְּרֶעג אַוֶועק גֶעלֶעגְט אוּנ אִיךְ הָאבּ מִיךְ פֶערְשְׁטֶעקְט. הָאבּ אִיךְ גֶעזֶעהֶן וִויא דֶער שִׁיפֶער הָאט עֶס זִיךְ אִין שִׁיף צוּגֶענוּמֶען אוּנ אִיז דַאמִיט אַוֶועק אוּנ פָּטוּר גֶעוָוארֶען אַ חָמֵץ פוּן דֶער שְׁטוּב.

איזבל: דוּא הַאסְט אִיהְם אַלְזָא נִישְׁט אוּמְגֶעבְּרַאכְט?

מילכה: עֶר אִיז גֶעבְּלִיעבֶּען לֶעבֶּען?

פרץ: נִישְׁט אַבְנֵר אַלֵיין וַוייסְט עֶס נָאךְ אוֹיךְ, דוּא בִּיזְט דֶער עֶרְשְׁטֶער וָואס הָאסְט גֶעהֶערְט דֶעם אֱמֶת, דֶערְפַאר וִויל אִיךְ אָבֶּער פוּן דִיר אוֹיךְ הֶערֶען דֶעם אֱמֶת, אַ יָא דוּא הָאסְט פַאלְשׁ עֵדוּת גֶעזָאגְט גֶעגֶען דַיין מַאן?

איזבל: אוּנְד יֶענֶער שִׁיפֶער וֶוער אִיזְט עֶר? אוּנְד וָואהִין הַאט זַיין שִׁיף גֶעזֶעגֶעלְט?

פרץ: וֶוער עֶר אִיז, פוּן וַואנֶען עֶר אִיז, וָואהִין עֶר אִיז, דָאס וֵוייס אִיךְ נִישְׁט, אָבֶּער אַ יָא דוּא הָאסְט פַאלְשׁ עֵדוּת גֶעזָאגְט גֶעגֶען דַיין מַאן?

איזבל: אוּנְד וַוארוּם הַאסְט דוּא דַאמַאלְס אוֹיךְ מִיר נִיכְט דִיעזֶעס גֶעהֵיימְנִיס אַנְפֶערְטְרוֹיעֶט?

פרץ: אַז דַיין מַאן הָאט פֶערְשְׁטַאנֶען דוּא דַארְפְסְט עֶס נִישְׁט וִויסֶען, הָאבּ אִיךְ אוֹיךְ אַזוֹי פֶערְשְׁטַאנֶען, אָבֶּער דוּא? אַ יָא דוּא הָאסְט פַאלְשׁ עֵדוּת גֶעזָאגְט גֶעגֶען דַיין מַאן?

מילכה: אָה הֶערְרִין, נָאךְ אִיזְט עֶס צֵייט, צִיה צוּרִיק דַיין פַאלְשֶׁעס צֵייגְנִיס... רֶעטֶע דַיין אוּנְשׁוּלְדִיגֶען מַאן.

פרץ: אַרוֹיס מִיט׳ן אֱמֶת.

מילכה: דֶערְפַאר וֶועט דִיר גָאט הֶעלְפֶען.

ביידע: דֶעם אֱמֶת, זָאג דֶעם אֱמֶת.

איזבל: (אויפגערעגט) לַאסְט מִיךְ... מַארְטֶערְט מִיךְ נִישְׁט... אָדֶער וָואלְט אִיהְר אִיךְ זָאל מֵיינֶען פֶערְשְׁטַאנְד פֶערְלִיעֶרְן?

פרץ: דָאס יָא!

איזבל: וַואס אִיךְ גֶעטְהַאן הַאבֶּע, אִיךְ וֵויים עֶס נִיכְט!... וַואס וֵוייטֶער צוּ טְהוּן... נַיין... אִיךְ קַאן נִיכְט... אוּנְמֶעגְלִיךְ. גָאט הֶעלְפֶע מִיר, הֶעלְפֶע. (אַב)

פרץ: נוּא מִילְכָּה'לֶע וָואס זָאגְסְט דוּא? (I. Ritt.)

מילכה: (וויינענד) וָואס אִיךְ זָאג? אִיךְ זָאג אַז...

פרץ: אַז.

מילכה: אִיךְ הָאבּ שׁוֹין מוֹרָא חֲתוּנָה צוּ הָאבֶּען.

פרץ: מוֹרָא? גָאט אִיז מִיט דִיר! אוֹיבּ סְאִיז אַ רֶעדֶע פוּן מוֹרָא דַארְף אִיךְ דָאךְ מוֹרָא הָאבֶּען.

מילכה: דוּא?

פרץ: אִיךְ נָאר אִיךְ! אַט זֶעהְסְט דוּא עֶס מִיט דִיא אוֹיגֶען אַזַא הֶעלְד וִויא אַבְנֵר, אַזַא הֶעלְד וָואס הָאט אַיינְגֶענוּמֶען אַזוֹי פִיעל לֶענְדֶער, אַיינְ־גֶענוּמֶען אַזוֹי פִיעל שׂוֹנְאִים, אַיינְגֶענוּמֶען אַ וֶועלְט, קוּמְט עֶר אַהֵיים צוּ זַיין וַוייבּ אוּנ נֶעמְט אַיין...

מילכה: וָואס?

פרץ: אַ מִיתָה מְשׁוּנָה! פוּן דֶעסְטְוֶועגֶען קוּק אִיךְ דַארוֹיף נִישְׁט, אוּנ אַז אִיךְ שְׁטֶעל מִיר אַיין מַיין לֶעבֶּען אוּנ הָאבּ חֲתוּנָה מֶעגְסְט דוּא אַ וַודַאי חֲתוּנָה הָאבֶּען. (II. Ritt. Nr. 11)

אַ טְרַייעֶ פְרוֹיא לוֹיפְט פַאר אִיהְר מַאן אַפִילוּ אִין דֶער עֶרְד אַרַיין.

מילכה: אִין דֶער עֶרְד צוּ לוֹיפֶען פַּאסְט דָאךְ גִיכֶער פַאר אַ טְרַייעֶן מַאן.

פרץ: אוֹיף דִיא הֶענְד טְרָאגֶען דֶעם מַאן וִויא אַ קִינְד.

מילכה: דָאס דַארְפְט אִיהְר טְהוּן וַוייל אִיהְר זֶענְט וֶועהְר גֶעזוּנְד.

פרץ: דֶעם מַאן אַיינְשְׁלֶעפֶען.

מילכה: אוֹיף קֵיין שׁוּם אוֹפֶן.

פרץ: מִיךְ שֶׁען פַארְוִויעגֶען.

מילכה: נַיין קֶענְסְט דָאס נִישְׁט קְרִיגֶען.

פרץ: יָא.

מילכה: נַיין.

פרץ: יָא.

מילכה: נַיין.

פרץ: יָא.

מילכה: נַיין.

מילכה: אַיילוּלוּא זָאל אַ פְרוֹיא דֶעם מַאן גָאר זִינְגֶען

פרץ: וַוייל אַזַא מַאן מַאכְט דִיר כָּבוֹד אִיךְ בִּין הֶערְר.

מילכה: צוּ דֶעם קֶענְסְט דוּא דִיר אַ הַאלְבּ טִיץ שְׁקְלַאוֶוען דִינְגֶען.

פרץ: וַוייל דָאס וַוייבּ פְרֶעסְט אוּמְזִיסְט אִיךְ אַרְבַּייט שְׁוֶוער

ביידע: אַ מַאן לִיעבֶּען כָּבוֹד עֶהְרֶע
דָאס אִיז נָאר בַּיים מַאן דִיא בְּרֵירָה
וֶועסְט דוּא פַארְדִיענֶען דָאס גֶעפִינֶען קֶענְסְט דוּא נָאר בַּייא מִיר
וִוילְסְט דוּא נָאר דֶעם סְפָּאדִיק טְרָאגֶען
מוּז אִיךְ דִיר דֶעם אֱמֶת זָאגֶען.

פרץ: נִישְׁט בַּייא פֶּרֶץ.

מילכה: נִישְׁט בַּייא מִילְכָּה.
זוּךְ זְשֶׁע דִיר אַיין אַנְדֶער בְּרִיאָה
מוֹחֵל דִיר אַזַא מְצִיאָה – הַאלְט דֶעם פִּיסְק.

מילכה: פֶּרֶצְ'ל הֶער.

פרץ: נַיין אִיבֶּערְבֶּעטֶען וֶועל אִיךְ מִיךְ מִיט דִיר נִישְׁט מֶעהְר.

מילכה: פֶּרֶצְ'ל קוּם צוּ מִיר גֶעשְׁווִינְד.

פרץ: נוּא זָאג מִיר צוּ דוּא וֶועסְט מִיךְ הִיטֶען וִויא אַ קִינְד.

מילכה: אִיךְ וִויעג דִיךְ אַיין אוֹיף מַיין שׁוֹים
נָאר הַאלְט דוּא דִיךְ נִיט אַזוֹי גְרוֹים. (ביידע)
קוּם קוּם קוּם.
אַיילוּלוּא שְׁלָאף גֶעזוּנְד, אַיילוּלוּא שְׁלָאף מַיין קִינְד
אַיילוּלוּא חָלוֹם פְרֵייא נוּר פוּן לִיעבֶּע אוּנ גֶעטְרַייא... אַיילוּלוּא
(אַב)

פערוואנדלונג

(קערקער הויף, אויפטריט שלומית אלס קנאבע)

(II. Ritt. Nr. 1?)

שלומית: פערלאסען ביזט דוא יעטצט פאן דער גאנצער וועלט
פאטער ... פאטער ...
געבלענדעט אונד פערבאנט אונד יעטצט פערראטער
פאן דעם פאטערלאנד
העטע איך פאטער, העטע איך נור געקאנט
איך וואלטע דיינע שמערצען היילען
אך ווערע איך יעטצט נור אומשטאנד
מיינע אויגען וואלט איך מיט דיר געטהיילען
דאך איך געה ניכט פאן היער
איבעראל פאלגע איך דיר
איך אליין איך דיין קינד איבעראל
פאלג איך דיר איך אליין דיין קינד
איך וויל דיין אויגע זיין מיין לעבען אפפערע איך
פאר דיר איך אליין איך דיין קינד ...

(אויפטריט וועכטער)

וועכטער: הע בורשע ווער ביזט דוא?

שלומית: איין ארמעס בויערן קינד.

וועכטער: אונד וואס זוכסט דוא היער ביים געפענגניס?

שלומית: איך האבע געהערט דאס מאן זוכט איינען ארמען קנאבען אום איינען בלינדען צו פיהרען.

וועכטער: ווילסט דיעזען בלינדען פיהרען?

שלומית: יא.

וועכטער: אונד ווייסט דוא ווער דיעזער בלינדער איזט?

שלומית: עס איזט דער גענעראל אבנר.

וועכטער: האסט איהם שאן אמאל געזעהען?

שלומית: יא! ווען דער קעניג אונד דאס גאנצע פאלק האבען איהם עמפפאנגען מיט יובעל אונד פריידע. (וויינט)

וועכטער: דוא וויינסט? דוא שיינסט איהם טיעף צו בעדויערען.

שלומית: ווער קען ניכט וויינען איבער דאס שיקזאל פאן דיעזען אונגליקליכען? ערשט געסטערן האט איהם דאס גאנצע פאלק פערגעטערט, היינטע ליעגט ער איינזאם אין איין פינסטערען קערקער, ערשט געסטערן וואר ער דער שטאלץ אונד דיא צירדע פאן דעם פאטערלאנד, היינטע ווירד ער פאן דעם פאטערלאנד פערטריעבען אלס איין בלינדער בעטלער.

וועכטער: אינטערעסירט דיך זיין אונגליק זא פיעל, ווארום? וואס אייגענטליך געהט ער דיך אן?

שלומית: ווייל... ווייל איך האטע איינסט איינען ארמען בלינדען פאטער וועלכען איך פלעגטע אלס קינד פיהרען אונד זייט דעם אינטערעסירט מיך יעדער בלינדער ווער עס אויך זייא, ווייל דאס עראינערט מיך אן מיינען אונגליקליכען פאטער.

וועכטער: אלזא דוא ווילסט זיין פיהרער זיין? גוט! ווארטע היער, איך ברינגע איהם באלד דיר אויס דעם געפענגניס אונד דיא וואכע ווירד איך בעגלייטען ביז איבער דיא גרענצע, אבער דוא דארפסט ניע מעהר מיט איהם צוריק קעהרען, בייא טאדעס שטראפע. (אב)

שלומית: (וויינענד) יעטצט אה לאנג פערהאלטענע שמערץ, יעטצט דארפסט דוא דיינע קעטען ברעכען, קוועלט אויס מיינע אויגען איהר טרעהנען, פליעסעט, פליעסעט פיעל, זאנסט צערשפרינגט אין מיר דאס הערץ, מיין פאטער דער גרעסטער אונטער אלע העלדען, דער בעסטער אונטער אלע מע..ען, ער האט קיינע אויגען מעהר, אה פאטער פאטער! קע..טע איך נור מיינע אויגען דיר וועק געבען.

(אייפטריט אבנר אין קעטען, וועכטער)

גאט זא זיעהט יעטצט מיין פאטער אויס? וועה מיר.

אבנר: זאגען ווערמע פיהל איך היער, פרישע ערקוויקענדע מארגען-לופט, בין איך דען ניט מעהר אין מיינעם קאלטען פינסטערען קערקער?

וועכטער: ניכט נור אויס דעם געפענגניס, זאנדערן אויך פון דיינע קעטען ווירסט דוא יעטצט בעפרייעט. (נעמט זיא איהם אב)

שלומית: גאט לייהע מיר קראפט, העלפע מיר ערטראגען וואס איך זעהע, וואס איך הערע!

אבנר: שלוכצען הער איך, וויינט ניכט יעמאנד?

וועכטער: עס איזט איין קנאבע וועלכער אום דיך ווייגט.

אבנר: אום מיך? גיבט עס נאך טרעהנען פיר אבנר?

וועכטער: דער קנאבע וויל דיין פיהרער זיין, ביים טהאר ווארטעט שאן דיא וואכע אום אייך צו בעגלייטען, נור בעדענקע קעהרסט דוא איין מאל וויעדער צוריק בעצאהלסט דוא עס מיט דיינעם לעבען אונד אויך דאס לעבען פאן דיזען קנאבען לאדעסט דוא אויף דיינען געוויסען, גליקליכע רייזע געדענקע. (אב)

אבנר: קנאבע!

שלומית: הערר!

אבנר: קאם נעהער צו מיר, איזט דער וועכטער שאן פארט?

שלומית: יא.

אבנר: בין איך אליין מיט דיר?

שלומית: יא.

אבנר: דוא שיינסט איין גוט הערציגעס קינד צו זיין, דען דוא האסט אום מיך געוויינט. איך קאן מיך אלזא דיר אנפערטרויען אונד דוא וירסט מיינע ביטע מיר ניכט אבשלאגען, ניכט וואהר?

שלומית: שפריך.

אבנר: קענסט דוא מיינע וואהנונג?

שלומית: יא.

אבנר: זא לויפע שנעל דאהין מיין גוטער קנאבע, בעפאר ויר ווערדען אבגעפיהרט.

שלומית: וואס זאל איך דארט?

אבנר: הערע ליעב קינד, איך האבע צו הויזע איינע טאכטער אונד בעפאר איך געהע אום ניע וויעדער צוריק צו קעהרען וויל איך נאך איינמאל, צום לעטצטען מאל זיא זעהן... אך וואס רעד איך, זעהן האב איך געזאגט? ניכט ענטוועהנען קען זיך דיא שפראכע זא שנעל פאן דעם וואס איך האבע זא שנעל פערלארען. אבער הערען, הערען מעכטע איך נאך איין מאל דיא שטימע מיינע טאכטער, לויפע שנעל

מיין גוט-הערצינער יונגע, זיא ווירד דיר גערנע פאלגען, זאג איהר דאס איהר פאטער וויל צום לעטצטען מאל לעגען זיינע האנד אויף איהר קאפף, צום לעטצטען מאל זיא אן דאס ליעבע-פאלע פאטער הערץ דריקען.

שלומית: (קען זיך ניט בעהערשען) **פאטער!!!**

אבנר: וועלכע שטימע?

שלומית: פאטער! מיין אונגליקליכער פאטער!

אבנר: דוא מיינע טאכטער? מיין קינד דוא ביזט עס?

שלומית: ערפאהרען האבע איך דאס מאן זוכט פיר דיך איינען יונגלינג זא האבע איך מיך אין מענער טראכט פערקליידעט אום ניכט ערקענט צו ווערען, דאמיט איך זאל דיך פיהרען, דיך בעגלייטען, דיך בעשיטצען, מיט דיר דיינע ליידען טהיילען, קיין פרעמדער נור איך דיין קינד.

אבנר: אה קענטע איך נאך טרעהנען פערגיעסען, אך! וויא רייכליך ווירדען זיא פליעסען, ניכט פאר יאמער, ניין! פאר פריידע! קעניג אונדאנקבארער הערשער, אלעס האסט דוא מיר גערויבט! פאן מיינעם קאפף האסט דוא דיא לארבער קראהנע מיר ענטריסען אונד איהם מיט שאנדע בעדעקט! האסט מיר מיין שווערד גענאמען אונד דאפיר מיר קעטען געגעבען. אויסגעצויגען האסט דוא מיר מיין פורפור מאנטעל אונד מיך איינגעהילט אין שקלאווען טראכט, האסט מיר גענאמען דאס וואס דוא מיר ניכט געגעבען האסט, מיינע אויגען! דיא אויגען וועלכע האבען טאג אונד נאכט פיר דיך געוואכט, אונד גלויבסט דוא דאמיט מיך גאנץ פערניכטעט צו האבען? ניין! איינעס איזט מיר נאך צוריק געבליעבען זא איינעס וועלכעס דוא קאנסט עס מיר ניכט נעהמען, דיא ליעבע פאן מיינעם טרייען אונד פראמען קינד.

שלומית: מיין פאטער! (אומארמונג)

(פ א ר ה א נ ג.)

(ענדע דעס דריטען אקטעס).

תלמי: יַא זָא בַּאלְד זִיא נוּר דִיא אוּרְזַאכֶע עֶרְפַאהְרֶען וַוארוּם וִויר אִין דַאס לַאנְד יְהוּדָא אַיינְגֶעדְרוּנְגֶען, דֶען יֶעדֶער סָאלְדַאט וֶועלְכֶער אִיזְט אַיינְמַאל גֶעשְׁטַאנְדֶען אוּנְטֶער דֶעם קָאמַאנְדָא פָאן דֶעם בֶּערִיהְמְטֶען גֶענֶערַאל אַבְנֵר דֶער הַאט דִיעזֶען נַאמֶען נִיכְט פֶערְגֶעסֶען, דֶער אִיזְט דוּרְסְטִיג נָאךְ רַאכֶע פִיר זַיין גֶעפַאלֶענֶען גֶענֶערַאל, דַארוּם זָאל דֶער נַאמֶען אַבְנֵר פָאן יֶעדֶער מוּנְד גֶערוּפֶען וֶוערְדֶען — אַבְנֵר אוּנְד רַאכֶע זַייא אוּנְזֶער לָאזוּנְגס וָוארְט אוּנְד דַאס פִיהְרְט אוּנְז צוּם זִיכֶערֶען זִיעג.

סעלים: אַבְנֵר אוּנְד רַאכֶע!

אלע: אַבְנֵר אוּנְד רַאכֶע!

סעלים: אוֹיף נַאךְ יְרוּשָׁלַיִם פָארְוֶוערְטְס. (II. Ritt. Nr. 14)

תלמי: יַא אַבְנֵר אוּנְד רַאכֶע דַאס אִיזְט אוּנְזֶער לָאזוּנְגס וָוארְט
יַא אוּנְזֶער וָוארְט, יַא אַבְנֵר אוּנְד רַאכֶע זָאל יֶעדֶער
שְׁרַייעֶן אוּנְד וַויינֶען, פָארְט
יַא פָארְוֶוערְטְס אִין דַאס לַאנְד יְהוּדָא אִין דֶען גֶערֶעכְטֶען
קְרִיעג
נוּר פָארְוֶוערְטְס אִין דַאס לַאנְד יְהוּדָא טָאד אוּנְד זִיעג. (קאָהר ביס)

(II. Ritt. Nr. 15) (ראכע, אָב)

(אויפֿטריט אבנר געפֿיהרט פֿון שלומית)

אבנר: וַוייט וַוייט פָאן מֵיין פַאטֶערְלַאנְד

שלומית: וַוייט פָאן מֵיין פַאטֶערְלַאנְד

אבנר: פֶערְיַאגְט בִּין אִיךְ

ביידע: פֶערְיַאגְט זִינְד וִויר — אוֹיף דֶער וַוייטֶער וֶועלְט

אבנר: שֶׁענְקְט אַ נְדָבָה דֶעם גֶעוֶועזֶענֶעם הֶעלְד

ביידע: שֶׁענְקְט אַ נְדָבָה דֶעם גֶעוֶועזֶענֶעם הֶעלְד

אבנר: אִין מֵיינֶעם הוֹיז גֶעהֶערְשְׁט הַאט אוֹיךְ אַמַאל פְרַייעד אוּנְד גְלִיק
שֶׁענְקְט אַ נְדָבָה דֶעם רֶעטֶער פָאן דֶעם פַאטֶערְלַאנְד

שלומית: פַארְבַּייא אִיזְט דִיא צֵייט, דֶער בְּלִינְדֶער בֶּעטְלֶער שְׁטְרֶעקְט אוֹיס
נָאךְ אַ נְדָבָה זַיין הַאנְד, שֶׁענְקְט אַ נְדָבָה

ביידע: דֶעם רֶעטֶער פָאן דֶעם פַאטֶערְלַאנְד
שֶׁענְקְט אַ נְדָבָה דֶעם רֶעטֶער פָאן דֶעם פַאטֶערְלַאנְד.

IV. אַקְט.

(וואלד מיט פעלזען בריקע, אויפֿטריט פערזער, סעלים, תלמי).

(II. Ritt. Nr. 13)

קאהר: וַואכְט אוֹיף וַואכְט אוֹיף צוּם קַאמְפְּף (ביס)
אִיהְר בְּרַאוֶוע פֶערְזֶער פָארְוֶוערְטְס
פָארְוֶוערְטְס גֶעהְט צוּם שְׁטְרֵייט. (ביס)

תלמי: בֶּעשְׁטִירְמֶען דַאס הֶעבְּרֶעעֶר לַאנְד (ביס)
זַייעֶרֶע הֶעלְדֶען צוּ בֶּעקֶעמְפְּפֶען הַאבֶּען וִויר מַארְשִׁירְט זָא וַוייט.

קאהר: בֶּעשְׁטִירְמֶען...

תלמי: דַארוּם אַלֶע פְרִישׁ מִיט מוּטְה — זִיעגֶער זִינְד וִויר אִיבֶּערַאל
רַאכֶע פִיר דֶעם גֶענֶערַאל — אַלֶע פְרִישׁ מִיט מוּטְה.

קאהר: אַלֶע פְרִישׁ מִיט מוּטְה — זִיעגֶער זִינְד וִויר אִיבֶּערַאל
רַאכֶע פִיר דֶעם גֶענֶערַאל — אַלֶע פְרִישׁ מִיט מוּטְה
רַאכֶע רַאכֶע פִיר אוּנְזֶער גֶענֶערַאל (טאנץ)
יָא רַאכֶע פִיר אוּנְזֶער גֶענֶערַאל רַאכֶע יָא רַאכֶע!

תלמי: נוּן סֶעלִים דֶענְקְסְט דוּא נִיכְט דַאס וִויר הַאבֶּען הִיער גֶענוּג גֶערוּהֶעט אוּנְד עֶס אִיזְט צֵייט וַוייטֶער צוּ מַארְשִׁירֶען.

סעלים: גַאנְץ רֶעכְט, דָאךְ צוּעֶרְסְט זַאגֶע מִיר תַּלְמַי וִויא וַוייט אִיזְט נָאךְ בִּיז יְרוּשָׁלַיִם?

תלמי: וֶוען וִויר נָאךְ וַוייטֶער זָא מַארְשִׁירֶען וִויא בִּיז יֶעטְצְט זִינְד וִויר דָארְט אִין אַייניגֶע טַאגֶען.

סעלים: גוּט, דַאן אִיבֶּערְפַאלֶען וִויר פְּלֶעטְצְלִיךְ דִיעזֶע הוֹיפְּטְשְׁטַאדְט פוּן דֶעם הֶעבְּרֶעעֶר לַאנְד, אוּנְד אוֹיף אִיהְרֶע מוֹיעֶרֶען וֶוערְדֶען בַּאלְד וֶועהֶען אוּנְזֶערֶע פַאהְנֶען, דִיא פֶערְזִישֶׁע, נִיכְט וַואהְר?

תלמי: גַאנְץ זִיכֶער. (I. Ritt.)

סעלים: אוּנְד בִּיזְט דוּא וִוירְקְלִיךְ אִיבֶּערְצֵייגְט דַאס אַיין גְרָאסֶער טְהֵייל פָאן דֶער הֶעבְּרֶעאִישֶׁען אַרְמֶעע וִוירְד צוּ אוּנְז אִיבֶּערְגֶעהְן אוּנְד זִיךְ אוֹיף אוּנְזֶערֶער זַייטֶע שְׁלַאגֶען?

אבנר: (ווערט צוגעפיהרט פון שלומית צו איין שטיין, ער זעטצט זיך זיא גיבען איהם אויף דער ערד) נון מיין קינד וויא געפעלט דיר דיין יעטצטיגעם לעבען? ראהע הארטע פעלזען אונטער דיינע פיסע דארנען צערשטעכען דיינע הענד, אונטער דיינען קאפף ליעגט אלס קישען איין הארטער שטיין, בעטלען מוזט דוא איין שטיקכען בראד פיר אונז, אך! אונד דיעזעם עלענדע לעבען האב איך דיר בערייטעט.

שלומית: עלענדעס לעבען? ניין טהייערער פאטער, בעגליקט בין איך דאס איך טהיילע מיט דיר דיין טרויריגעס שיקזאל.

אבנר: יא טרויריג איזט מיין שיקזאל, דאך איך האבע עס פערדיענט. ווארום וואלטע מיינע פרעכע האנד געוואלטזאם פערניכטען יענע שרעקליכע נביאה וועגען מיין זאהן, דיינע שוידערהאפטע צוקונפט וואס דער הימעל מיר געצייגט האט?

שלומית: אונד דאך ווירד ניעמאנד וואגען דיך צו בעשולדיגען, אים געגענטהייל מיטפיהלען מוז יעדער מיט דיר דיא ליידען פאן דיינעם פאטער הערץ, בעוואונדערען מוז דיך יעדער מיט וועלכעם העלדענ־מוטה דוא וואלטעסט דיין קינד מקריב זיין אויף דעם מזבח פון אונזער הייליג פאטערלאנד, אבער וואס דער הימעל בעשטימט האט קען קיין מענש ענדערען, דיין זאהן איזט דאך געבליעבען לעבען וויא איך האב דיר שאן ערצעהלט פאן דיינעם טרייען דיענער פרץ וועלכער האט עס מיר ענטדעקט.

אבנר: יא מיין זאהן איז געבליעבען אם לעבען אונד איך ווייס ניכט אב איך זאל מיך דאריבער פרייען אדער ציטערען! יענע שרעקליכע פראפעצייהונג וואר זיא איינע פאלשע? אדער... גאט מיך שוידערט ווען איך דאראן דענקע, (מען הערט דאס קאהר) הארך וואס זינד דאס פיר קריגערישע טעהנע?

שלומית: אך פאטער איבער דיא פעלזענבריקע קאמט איין צוג פאן פערזישע קריעגער.

אבנר: אונד ווארום ציטערסט דוא? (I. Ritt)

שלומית: אה דיעזע בארבארען וועלכע האבען שאן זא פיעלע מאל דיינע גרעסע געפיהלט, ווען זיא דיך יעטצט וויעדער ערקענען ווערדען זיא

פאן דיין אונגליק שפאטען, דיך פיעלייכט טעדטען, קאמע פאטער לאס אונז ענטפליהען.

אבנר: פירכטע ניכטס מיין קינד, ווען זיא קריעגער זינד ווערדען זיא איינען אלטען קריעגסמאן ניכט פערשפאטען.

(סעלים, קאהר אלס פערזער ערשיינענד זינגענד אבנר אונד ראכע) (II. Ritt. Nr. 16)

אבנר: וואס הערע איך מיינען נאמען ביא דיא פיינדע אין מונד? (ערהעבט זיינען שטאק מיט מעכטיגער בעפעהלענדער שטימע) האלט!!!

סעלים: (פון דער בריקע) ווער רופט דארט?

אבנר: האלט זאג איך קיינען שריט וייטער!

סעלים: (פון תלמי בעגלייטעט קאמען הערונטער) ווער איזט דיעזער בעטלער וועלכער וואגט אונז אויפצוהאלטען?

אבנר: דער זעלבער וועלכער ווירד יעטצט פאן אייער מונד געהערט, איך בין אבנר! (תלמי פון דער פערנע שטוינענד)

סעלים: וואס? דוא גענעראל אבנר? ארמער מאן ביזט דוא נור בלינד זאנדערן אויך פערריקט?

תלמי: בלינד?

אבנר: יא בלינד בין איך, געבלענדעט, אבער ניכט פערבלענדעט, איין בעטלער אבער אין קראפט נאך רייך, פאן מיינעם שטאנד פערטריעבען, דאך ליעב איך עס מעהר אלס מיין לעבען, גענעראל בין איך ניכט מעהר, דאך נאך שטארק אונד מוטהיג אום אייך ווילדע בארבארען מיך ענטגעגען צו שטעלען.

תלמי: (אויפשרייענד) יא! ער איזט עס! אן דיעזער שפראכע ערקענע איך וויעדער דיעזען העלדען, (צו זיינע פיעסען שטירצענד ווינענד) לאס מיך עדלער הערר, לאס מיך דיינע קניע אומארמען, לאס מיך דיינע הענדע מיט מיינע הייסע טרעהנען באדען, (קיסט זיינע הענדע) אין וועלכען צושטאנד מוס איך דיך וויעדער זעהן?

שלומית: דוא ביזט עס? תלמי!

תלמי: שלומית!

אבנר: (שטרענג) תלמי! מיט וועלכען רעכט ענטווייהעסט דוא מיינען אונבעפלעקטען נאמען? וויא קאמט דער נאמען אבנר אין דען מונד מיינער פיינדע?

תלמי: פיינדע? ניין דאס זינד זיא ניכט. הערע מיך, דיא יעניגע ביא וועלכע דוא ווארסט דער קאפף אונד דיא רעכטע האנד דיא האבען דיך מיט שאנדע הינויס געשטאסען, דיך ענטעהרט, דיין אויגען ליכט אויסגעלאשען אונד דיר נור דעם אטהעם געלאסען אום דיינע ליידען צו פערקונדען! זא האבען דיך דיינע אייגענע העבּרעער בעהאנדעלט! אונד וויר וועלכע דוא רופסט ווילדע בארבארען, וויר זינד אויס פערזיען הערגעקאמען טיעף געריהרט פאן דיין געפאלענע גרעסע, וואלען וויר נעהמען ראכע אן דיינע פיינדע, אונד דיך דיינעם לאנדע וויעדער צוריק געבען, אה נעהמע זיא אן דיא קרעפטיגע הענד וועלכע ערהעבען זיך פיר דיך, נעהמע זיא אן דיא טרייע הערצער וועלכע דיר ענטגעגען שלאגען!

אבנר: ווער איזט דער פיהרער דיעזער ארמעע?

סעלים: איך בין עס! סעלים! דיעזער העלדישער יונגלינג תלמי האט אונז אויס פערזיען הערגערופען אום דיך צו רעטען אונד אן דיינע פיינדע ראכע צו נעהמען.

אבנר: סעלים הערע מיך, דיעזער יונגלינג וואר מיין קריעגס געפאנגענער! מיין קעניג האט מיר איהם צום שקלאווען געשענקט, מיין געשענק דיא פרייהייט וואלטע ער ניכט אננעהמען, זא פאדערע איך יעטצט פאן איך פערזער מיינען שקלאווען צוריק.

סעלים: דיינען שקלאווען? האט דען דיין גוטער גנעדיגער קעניג דיר נאך אייגענטהום געלאסען? קאנסט דוא נאך פאן אירגענד עטוואס אויף דער וויטען ערדע זאגען דאס איזט מיין?

תלמי: יא! איך בין נאך זיין, זיין שקלאווע בלייבע איך אויך וויטער, אונד דעסוועגען האט זיך דער שקלאווע בעוואפנעט אום זיינען הערען צו רעטען.

אבנר: אבער אלס מיין שקלאווע מוזט דוא נאר מיינען בעפעהל געהארכען.

תלמי: וואס בעפעהלט מיין הערר אונד געביעטער?

אבנר: צוריק! פיהרע דיעזע קריעגער וויעדער אין איהרע היימאט צוריק

תלמי: ניין רעטען וויל איך דיך געגען דיינען ווילען.

אבנר: פערזישער יונגלינג וויא וועניג קענסט דוא דען גענעראל אבנר, וואס גלויבסט דוא פאן מיר, איך זאל צוגעבען דאס פרעמדע קריעגער זאלען אין מיינען נאמען מיין פאטערלאנד איבערפאלען? ערפילט איזט דאס בוך מיינעס לעבענס מיט העלדענטהאטען פאן רייגער טרייע, זאל איך דען דיא לעטצטע וועניגע בלעטער יעטצט בעפלעקען מיט פאלשהייט? ציהט פאן דאנען ביידע, איך פעראכטע אייער הילפע! אונד ווען איהר מיר ביטעט אלע קעניגס קראנען דער וועלט, אונד קענטעט איהר מיין אויגען ליכט מיר צוריק געבען אונד קענטעט איהר מיינען איינציגען זאהן דיא אורזאכע פאן אלע מיינע ליידען מיר וויעדער געבען, אלע דיעזע גאבען זינד מיר ניכט זא פיעל ווערטה וויא איינע איינציגע שפאנע ערדע פאן מיינעם געליעבטען פאטערלאנד.

תלמי: מיין העררר אונד געביעטער!

אבנר: צוריק זאגע איך! צוריק נאך פערזיען, נאך דיין פאטערלאנד.

תלמי: אך אבנר, ווערע דיר מיינע טרויריגע לעבענס געשיכטע בעקאנט פערזיען מיין פאטערלאנד? ניין אבנר דאס איזט עס נישט.

אבנר: ניכט? ביזט דוא דען קיין פערזער? וועלכעם אנדערען לאנדע פערדאנקסט דוא דיין לעבען?

תלמי: אונבעקאנט איזט מיר מיין פאטערלאנד, וויא אויך דיא יעניגע וועלכע מיר דאס לעבען געשענקט האבען.

ביידע: וואס זאגסט דוא?

תלמי: איך בין ניכט מעהר אלס איין פינדלינג.

ביידע: איין פינדלינג

תלמי: דיא וועלכע האט מיך געבארען האט מיך ווערגעווארפען אלס איך נאך איין זייגלינג וואר אונד וויא איך האב שפעטער ערפאהרען האט זיך דאמאלס א שיפער מיינער ערבארמט, מיך נאך פערזיען געבראכט אונד איינעם קינדער לאזען פירסטען פערקויפט אונד אבוואהל וויא איין פירסטען קינד ערצאגען, איזט מיין הערץ איהם דאך פרעמד געבליעבען, איהם וויא אויך יענעם לאנדע, שטענדיג האט זיך מיין הערץ נור געזעהנט נאך יענעם פלאטץ ווא דער שיפער האט מיך געפונדען... אבנר! שלומית! וואס איזט אייך? האט אייך מיין ערצעהלונג זא ערשיטערט?

שלומית: גוטער גאט וועלכע אהנונג?

אבנר: וויא אלט ביזט דוא?

תלמי: אכטצעהן יאהרע.

אבנר: ווא האט דיך יענער שיפער געפונדען?

תלמי: ביים אופער פון דעם ירדן.

אבנר: עוויגער גאט!

תלמי: מיין געביעטער!

אבנר: דיין פאטער! (וואנקט)

שלומית: מיין פאטער... בארמהערציגער גאט שטערקע מיינען פאטער דאס גליק צו ערטראגען זא העלדענמוטהיג וויא ער האט דאס אונגליק ערטראגען.

אבנר: ווא איזט מיין זאהן? קאמע שליעס דיך פעסטער אן מיינער ברוסט גאט נאך ניע האבע איך דאס טיעפע וועה פאן מיינער בלינדהייט זא ביטער געפיהלט אלס יעטצט, יעטצט ווען איך האב מיינען זאהן געפונדען אונד קען איהם ניכט מיט מיינע אויגען זעהן.

תלמי: (אומארמט) פאטער... בין איך אבנר'ס קינד? ניכט זיין שקלאווע?

אבנר: שקלאווע! איך האב דיך דאצו געמאכט, פערציהע עס מיר קינד! איינע פראפעצייהונג דאס דוא ווירסט איינסט געגען איינגען פאטער אונד פאטערלאנד קעמפפען האט מיך צו דיעזען שריט געטריעבען, אבער עבען דיעזער שריט האט יענע פראפעצייהונג אין ערפילונג געבראכט.

תלמי: זא וואר עס מיין אייגענעם פאטערלאנד געגען וועלכען איך האב געקעמפפט אין דער לעטצטען שלאכט? אונד דיעזע ברוסט וועלכע מיין שווערד וואלטע דורכבאהרען וואר דיא מיינעם אייגענען פאטערס?

אבנר: דער הימעלם עוויגער ווילע איזט געשעהען, יעטצט ביזט דוא מיר וויעדער געגעבען, קאמט מיינע זיעסע קינדער, מיינע צווייא אויגען אבוואהל פערבאנט האב איך דאך ערשט יעטצט גליק אונד רוהע געפונדען, קאמט!

סעלים: האלט!!! וואהין? מיט אונז מוזט איהר געהען, מיט אונז אינס שלאכטפעלד, זינד וויר דען הערגעקאמען אום וויעדער היים צו

קעהרען מיט ניכטס? אן דיינע פיינדע ראכע צו נעהמען דאס וואר אונזער צוועק!

אבנר: אבער ווען איך אייער הילפע ניכט פערלאנגע! געהט! דיא ראכע אבנר'ס דיא ווירד גאט ערפילען.

סעלים: זא געה דוא אליין ווא דוא ווילסט, אבער דיין זאהן דער איזט אונזערער, ער האט אונז אוים אונזערע היימאט היער הערגערופען, ער האט אונז געשוואהרען עוויגע טרייע אונד וויר איהם, אונד דיעזען הייליגען שוואור קאן נור לעזען אונזערע זיעגעס פאהנע אויף ירושלים'ס מויערען.

אבנר: איזט עס וואהר תלמי? האסט דוא געשוואהרען?

תלמי: יא פאטער פיר דיך.

אבנר: זא מוס איך צום ערשטען מאל אין מיינעם לעבען פאר דעם פיינד אויף מיינע קניען זינקען, סעלים (קניעט) זיעהע דען גענעראל אבנר פאר דיר קניען, גיעב דען אונגליקליכען פאטער זיינען זאהן צוריק, בעפרייע איהם פאן זיינען שוואור! הערע מיך סעלים! איך בעשווערע דיך ביים נאמען פאטער, בייא דיעזען הייליגען נאמען, וועלכער גילט אלס דאס העכסטע בייא אלע פעלקער דער גאנצען וועלט, ביים נאמען פאטערלאנד וואס אויך בייא אייך הייליג איזט, קענטעט איהר דען צוזעהן דאס אייערע אייגענע זעהנע זאלען אייער אייגענעם פאטערלאנד פערוויסטען, שענקע מיר מיינען איינציגען זאהן צוריק! (שטעהט אויף) ביזט דוא שטום? ווילסט דוא מיך ניכט הערען? קאן מיין יאמערן דיין פעלזענהערץ ניכט ריהרען?... תלמי!

תלמי: פאטער!

אבנר: דיין שווערד!

תלמי: וואס ווילסט דוא טהון פאטער?

אבנר: דיין הערץ דורכבאהרען וויל איך! איינע ליעבע זאלסט דוא פאר מיינע פיעסע זינקען, בעפאר דוא זאלסט צום צווייטען מאל ציעהען דיין שווערד געגען דאס אייגענע פאטערלאנד.

תלמי: (גיט זיא איהם) דוא זאלסט מיך ווירדיג פינדען דיין זאהן צו הייסען! (קניעט) עס איזט דער שעהנסטער טאדט דען איך מיר ווינשען קאן: שטאס צו!

סעלים: האלט איין! (ענטרייסט איהם דאס שווערד) בעוואונדערנסווערט זייט איהר ביידע פאטער אונד זאהן! פרייא ביזט דוא תלמי פאן דיינען שוואור, געה מיט דיינען פאטער! (אומארמונג) איך אבער איך ציעהע ניכט נאך מיינער היימאט ווידער, מיינע פערזישע זיעגעספאהנע דיא ווירד באלד געזעהען ווערדען אויף דיא מויערן פאן אייער הויפט-שטאדט, פארוועררטס נאך ירושלים אבנר אונד ראבע. (בעשטייגען דיא בריקע)

אבנר: אונד דאהין געהן אויך וויר, קראפט גענוג פיהל אין נאך אין מיינע אדערן, מוטה אין מיינער זעעלע, מיינע צוויא אויגען זייט איהר ביידע מיינע קינדער, קאמט פיהרט מיך נאך ירושלים!

שלומית: פאטער האסט דוא דען פערגעסען דאס דיך ערוואַרטעט דארט דער טאדט?

אבנר: אבנר אונד ראבע שרייען אונזערע פיינדע, אין מיינעם נאמען געהען זיא דאס פאטערלאנד פערוויסטען, מיין נאמען ווירד צום פלוך ווערדען ביי יעדען בירגער, ביי יעדען קריעגער, יעטצט ערשט ווערדען מיינע פיינדע טריאומפפיהרען אונד מיינע שולד בעווייזען, ניין וויא איין טאדטער דעם גראב ענטשטיעגען וויל איך פלעטצליך אויפטויכען אין דער מיטע פאן מיינע טרייע סאלדאטען פיר דאס פאטערלאנד, אונד צווישען דיא מייניגע וויל איך גערנע פינדען מיינען טאדט.

ביידע: אונד וויר דיינע קינדער צוזאמען מיט איהרעם פאטער.

פערזער: אבנר אונד ראבע.

אלע: אבנר אונד פאטערלאנד. (אלע אב)

פערוואנדלונג.

(גארטען, אויפטריט מילכה)

מילכה: פרצ׳ל... פרצ׳ל... פרצ׳ניוא!... וויא זאל ער זיין?... זייט דער קעניג האט זיך איבערצייגט וויא גוט און פרום מיין פרצ׳ל איז, וויא עהרליך, וויא געטרייא, האט ער איהם אויפגענומען צו זיך אין זיין קעניגליכע וואכע, און איך... ווייס איך? אז איך וויל פרייט עם מיך וואס מיין פרצ׳ל וואקסט אלע מאל העכער, און אז איך וויל פרייט עם מיך נישט, ווייל איך קען איהם יעטצט זעלטען אזוי זעהן, (דראמעל געשלעגע) אוי אט געהט ער! ע' קומט אן! וויא אויסגעצויגען, וויא שטאלץ, טאקי אזוי וויא א גבור דארף געהן, אוי גאטעניוא ווען וועל איך שוין אמאל ווערען זיין גבור׳טע.

(אויפטריט פרץ, וואכע, אויסגעצויגען מיט דעם זעבעל)

מילכה: פרצ׳ל!

פרץ: (ווינקט איהר אויס דעם וועג צו געהן) אי נוא! (מארשיערט ווייטער)

מילכה: פרצ׳ל! קוק איך בין עס.

פרץ: אי נוא מפסיק! (אב)

מילכה: וואס הייסט דאס? ערשט נעכטען האט ער מיך געקישט און היינט וויל ער מיך שוין ניט אנקוקען!

(אויפטריט פרץ, וואכע, פון דער אנדערער זייטע)

מילכה: אבער פרץ!

פרץ: (בעזערט זיך) יהודי בלא! (אב)

מילכה: וואס הייסט דאס? (קוקט ארויס) אה ער האט זיך דאך מישב געווען ער קומט! (שטעהט ברוגז)

פרץ: נוא מילכה׳לע וואס נאך שטעהסט דוא פון ווייטען? קום אהער.

מילכה: יהודי בלא!

פרץ: מילא בשלומא איך, איך האב געטהון דיא עבודה האב איך נישט געטארט מפסיק זיין, אבער וואס פאר א רעכט האסט דוא צו יהודי בלא׳קען?

מילכה: הָאסְט נִישְׁט גֶעטָארְט מַפְסִיק זַיין? דֶערְפַאר?

פרץ: גֶעווִיס דֶערְפַאר.

מילכה: אוֹיב אַזוֹי! (שטעלט אויף דיא ליפען)

(אויפטריט חנוך)

חנוך: אוֹי.

ביידע: (ערשראָקען) חֲנוֹךְ?

חנוך: (וויינט) חֲנוֹךְ!

מילכה: דוּא וַויינְסְט?

פרץ: וָואס אִיז דִיר?

חנוך: אִיךְ בִּין אוּמְגְלִיקְלִיךְ, אִיךְ בִּין פֶערְלִיעבְּט.

פרץ: וָואס פַארְלִיעבְּט הָאסְט דוּא גֶעזָאגְט? פַארְלִיעבְּט מִיט וָואס פַאר אַ רֶעבְּט?

חנוך: (ערשראָקען) וָוא... וָואס אִיז דָאס פַאר אַ שַׁאֲלָה? דוּא מֶעגְסְט, אִיךְ טָאר נִישְׁט?

מילכה: פֶּרֶצ׳ל גָאט אִיז מִיט דִיר!

פרץ: מִילְכָּה׳לֶע דֶעם אֱמֶת הָאט עֶר דִיר גֶעמַאכְט לִיעבֶּעס עֶרְקְלֶעהְרוּנְג דַאן? (ציהט דען זעבעל)

חנוך: (ערשראָקען) אוֹי וֶועה אִיז מִיר! הַאלְט דִיךְ אַיין, אִיךְ מֵיין דֶען זִיא?

פרץ: נִישְׁט זִיא? דוּא זָאלְסְט לֶעבֶּען בְּלַייבֶּען! (שטעקט איין דיא שווערד)

חנוך: .אוֹי אַ טְהַייעֶרֶע מְצִיאָה!

מילכה: אוּנ וֶוער דֶען אִיז דַיין מְצִיאָה?

חנוך: מַיינֶע? אֲפִילוּ דוּא אַלַיין וֶועסְט אוֹיךְ מוֹדֶה זַיין אַז זִיא אִיז מֶעהְר מְצִיאָה פוּן דִיר.

מילכה: וֶוער אִיז זִיא?

פרץ: וָואס אִיז זִיא?

חנוך: וִויא אִיז זִיא?

מילכה: וָואס? דוּא וַוייסְט גָאר נִישְׁט וִויא זִיא אִיזְט?

חנוך: שִׁיעֶר הָאבּ אִיךְ גֶעמֵיינְט אַט הָאבּ אִיךְ זִיא אִין מִיטֶען דְרִינֶען (פאטש מיט דיא הענד) קוּרוּקוּא אַוֶועק גֶעפְלוֹיגֶען נִישְׁט דָא.

פרץ: אוּנ אוֹיךְ זָא אַיינֶע זָאגְסְט דוּא אַז זִיא אִיז מֶעהְר מְצִיאָה פוּן מַיין מִילְכָּה׳לֶע?

חנוך: נַיין נַיין פֶּרֶצ׳ל, זַייא נִיט בֵּייז אוֹיף אִיהְר, רֶעד נִיט חָלִילָה קֵיין שְׁלֶעכְט וָוארְט אוֹיף אִיהְר, אִין אֱמֶת׳ן אַרֵיין וָואס אִיז זִיא נֶעבִּיךְ שׁוּלְדִיג אַז זִיא וַוייסְט נָאךְ גָאר אִין גַאנְצֶען נִיט צִי בִּין אִיךְ אִין אִיהְר פֶערְלִיעבְּט.

ביידע: וָואס?

חנוך: אַט דָאס אִיז דָאךְ מַיין אוּמְגְלִיק, אִיךְ הָאבּ מִיךְ פֶערְלָאזְט אוֹיף אַנְטִיגְנוּס׳ן עֶר זָאל זַיין מַיין שַׁדְכָן, הַלְוַאי וָואלְט עֶר גֶעוֶוען דֶעם קָאפּ צֶערְבְּרָאכֶען אֵיידֶער אִיךְ הָאבּ אִיהְם דֶערְקֶענְט.

פרץ: אַנְטִיגְנוּס? בִּיזְט דוּא נִישְׁט מֶעהְר זַיין שְׁרַייבֶּער?

חנוך: (ערשראָקען) אִיךְ... אִיךְ הָאבּ נִישְׁט גֶעשְׁרִיעבֶּען... אִיךְ וַוייס פוּן גָאר נִישְׁט... אִיךְ בִּין גָאר נִישְׁט שׁוּלְדִיג.

פרץ: וָואס נִישְׁט שׁוּלְדִיג? וָואס הָאסְט דוּא דִיךְ אַזוֹי עֶרְשְׁרָאקֶען?

חנוך: אִיךְ... אִיךְ... אִיךְ הָאבּ מִיךְ נִישְׁט דֶערְשְׁרָאקֶען... וָואס הָאבּ אִיךְ מִיךְ צוּ שְׁרֶעקֶען... אַז–אַז זִיא הָאט גֶעשְׁוָואהְרֶען אַז זַייא וֶועלֶען אַזוֹי וִויא זַייא וֶועלֶען הָאט עֶר גֶעשִׁיקְט זָאגְט זִיא אַזוֹי וִויא זַייא וֶועלֶען גֶעוֶוען וֶועלֶען זַייא אוּנ אוּנ שׁוֹין, וָואס וַויים אִיךְ?

מילכה: פֶּרֶצ׳ל עֶר וַוייסְט פוּן עֶפֶּיס.

פרץ: הָאסְט רֶעכְט, חֲנוֹךְ וִויא לַאנְג בִּיזְט דוּא גֶעוֶוען בַּייא אַנְטִיגְנוּס?

חנוך: אַזוֹי לַאנְג זָאל עֶר לִיעגֶען אוּנ קְרֶענְקֶען אִין אֵיין זַייט אוּנ דֶערְנָאךְ זָאל עֶר זִיךְ אִיבֶּערְקֶעהְרֶען אוֹיף דֶער אַנְדֶערֶער זַייט אוּנ וַוייטֶער קְרֶענְקֶען, אוֹי דוּרְךְ אִיהְם בִּין אִיךְ אַזוֹי אוּמְגְלִיקְלִיךְ.

פרץ: פַאר וָואס דוּרְךְ אִיהְם?

חנוך: וַוייל עֶר הָאט פֶערְאוּמְגְלִיקְט אַבְנֵר׳ן.

פרץ: וָואס גֶעהְט דִיךְ אָן אַבְנֵר?

חנוך: וַוייל מִיט אַבְנֵר אִיז דָאךְ אַבְנֵר׳ס טָאכְטֶער אוֹיךְ אַוֶועק.

פרץ: וָואס גֶעהְט דִיךְ אָן אַבְנֵר׳ס טָאכְטֶער?

חנוך: הֶערְסְט דוּא? זִיא אִיז דָאךְ מַיין גֶעלִיעבְּטֶע.

ביידע: וֶוער? חַ חַ חַ חַ!

פרץ: חַ חַ חַ חַ! אַבְנֵר׳ס טָאכְטֶער? חַ חַ חַ חַ!

מילכה: חַ חַ חַ חַ! שְׁלוֹמִית? חַ חַ חַ חַ!

חנוך: חַ חַ חַ חַ! פַאר וָואס פַאר וָואס לַאכְט אִיהְר? חַ חַ חַ חַ!

פרין: אוי מיינע קישקעס! חה חה חה!

מירכה אוי מיינע זייטען! חה חה חה!

חנוך: אוי מיינע געהירען! חה חה חה! פאר וואס לאכט איהר?

(אויפטריט אנטיגנוס)

אנטיגנוס: וואס איזט היער? (זייא בעמערקען איהם ניט ער ווירד הינגעריסען אונד לאכט מיט זא לאנגע ביז טראמפעטענשאל אלע לויפען אב, קעניג געפיהרט פאן 2 סאלדאטען).

אנטיגנוס: מיין העררר אונד קעניג!

קעניג. וואס ווילסט דוא וויעדער, בין איך דען פעראורטהיילט דיר איבעראל צו בעגעגנען? דוא וועלכער האסט דיא וועלט געצייגט וויא מאכטלאז איין קעניג איזט ווען ער איזט ניכט גענוג פארזיכטיג אין דער וואהל פאן זיינע ווארטע, דוא וועלכער האסט פערשטאנדען דיך דעם שטראפגעריכט צו ענטציעהען אבוואהל דוא האסט געגען מיין ווילען געהאנדעלט, דוא ביזט דיא אורזאכע מיינער קראנקהייט, פערלאס מיך, פיעלייכט ווערדע איך דאך איינמאל ערלעזט פאן דעם קוועהלענדען צווייפעל אין מיינעם הערצען.

אנטיגנוס: דאס עבען איזט דיא אורזאכע פאן מיינעם יעטצטיגען קאמען צו דיר מיין העררר אונד קעניג, יעדער הויך פאן צווייפעל דער דיך קוועהלט אונד ענגסטיגט זאל ענדליך גאנץ פערשווינדען, אה מיין קעניג, ערשט יעטצט איזט עס קלאהר בעוויעזען דאס דוא האסט דען פערדעטער אבנר מיט רעכט פאן דיר פערזאגט, אונד אויך איך, איך דארף יעטצט מיינע הענדע ריין צום הימעל אויפהעבען, דיעזע טרייע הענדע וועלכע האבען דען פערדעטער געבלענדעט! הערע מיין קעניג, איינע אונגעהייערע גראסע צאהל פאן פערזער זינד אין אונזער לאנד איינגעדרונגען, אויס איהר היימאטה גערופען האט זייא יענער יונגלינג וועלכער אבנר האט דאמאלס אין זיין הויז אויפגענאמען, „אבנר אונד ראכע" זא שרייען דיא פיינדע איבעראל וואהין זייא קאמען שטעדטע אונד דערפער פערוויסטענד, רויבענד אונד מארדענט.

קעניג: שפריכסט דוא וואהר אנטיגנוס?

אנטיגנוס: שיקע באטען איבעראל הין אונד איבערצייגע דיך פאן דער טרויריגער וואהרהייט.

קעניג: אונד ער אליין? ווא איזט ער? צוזאמען מיט דיא פיינדע?

אנטיגנוס: וואצו דען שרייען זייא אבנר אונד ראכע ווען ער אליין וועררע ניכט אין איהרע מיטע?

קעניג: גאט איך דאנקע דיר! וויא פורכטבאר געדריקט האט מיך דער פלאן דער אונוויסענהייט! באלד האב איך געפלוכט מיינע בארמ-הערציגקייט וועלכע האט איהם דאס לעבען געשענקט, באלד מיינע שטרענגע וועלכע האט איהם פערבאנט, באלד וואלטע איך דיא האנד בעשטראפען וועלכע האט איהם געבלענדעט, באלד וויעדער דיעזע האנד בעלאהנען. דאנק זייא דעם הימעל דאס איך זעה ענדליך דאס הערץ פאן דעם פערדעטער אפען, זיינע פאלשהייט ליעגט יעטצט קלאהר פאר מיינע אויגען, יעטצט ענדליך האבע איך געוויסהייט אונד דיעזע האנד וועלכע האט איהם זיינע אויגענליכט אויסגעלאשען דיעזע האנד וויל איך יעטצט בעלאהנען! אנטיגנוס מיין פריינד, פאן דיעזען אויגענבליק אן ערקלערע איך דיך אלס מיין העער פיהרער! וועהלע דיר זעלבסט איינע צאהל פאן אונזערע העלדען אונד פיהרע זיא דען פיינד ענטגעגען.

אנטיגנוס: מיין קעניג ווירד זיך באלד איבערצייגען דאס זיין טרייער דיענער אנטיגנוס איזט ווירדיג דיעזעם האהען ראנגעס.

(אויפטריט פרין)

פרין: מיין קעניג!

קעניג: וואס ווילסט דוא?

פרין: אבנר'ס פרויא איזבל.

קעניג: איזבל?

אנטיגנוס: (אפארט) וואס קאן זיא וואלען? לאס זיא ניכט פאר מיין קעניג.

קעניג: ווארום דען? (צו פרין) איך וויל זיא הערען.

פרין: א שענער תכלית איז פון איהר געווארען. (אב)

אנטיגנוס: מיין העררר אונד קעניג, אין דיעזער שטונדע דער געפאהר אונד זארגען זאל דיך איין וייב אונטערברעכען? זיא קענטע פיעלייכט דיין צווייפעלס קוואהל ערנייערען, יעטצט נאכדעם שאן אלעס קלאהר בעוויעזען איזט.

(אויפטו, יט מילכה)

מילכה: גָאט עֶרְבַּארְמֶע דִיךְ.

קעניג: וַוארוּם ווַיינְסְט דוּא?

מילכה: אַךְ מַיין גוּטֶער קֶעניג, איך בֶּעוֵויינֶע מַיינֶע גֶעוֶועזֶענֶע הֶערְרִין דִיא שֶׁעהְנְסְטֶע פָאן אַלֶע פְרוֹיעֶן, זֶעהְט וַואס אוּים אִיהְר אִיזְט גֶעוָוארֶען?

(אויפטריט איזבל אין שווארצען צעריסען, האאר אויפגעלעזט)

איזבל: וַוארוּם בְּלִיקְט אִיהְר מִיךְ זָא עֶרְשְׁרָאקֶען אַן? מַיין פִינְסְטֶערֶער בְּלִיק דֶער קַאן יַא יֶעמַאנְדֶעם עֶטְוַואס צוּ לֵיידֶען טְהוּעֶן, דַאס הִיעֶר זִינְד מַיינֶע אוּיפְגֶעלֶעזְטֶע לָאקֶען אַבֶּער קֵיינֶע שְׁלַאנְגֶען, דַאס הִיעֶר דִיעזֶע בְּרֶענֶענְדֶע צֵייכֶען אוּיף מַיינֶער שְׁטִירְנֶע, דַאס אִיזְט עֶס וַואס אֵיינֶען יֶעדֶען צִיטֶערֶען מַאכְט, זֶעהְט אִיהְר וַואס אוּיף מַיינֶער שְׁטִירְנֶע גֶעשְׁרִיעבֶּען שְׁטֶעהְט? קֶענְט אִיהְר לֶעזֶען? לֶעזְט עֶס מִיט פַייעֶרִינֶע בּוּכְשְׁטַאבֶּען, גְלִיהֶען דָארְט אַלֶע מַיינֶע פֶערְבְּרֶעכֶען, פֶערְרַאט אַן דֶען מַאן! פֶערְרַאט אַן דֶען קֶעניג! פַאלְשֶׁעם צֵייגְנִים, פַאלְשֶׁער שְׁווּאוּר, לוּג, בֶּעטְרוּג אוּנְד מָארְד, אוּנְד דִיעזֶע אַלֶע פֶערְבְּרֶעכֶען וֶוערְפֶען מִיךְ יֶעטְצְט נִיעדֶער פָאר דַיינֶע פִיעסֶע מַיין קֶעניג. (קניעט)

קעניג: וֵוייבּ וַואס אִיזְט דִיר? שְׁפְּרִיךְ, וַואס הַאסְט דוּא גֶעטְהַאן? וַואר עֶס נִיכְט וַואהְרְהֵייט וַואס דַיין מוּנְד הַאט דַאמַאלְס גֶעשְׁוָואהְרֶען?

אנטיגנוס: מַיין קֶעניג! דִיא אִיזְט יַא וַואהְנְזִינִיג! הֶערְע זִיא נִיכְט אַן מַיין הֶערְר אוּנְד קֶעניג, דוּא זִיעהְסְט יַא דַאס זִיא הַאט אִיהְרֶען פֶערְשְׁטַאנְד פֶערְלָארֶען.

איזבל: (ריכטעט זיך אויף) מַיינֶען פֶערְשְׁטַאנְד הַאבֶּע אִיךְ דַאמַאלְס פֶערְלָארֶען וַואן דוּא וַוארְסְט מַיין בְּלוּטִיגֶער רַאטְהְגֶעבֶּער!

קעניג: רֶעדֶע וֵוייבּ, רֶעדֶע אַבְנֵר'ס פֶערְבְּרֶעכֶען.

איזבל: וַואר אֵיינֶע לִיעגֶע.

קעניג: אוּנְד זֵיינֶע בְּרִיעפֶע?

איזבל: זִינְד פֶערְפֶעלְשְׁט פָאן דִיעזֶען שׁוּרְקֶען!

קעניג: אוּנְגְלִיקְלִיכֶע! נוּר אוּיף דַיינֶעם צֵייגְנִים הַאבֶּען אִיהְם זֵיינֶע רִיכְטֶער פֶערְאוּרְטֵיילְט.

איזבל: אִיךְ וֵויים עֶס, אִיךְ בִּין יַא נִיכְט גֶעקָאמֶען דִיךְ אוּם גְנַאדֶע צוּ בֶּעטֶען, גֶערֶעכְטִיגְקֵייט נוּר אִיזְט עֶס וַואס אִיךְ בֶּעגֶערֶע! בֶּעשְׁטְרַאפֶע

מִיךְ, צֶערְטְרֶעטֶע אוּנְד צֶערְשְׁטֶערֶע מִיךְ עֶלֶענְדֶע, זָא וִויא אִיךְ הַאבּ אִיהְם דֶעם אוּנְשׁוּלְדִיגֶען צֶערְשְׁטֶערְט! דֶער בְּלִיטְץ פָאן דַיינֶעם צָארְן זָאל אוֹיךְ דִיעזֶען שׁוּפְט פֶערְצֶעהְרֶען! דַאס שְׁוֶוערְד פָאן דַיינֶער רַאכֶע זָאל אוּנְז בֵּיידֶע פֶערְנִיכְטֶען, ווִיר בֵּיידֶע זִינְד יַא נִיכְט אֵיין אוּיגֶע וֶוערְטְה דַאס עֶר דוּרְךְ דִיעזֶען מֶערְדֶער פֶערְלָארֶען הַאט, אַבֶּער דֶער רַאכֶע גֵייסְט פָאן דֶעם פֶערְטְרִיעבֶּענֶען אַבְנֵר דֶער רוּהְט נִיכְט, זֵייט יֶענֶעם אוּנְגְלִיקְלִיכֶען טַאג צֶעהְרְט עֶר לַאנְגְזַאם אַן מַיינֶעם הֶערְצֶען, זוֹיגְט מִיר דַאס בְּלוּט אוּיס מַיינֶע אַדֶערְן, וַואס אִיךְ גֶענִיעסֶע אִיזְט גִיפְט, טְרִיעבּ אוּנְד דוּנְקֶעל אִיזְט מִיר דַאס לִיכְט פָאן דֶעם טַאג, אוּנְד דִיא נַאכְט פֵּיינִיגְט מִיךְ מִיט פוּרְכְטְבַּארֶע טְרֵיימֶע, דִיעזֶע נַאכְט הַאבּ אִיךְ אִיהְם ווִיעדֶער אִין מַיינֶעם טְרוֹים גֶעזֶעהֶען אַבֶּער הֶערְט!... אַן זַיינֶעם הֶערְצֶען אִיזְט אֵיין קִינְד גֶעלֶעגֶען, אֵיין קִינְד אִין וֶועלְכֶעם אִיךְ הַאבּ מַיין זָאהְן עֶרְקֶענְט, אוּנְד מִיט לִיעבֶּע פָאלֶע טְרֶעהְנֶען הַאט אִיהְם דַאס קִינְד גֶע־וּפֶען פַאטֶער, וֶועהְרֶענְד אִיךְ... אִיךְ בִּין אֵיינְזַאם, זָאגַאר מַיינֶע אֵיינְצִיגֶע טָאכְטֶער הַאט מִיךְ אוֹיךְ פֶערְלַאסֶען, אַלֶעם מֵיידֶעט מִיךְ... אַלֶעם עֶנְטְפְלִיהְט פָאן מִיר... מֶען צֵייגְט נוּר מִיט דִיא פִינְגֶער... וֵוייכְט אִיהְר אוּיס דֶעם וֶועג דִיעזֶער נָאט פֶערְפְלוּכְטֶען אִשָּׁה רָעָה! אִשָּׁה רָעָה! (זיא וואנקט צום פאלע, פרץ מילכה האפען זיא אונד פיהרען זיא אַב)

קעניג: נוּן אַנְטִיגְנוּס וַואס זַאגְסְט דוּא יֶעטְצְט?

אנטיגנוס: יַא גִיפְטִיג אִיזְט דֶער פְפֵייל וֶועלְכֶען זִיא הַאט לַאנְג גֶעדְרִיקְט דָאךְ מַיינֶען אוּנְשׁוּלְדִיגֶען קָאפְף קֶען עֶר נִיכְט טְרֶעפֶען, דֶען דַאמַאלְס הַאט זִיא וַואהְרְהֵייט גֶעשְׁפְּרָאכֶען, יֶעטְצְט, יֶעטְצְט אַבֶּער, יֶעטְצְט זַאגְט זִיא אֵיינֶע לִיעגֶע, דוּרְךְ אִיהְר צֵייגְנִיס דַאמַאלְס הַאט זִיא פֶערְלָארֶען אִיהְר מַאן, אִיהְרֶע טָאכְטֶער, עֶהְרֶע, גְלַאנְץ, אוּנְד דַאס בֶּערֵייעֶט זִיא יֶעטְצְט.

(אויפטריט פרץ, מילכה)

פרץ: אִיךְ שְׁרַייא גֶעוַואלְד, אִיךְ קֶען עֶס נִיט מֶעהְר אוּיסְהַאלְטֶען, אִיךְ שְׁפְּרִינְג אוּיס דֶער הוֹיט, אִיךְ פְּלַאטְץ, אִיךְ עֶקְסְפְּלָאדִירֶע, קֶעניג! טְהֵייעֶרֶער קֶעניג, לִיעבֶּער קֶעניג, אוּנ וֶוען עֶס זָאל מִיךְ אוֹיךְ מַיין לֶעבֶּען קָאסְטֶען עֶטְלִיכֶע ווֶערְטֶער מוּזְט דוּא מִיךְ אוּיסְהֶערֶען.

קעניג : שפריך!

פרץ : אבער דער תכשיט דארף עם ניט הערען, נור אויף א האלבער מינוט... בארג מיר איינם פון דיינע גנעדיגע אויערען.

קעניג : קאם הער. (קניעט, פליסטערט איהם אינם אויער)

אנטיגנוס : (אפארט) וואס קענטע דיעזער עועל עטוואס וויסען, אך! וואס! אנטיגנוס נור קיין מוטה פערליערען.

קעניג : גוט! געה!

מילכה : פרצ׳ל!

פרץ : יהודי בלא. (אב)

קעניג : אנטיגנוס דוא זיעהסט איך האב דיך רוהיג אויסגעהערט ווייל דוא האסט פערשטענדיג געשפראכען.

אנטיגנוס : דיא וואהרהייט מיין קעניג.

קעניג : דאך אנטיגנוס גלייך ווירד נאך איין צייגע ערשיינען וועלכען איך וויל אויסהערען, דוא אבער מוזט בלייבען שטום אונד אהנע רעגונג שטעהן, שפריכסט דוא אבער איין ווארט אדער גיעבסט דוא איהם איינען ווינק זא ווירסט דוא פאן דעם זעלבען שיקזאל געטראפען וויא אבנר׳ם בלינדהייט אונד פערבאנונג.

אנטיגנוס : מיין הערר אונד קעניג.

קעניג : פירכטע ניכטם מיין פריינד, דיך ווירד יא שיטצען דיינע אונשולד.

(אויפטריט חנוך געפיהרט פון פרץ)

קעניג : וויא איזט דיין נאמען?

חנוך : (קניעט ציטערנד) ח ח חנוך

קעניג : וואס נאך?

חנוך : איך האב ניט מעהר.

קעניג : ווארום וויינסט דיא?

חנוך : וייל איך בין אומגליקליך.

קעניג : אין וואס בעשטעהט דיין אונגליק?

חנוך : איך בין פערליעבט.

קעניג : (בליקט אויף אנטיגנוס, אפארט) וועדע עם מעגליך דאס זא איינער מיטשולדיגער וועדע? חנוך! איך האבע געהערט דאס דוא בעזיטצט איינע בעזאנדערע פעהיגקייט אין דער שרייב קונסט!

חנוך : וזא וזא וזאס זשע בין איך שולדיג? פ... פון וואנען קען איך וויסען אז אנדערע וועלען וויסען אז וואס מען דארף ניט וויסען, וועסט דוא וויסען אז איך וויים פון נישט צו וויסען. (שלאגט זיך אין די האנד) נא נא נא נא.

קעניג : חנוך פירכטע ניכטם, הערע וואס דיין קעניג דיר זאגט, ענטדעקסט דוא מיר דיא גאנצע וואהרהייט דאן ענטלאסע איך דיך גאנץ אונ-בעשטראפט.

חנוך : (שפרינגט אויף פרעהליך) אויב אזוי מזל מיט ברכה! האב איך נישט אבנר׳ם טאכטער זאל ער אויך נישט האבען אבנר׳ם שטעלע, א מכה מיט פעפער.

קעניג : אבנר׳ם שטעלע אבנר׳ם טאכטער?

חנוך : יא טהייערער קעניג, מיר ביידע האבען זיך בעדינגען מיר זאלען אבנר׳ן ירשענען ביים לעבען ער זיין שטעלע אונ איך זיין טאכטער.

קעניג : ערצעהלע דייטליך.

חנוך : (וויינענד) איך בין א מענש מיט איין אפען הארץ, איז מיר שלומית אבנר׳ם טאכטער אקעגען געקומען אונ זיא האט געזעהן דאס הארץ איז אפען איז זיא מיר אריין געפלויגען אין הארץ אריין, בין איך געווארען אומגליקליך, ער האט דאס בעמערקט קומט ער צו מיר מיט א פאק בריעף געשריעבען פון אבנר׳ן צו זיין ברויא.

קעניג : אונד וואס וואר דארט געשריעבען?

חנוך : פון זיין בענגעניש, פון זיין ליעבעניש, פון זיין באלד אהיים קומעניש אונ נאך אונ נאך לויטער גוטע זאכען, זאגט ער מיר אזוי, חנוך! דוא האסט א גרינגע האנד קוק דיך גוט צו צו דיעזער האנדשריפט, מאהל זיא נאך אונ שרייב וואס איך וועל דיר הייסען אונ עם וועט שוין זיין רעכט! וואס זאל איך וויסען? אמת טאקי איך האב א גרינגע האנד דערפאר אבער האב איך א פערשטאפטען קאפף אונ איך האב געמיינט וואס ער זאגט איז תורת לאקשען, האט ער פארנעזאגט אונ איך האב געשריעבען, אונ דיא בריעף האבען בעקומען א פנים זאל איהם אזוי זיין דאס מזל, אט האב איך דיר דערצעהלט דעם גאנצען אמת ליעבער קעניג אונ פרעג איהם, האב קיין מורא נישט... אה! א יא עם האט דיר אבגענומען דאס לשון? א יא דוא ביזט געבליעבע׳ וויא א גולם?

קעניג: גון אנטיגנוס האסט געהערט?

אנטיגנוס: יא! דאך ווען טויזענדער ציינגען זאלען רופען אבנר איזט אונשולדיג איך אבער בין איבערצייגט דאס ער איזט איין פערךעטער.

קעניג: פערשטימע! פלוך ווירדיגער פערליימדער! גיפטיגע שלאנגע, אה ווען איך יעטצט קיין קעניג ווערע זא מעכטע איך דיין הענקער זיין, מיט אייגענע הענדע מעכטע איך דיך ערווירגען אונד אין דיא עוויגע העלע שיקען, פארט מיט איהם אין פינסטערען קערקער ביז זיינע פערדיענטע שטראפע ווירד איהם טרעפען! (אלע פיהרען איהם וועק, פרץ מילכה קומען צוריק) לאסט דורך דאס גאנצע לאנד זיינע אונשולד פערקינדען, ברענגט מיר דען טרייען פריינד צוריק, זאגט איהם דער קעניג וויל איהם זיינע קראנע וועקגעבען!

(אויפטריט שלומית)

שלומית: נאך דיא קראנע וואר ניע זיין פערלאנגען אונד יעטצט זאך פיעל וועניגער.

קעניג: קנאבע ווער ביזט דוא?

שלומית: ערקענט דער קעניג ניכט מעהר אבנר'ס טאכטער?

קעניג: שלומית?

ביידע: (וויינענדיג) שלומית'ל? טהייערע שלומית'ל, גוטע שלומית'ל.

קעניג: דוא דער איינציגע פאן אלע וועזען וועלכע האט דעם פערטריע-בענען ניע פערלאסען? אונד ער וויא איזט מיין טהייערער פריינד?

פרץ: דער גוטער פרומער אבנר, וויא איז ער?

שלומית: אין דער שפיטצע פאן דיינע טרייע קריעגער, אבוואהל איהם פעהלט זיין אויגען ליכט דאך ניט ערלאשען דאס ליכט זיינעס גייסטעס געפיהרט פאן זיין נייא ענטדעקטען זאהן האט ער פלעטצליך אויפגעטויכט אין דער מיטע פאן זיינע טרופען וועלכע ער האט איינסט קאמאנדירט.

פרץ: אוי פאר וואס בין איך דאביי ניט געוועזען?

שלומית: בעגייסטערט וואַרען אלע ביי זיינער ערשיינונג, אונד אונטער זיינעם קאמאנדא האבען זיא דען פיינד פערזאגט אונד בעזיעגט.

פרץ: נוא מיין קעניג וואס זאגסט דוא יעטצט?

קעניג: פיר בלינדהייט אונד פערבאנונג בעצאהלט ער מיר מיט עהרע אונד זיעג! זא רעכט זיך איין פראמער העלד, אבער ווא איזט ער יעטצט?

שלומית: ער ערוואַרטעט פאן דיינער האנד דען טאדט.

ביידע: דען טאדט?

פרץ: פאר וואס נעביך?

שלומית: וייל ער אהנע דיינע ערלויבניס דיעזען באדען וויעדער בעטרעטען האט.

קעניג: ער וייסט נאך ניכט דאס זיינע אונשולד האט זיך בעוויעזען זא קלאהר וויא דיא זאנע?

שלומית: וואס הער איך?

פרץ: יא שלומית'ל אונשולדיג וויא א מלאך.

מילכה: דיינע מוטער האט אלעס ענטדעקט.

שלומית: מיינע מוטער? איך ציטערע ביי דער פראגע וועגען דעם שיקזאל מיינער מוטער.

קעניג: פאר געוויסענסביסע איזט זיא גייסטעס געשטערט.

שלומית: נאט מיינע אונגליקליכע פערפיהרטע מוטער!

קעניג: וויינע ניכט טהייערעס קינד, ביי מיינער קראהנע, אין אייער הויז זאל באלד וויעדערקעהרען גלאנץ, עהרע, פערגעהונג אונד פריידע, אונד ווען מעגליך מיינעם טרייען פריינד וויעדער זיין אויגען ליכט צוריק געבען.

ביידע: אה!

קעניג: קאם פיהרע מיך צו איהם, אויף מיינע קניע וויל איך פאר איהם דאנקען אונד יאמערען אום פערציייהונג, קאמט קאמט אלע. (אלע אב)

פערוואנדלונג

(פראצעסען אין דעם זעלבען פראכט וויא אין ערשטען אקט שלום נאר אבנר אונד קעניג קאמען אויף איין עלעפאנד)

(פ א ר ה א נ ג).

ענדע.

אין מיינער בוכהאנדלונג זינד פארראַטהיג דיעזע

ליעדער ביכעל.

	K. h
ליעדער אלבום 200 ליעדער פאן אלע יודישע טהעאטער, נויארק	1.50
דרייא פרייליכע ליעדער: מנוחה ושמחה; על חטא; דער קורצער פרייטאג	—.20
דרייא נייע ליעדער: דער לוסטיגער דלות; על תירא עבדי יעקב; חיים שמואל דעם גאבעלעס	—.20
דרייא בעריהמטע ליעדער: מן המיצר; אדם וחוה; דער מערדער רוצח	—.20
ליעדער מאַגאזין פון יודישען טהעאטער נויארק. פער העפט	—.50
יודישע ליעדער פון מיכל גארדאן ווארשא 8.	1.—
די נייעסטע גאלדפאדענס יודיש טהעאטער ליעדער, נויארק 8	—.60
א בינטעל בלומען, ליעדער אונ אנעקדאטען, נויארק 8	—.60
שבתיאל, פאעמא אין 10 קאפיטעל גאלדפאדען, קראקא 8	—.40
יודישע נאַציאנאל געדיכטע, גאלדפאדען, פארווארט פאן ברוידעס	—.40
מעלאדיען, פון בירך שאפיר צווייא טהיילע, קראקא 12	—.40
יודישע מעלאדיען, פון קאצענעללענבאגען, ווילנא 8	—.30
צעהן יודישע פאלקס ליעדער פון אליקים בדחן, ווילנא 8	—.60
האצמאחס קרעמעל, דיא נייעסטע ליעדער פון גאלדפאדען, ווארשוי 8	—.60
דאס יודעלע, גאלדפאדענ'ס ליעדער	—.20
שיחת חולין לידער פון רי"ל גארדאן, ווארשוי 8	—.60
יודישע ליעדער, פון מיכל גארדאן, ווארשויא 8.	1.—
הנבל, יודישע פאלקסליעדער פון אפאטהאקער, טשערנאוויטץ 8	—.50
האדעל, א פאעמא אונד געדיכט פון מ' ליעוו, קישינעב 8	—.30
ליעדער פונם הערצען פון חאשקעס, קראקא 12	—.20
דער בייזער מארשעלעק, ליעדער פון לינעצקי 2 טהיילע, ווארשוי 8	—.40
מאגאזין, יודישע ליעדער פון בערנשטיין, ברדיטשוב 8	—.30
צוועלף יודישע נייע פאלקסליעדער פון אליקים בדחן, ווילנא 8	1.—
דער סנדק, פאן דענזעלבען, ווארשויא 8	—.40
שירי זמרה	—.20
יום טוב'דגע ליעדער	—.20
שירה חדשה 2 טהייל	—·20
קול חדש; קול רינה; קול שמחה; דער נייער זינגער; דער זינגער; דער גליק; דיא ספירה; רני עקרה; שירים נעימים; דער נייער בעריהמטע זינגער; דיא היינט צייטיגע ליעדער; מכירת יוסף, גדולת יוסף; חכמת שלמה; שירי ציון, פער שטיק	—.10
דער קרומע מארשאלעק; אחשורוש שפיעל; יוסף שפיעל; פער שטיק	—. 6

Benjamin Munk, Buchhandlung in Lemberg, Kasimirgasse Nr. 16

Die schlechte Frau

Operette in 4 Acten

von Josef Lateiner

